KÖNYVTÁRI FIGYELŐ

SZEMLE

TARTALOMBÓL

önyvtári építkezések Magyarországon 1963-ban 3-4. p.

Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárának építési tervpályázatáról 5-6.p.

z 1964-es bibliográfiai előtervről 7-11. p.

gyes természettudományos és müszaki szakterületek irodalmának "felezési idejéről" 12-20. p.

agyar megyei könyvtárak müszaki részlegei 21-23. p.

önyvtárosok képzése és továbbképzése a Szovjetunióban 24-32. p.

könyvtári munka elemzése tiz magyarországi községben... 35-64. p.

z olasz könyvtártudományi bibliográfiáról 65-71. p.

ecenziók 73-89. p.

irek 90-93. p.

JABB KÖNYVEK A KÖNYVTÁRTUDOMÁNYI SZAKKÖNYVTÁRBAN 94-105.p.

JABB FORDITÁSOK A KÖNYVTÁRTUDOMÁNYI SZAKKÖNYVTÁRBAN 106-107. p.

964 KIADJA A KÖNYVTÁRTUDOMÁNYI ÉS MÓDSZERTANI KÖZPONT 1-2

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

KÖNYVTÁRI FIGYELŐ

SZEMLE

KIADJA

AZ ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR
KÖNYVTÁRTUDOMÁNYI ÉS MÓDSZERTANI KÖZPONT

10. évf. 1964. 1-2.sz.

KÉT FONTOS NEMZETKÖZI ÉRTEKEZLET

1964. február 11-14-ig Prágában könyvtárépitészeti és gépesitési kérdésekkel foglalkozó konferenciát tartottak az alábbi országok részvételével: Bulgária, Csehszlovákia, Jugoszlávia, Lengyelország, Magyarország, Német Demokratikus Köztársaság, Szovjetunió. A konferencia rendezője a csehszlovákiai nemzeti könyvtár volt.

A referátumok tulnyomó többségben a könyvtárépités és berendezés kérdéseivel foglalkoztak. Különösen nagy érdeklődést keltett Drahoslaw Gavreczki (a prágai Módszertani Kabinet osztályvezetője), Wladyslaw Piasecki (a lengyel Akadémia krakkói Bányászati és Kohászati Könyvtárának igazgatója), Fedor Mihajlovics Pascsenko (a Moszkvai Lumumba Egyetem épitészeti tanszékének vezetője) és Zdravko Dafinov (a szófiai Módszertani Központ vezetője) előadása.

A gépesités problémáiról Barabási Rezső a KMK vezetője tartott referátumot (a referátumot a Könyvtári Figyelő következő számában közöljük) és Werner Dux a drezdai Müszaki Egyetem Könyvtárának vezetője volt a kérdés korreferense.

A számos hozzászólást és Josef Vináreknek a Csehszlovák Nem-

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

zeti Könyvtár igazgatójának bevezető előadását és zárószavát is érdeklődéssel hallgatta a konferencia több mint negyven résztvevője.

Magyarországról a következők vettek részt a konferencián: Barabási Rezső a KMK vezetője, Bóday Pál a KMK osztályvezetője, Havassy Pál a Középület Tervező Intézet munkatársa, Rózsa György a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárának igazgatója, Szabados László a KMK munkatársa, Tombor Tibor az OSzK osztályvezetője, és Urbán László a KMK munkatársa.

A konferencia előadásairól és hozzászólásairól a Könyvtári Figyelő külön számban ad tudósitást. Az előadások és hozzászólások teljes, eredeti szövege a Könyvtártudományi Szakkönyvtárban az érdeklődők rendelkezésére áll.

*
* *

Rómában 1964. február 2-11-ig nemzetközi kongresszus volt, amely a tájékoztatási munka számos területével foglalkozott, mind az általánosabb jellegü elvi kérdésekkel, mind pedig egyes részletkérdésekkel.

A kongresszuson magyar részről a következők vettek részt:
Fóti István a KGM Müszaki Tájékoztató Intézetének igazgatója, Györe Pál a KGM Müszaki Tájékoztató Intézetének főosztályvezetője, Hajdu Gyula a Hiradástechnikai Ipari Kutató Intézet helyettes főosztályvezetője, Jánszky Lajos az Országos Müszaki Fejlesztési Bizottság főosztályvezetője, Lázár Péter az Országos Müszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ főigazgatója, Margitta Imre a KGM Müszaki Tájékoztató Intézetének munkatársa, Vásárhelyi Pál a Hiradástechnikai Ipari Kutató Intézet osztályvezetője.

A konferencia teljes anyaga megtalálható az Országos Müszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ módszertani osztályán. Az anyag jelentős részének magyar forditása folyamatban van és valószinüleg kiadvány formájában is az érdeklődők rendelkezésére fog állani.

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbizásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

MI TÖRTÉNT A KÖNYVTÁRAK ÉPITÉSE ÉS TERVEZÉSE TERÉN 1963-BAN?

Az elmult évben több jelentős könyvtár tervezését kezdték meg, és számos kisebb könyvtárat alakitottak át vagy bővitettek.

Az uj könyvtárak beruházási céljának és a beruházási programnak elkészitésében, valamint a tanulmánytervek, vázlattervek konzultálásában a Könyvtártudományi és Módszertani Központ munkatársai az OSZK könyvtárépitési munkacsoportjával együttmüködve - fontosabb kérdések esetén az OKDT Könyvtárépitési és Berendezési Szakbizottsága keretében - és a Müvelődésügyi Minisztérium müszaki osztályának munkatársai vettek részt, vagy müködtek közre.

Az Országos Széchényi Könyvtár uj épületének kiviteli munkáit az elmult évben tovább folytatták, az Északi és Déli nagy olvasótermek feletti tetőszerkezet, a négy sarokkupola és számos belső szerkezet készült el, megtervezték az összes raktári berendezést és épületgépészeti munkát.

Elkészült a Miskolci Nehézipari Müszaki Egyetem Könyvtárának vázlatterve, sajnálatosan többéves beruházási program alapján, mely nem számitott a jelenleg tervezett 4500 fős hallgatói és 900 fős oktatói létszámra. A terv lényeges funkcionális hibákat is tartalmaz, ezért uj program alapján uj tervet készitenek.

Fontos esemény volt az év végén a MTA Könyvtára Roosevelt-téri uj épületére kiirt tervpályázat, a kb. 80 000 m^3-es épületre 27 pályázatot nyujtottak be. (Erről részletesen lapunk 5-6. oldalán számolunk be.)

A közmüvelődési könyvtárhálózat épületeinek felujitása, uj épületek tervezése, kivitelezése mérföldes léptekkel halad előre.

Két megyei könyvtár épitkezését emeljük ki elsősorban; a Kaposvári Megyei Könyvtár elkészült, berendezésén dolgoznak, megnyitása ez év tavaszán várható. A Tatabányai Megyei Könyvtár épülete is tető alá került, a szakipari, épületgépészeti munkák elvégzése lesz az 1964-es év feladata. Mindkét épület terveit közölte a könyvtárak 1962-es évkönyve. Készen állnak a Salgótarjáni Megyei Könyvtár és a Zalaegerszegi Megyei Könyvtár tervei; az utóbbi funkcionálisan jobban sikerült. A salgótarjáni könyvtár az állomás előtt kiépitendő városközpontban a müvelődési ház szárnyépületeként érté-

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

kes építészeti együttes alárendelt tagja, a szükségesnél jóval kisebb alapterülettel.

Példás gyorsasággal tervezték meg a Szombathelyi Megyei Könyvtár tanulmánytervét. A könyvtár egy tizemeletes lakóházzal hangsulyos építészeti keretben, a városközpont és az uj Müvelődési és Sportpalota szomszédságában fog felépülni.

Az elmult évben a Miskolci Megyei Könyvtár tervezésének az előkészitése folyt; a legnagyobb lesz uj megyei könyvtáraink között. Keskeny traktusu magas terem három szintre osztásával nehéz feladatot oldottak meg a Székesfehérvári Megyei Könyvtár tervezői.

Uj épületrészbe költözött a Pest Megyei Könyvtár, átalakitották, illetve átrendezték a Szolnoki és a Debreceni Megyei Könyvtárat.

Számos járási és városi könyvtárat alakitottak át vagy telepitettek céljaira átépitett épületbe. A Kalocsai Járási Könyvtár a volt zsinagóga gyors átalakitása révén jutott korszerü, rövid idő alatt idegenforgalmi nevezetességgé vált otthonhoz.

Megemlitjük a Sátoraljaujhelyi, Edelényi, Szentesi, Dunavecsei, Dabasi, Váci, Celldömölki, Körmendi, Kőszegi, Mosonmagyaróvári, Gyulai Járási Könyvtárak átépitését illetve átrendezését. Elkezdték az uj Fonyódi Járási Könyvtár építését.

Folyamatban van a Várpalotai Városi Könyvtár tervezése a helyreállitott Vár egyik szárnyában, az Esztergomi Városi Könyvtár és a Marcali Járási Könyvtár tervezése.

A Fővárosban a Szabó Ervin Könyvtár megnyitotta Csepel-Csillagtelepi fiókját és három uj gyermekkönyvtárát. Átrendeztek 12 fiókkönyvtárat. Készen vannak a József Attila lakótelep uj könyvtárának tervei.

A felsorolás nem teljes, számos helyen terveztek és épitettek uj zenei részleget, gyermekkönyvtárat, és megyénként több önálló községi könyvtárat. (SzL)

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbizásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRÁNAK ÉPITÉSI TERVPÁLYÁZATÁRÓL

A Magyar Tudományos Akadémia és az Épitésügyi Minisztérium 1963 szeptemberében nyilvános tervpályázatot hirdetett a MTA Könyvtára pályaterveinek beszerzésére. December 9-ig, a beadási határidőig 27 db pályamüvet nyujtottak be.

A tervpályázat célja az volt, hogy "a Magyar Tudományos Akadémia és az Akadémiai Könyvtár jellegéhez és a tudományos életben betöltött szerepéhez méltó könyvtárépület létesitéséhez gyüjtsön gondolatokat és tervjavaslatokat, amelyekben az MTA Könyvtára további évtizedekre szólóan akadálytalanul, feladatkörének megfelelő mértékben és szinvonalon fejthesse ki müködését".

A Biráló Bizottság az alábbi szempontok figyelembevételével birálta a pályamüveket. *

1. Városrendezés, esztétika, általános épitészeti megfogalmazás.
2. Funkcionális, technológia és épitészeti megfogalmazás.
3. Szerkezet.
4. Épületszépészet.
5. Gazdaságosság.

Az épületet a Tudományos Akadémiával szemben a Roosevelt tér, Dorottya és Apáczai Csere János utca által határolt területre, a Lloyd palota helyére kellett tervezni. A tervek tulnyomó többsége a telek alakját követő zárttömbös beépitést javasolt, belső udvarral, vagy udvar nélkül, utóbbi esetben az épület magassága nem érte el a kivánt kb. 30 m-es párkánymagasságot. A Biráló Bizottság a belső tartalmat, a nagyobb belső tereket az épület külsején megjelenitő megoldásokat részesitette előnyben a homogén, pl. függönyfalas, homlokzatképzéssel szemben.

A legjobban megoldott pályamüvekben az olvasói szolgáltatásokat, a két könyvolvasó- és folyóiratolvasó termet, a katalógustermet és referenszkönyvtárat egy szintre tervezték ugy, hogy az olvasótermek és a katalógusterem a

---

* Zárójelentés a Magyar Tudományos Akadémia és az Épitésügyi Minisztérium által meghirdetett, a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárának pályaterveire kiirt nyilvános tervpályázatáról. [Bp.] (1963). 17 p. 31 cm. Soksz.

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbizásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

raktárral közvetlenül érintkezhessék. "Az olvasószolgálati egység elhelyezésére az első két helyen dijazott terv egymástól eltérő megoldással készült. Az egyik terv az olvasószolgálati egységet a legfelső szinten alakitotta ki, ezzel az egység töretlenségét és a könyvtári dokumentumok utjának folyamatosságát biztositotta. A másik terv az olvasószolgálati egységet az I. emeleten helyezte el, az olvasók rövidebb uton érnek célhoz, de funkcionális áldozatok árán. A Biráló Bizottság helyesnek itélte a raktár központos elhelyezését az állomány fokozott védelme, a könyvszállitás utjának rövidsége miatt.

A Biráló Bizottság a pályázatot eredményesnek itélte, első helyen Havassy Pál - Réfy Imre tervét dijazta, további négy dijat és három megvételt osztott ki.

Megvételre érdemesnek találta a birálóbizottság Károlyi Istvánnak, a Szegedi Tervező Vállalat dolgozójának és Szabados Lászlónak, a Könyvtártudományi és Módszertani Központ munkatársának közös pályamüvét is.

A KÖNYVTÁRÉPITÉS ÉS BERENDEZÉS FÜZETEI 1964/1

A Könyvtártudományi és Módszertani Központ "A könyvtárépités és berendezés füzetei" cimen kiadványsorozatot inditott. A sorozat első füzetében az 1961 őszén meghirdetett városi, kerületi, illetve lakótelepi önálló könyvtárak építési tervpályázatának eredményeit ismertetik.

A birálati jegyzőkönyvek teljes szövegét, az opponensi véleményeket pedig kivonatosan közli a füzet. Számos, a pályázatra benyujtott alaprajz illusztrálja a kiadványt. (A kiadvány igényelhető a KMK Kiadványi Osztályánál, Budapest, VIII. Muzeum u. 3.)

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

AZ 1964-ES
BIBLIOGRÁFIAI ELŐTERVRŐL

A bibliográfiai munka országos arányu összehangolása érdekében a kiadásra tervezett bibliográfiák bejelentését a 11-1/1954. Np. M. sz. utasitás és az 1018/1956 Min. Tan. határozat irják elő. A bejelentési kötelezettség az emlitett utasitás, illetve határozat értelmében csak a fél szerzői ivet (20 000 n), felüli terjedelemben és több mint 50 példányban megjelenő bibliográfiákra vonatkozik.

Az 1964-re tervezett és bejelentett bibliográfiák cimeit a Könyvtártudományi és Módszertani Központ - hasonlóan az elmult évekhez - összesitette és közzétette az előtervet.

Az alábbiakban az összesités bevezetőjéből idézünk néhány megállapitást az 1964-re várható bibliográfiai munka jellemzésére:

„A bejelentési kötelezettségnek - egyszeri reklamálás után - az egyes intézmények az elmult években tapasztaltaknál nagyobb mértékben tettek eleget. Kivételt képeznek a jelentés körébe első izben bevont szakszervezeti (SzMT és szakszervezeti központi) könyvtárak. A megkérdezett intézményekről és a kapott válaszokról az alábbi táblázat ad képet:

Intézmények	Kérdezettek száma	Nem válaszolt	Nemleges választ adott
Országos könyvtárak és hálózatuk OSzK, MTA[1], OMK[2], OMgK[3], OOK[4], OPK, KSH, Országgyülés	8	-	-
Egyetemi és főiskolai könyvtárak[5] Bp., Debrecen, Pécs, Szeged Egyetemi kvtai Müszaki Egyetem Közp. Kvt. Bp. (Miskolc és Veszprémmel) Marx Károly Közg. tud. Egy. Kvt. Iparmüv. Főisk. Kvt. Képzőmüv. Főisk. Kvt. Szinház- és Filmmüv. Főisk. Kvt. Zenemüv. Főisk. Kvt. Testnevelési Főisk. Kvt.	11	1[+]	5

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbizásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

Intézmények	Kérdezettek száma	Nem válaszolt	Nemleges választ adott
Országos intézmények könyvtárai és hálózatba nem tartozó könyvtárak Orsz. Tervhivatal, Orsz. Találmányi Hiv., Szabványügyi Hiv., Orsz. Meteorológiai Int., Orsz. Vizügyi Ig., Magyar Távirati Iroda, MSzMP Párttört. Int., Hadtud. Kvt., TIT, Szinháztud. Int., Filmtud. Int., Orsz. Pedagógiai Int., Népmüvelési Int.	14	1[++/]	7
Minisztériumok[6/]	3	-	2
Muzeumok Az országos muzeumokon kivül jelentősebb vidéki muzeumok: Déri, István király, Janus Pannonius, Liszt Ferenc, Móra Ferenc, Savaria, Xantus János	19	2[+++/]	12
ELTE Könyvtártud. Tanszék	1	-	1
OKDT Könyvtártud. és Kiadványi Szakbiz.	1	-	1
Közmüvelődési könyvtárak 19 megyei, 19 SzMT, 18 Szakszerv. központi, Főv. Szabó Ervin Kvt., Gorkij Kvt., Somogyi Kvt., Szeged	59	26[++++/]	20
Kiadóvállalatok	18	-	10
Összesen:	134	30	58

Jegyzetek a táblázathoz:

1/ Az MTA Könyvtára a hálózathoz tartozó könyvtárak tevékenységéről teljes áttekintéssel rendelkezik, de a könyvtártól független, a kutató intézetekben folyó bibliográfiai munkáról nem tud tájékoztatást adni.

2/ Az OMK alközpontjai közül 3 adott választ (KGM, NIM és Könnyüipar), a NIM kivételével csak saját és nem a hálózatukhoz tartozó könyvtárak tevékenységéről.

3/ Az OMgK alábbi könyvtárai tevékenységéről adott választ:
Agrártud. Egyetem,
Mezőgazd. Muzeum,
Erdészeti Tud. Int.,
Kertészeti Főisk.

4/ Az OOK csak a Szegedi Orvostudományi Egyetem tevékenységét jelentette.

5/ A hálózatba tartozó agrár- és orvostudományi egyetemek és főiskolák adatai nélkül.

5/ Az ipari tárcák az OMK hálózatánál szerepelnek.

+/ Zeneműv. Főisk. Kvt.

++/ Testnevelési Tudományos Tanácsa

+++/ Történeti Muzeum, Vármuzeum

++++/ Békéscsaba, Nyiregyháza, Salgótarján Megyei Könyvtárak
Békéscsaba, Debrecen, Eger, Győr, Miskolc, Nyiregyháza, Salgótarján, Szeged, Tatabánya, Zalaegerszeg SzMT könyvtárak
13 Közp. Szakszervezet könyvtára

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

Már a táblázatból számszerüen is megállapitható, hogy az egyetemi-főiskolai könyvtárak és a közmüvelődési könyvtárak területén komoly elmaradás mutatkozik a bibliográfiai tervezésben, holott éppen ezeken a területeken - az egyetemi hallgatók és az általános olvasók számára - a könyvtári munka egyik leghatékonyabb eszköze lehetne a jól összeállitott bibliográfiák sora.

A számszerü adatok jó eredményt mutatnak. Részletes felsorolásra 136 bibliográfiai bejelentés került. A ténylegesen jelentett cimek száma nagyobb, de nem vettük fel jegyzékünkbe az 1963. évre jelentett és különböző okokból 1964. évre áthuzódó kiadványokat, mivel e kiadványokkal kapcsolatos megjegyzések már az elmult évben - az 1963. évi bibliográfiai előtervvel kapcsolatban - elhangzottak.

A bejelentett bibliográfiákból 9 egyes intézmények munkatársainak irodalmi tevékenységét regisztrálja és - anélkül, hogy e bibliográfiák létjogosultságát kétségbe vonnánk -, fel kell vetnünk a kérdést, hogy a rendelkezésre álló erőket nem lehetne-e bibliográfiailag jobban hasznositani, s müvelődéspolitikánk, tudományos kutatásaink, müszaki fejlesztésünk fontosabb kérdéseinek megoldására koncentrálni. (Ehhez, és a bevezető egyéb megállapitásaihoz is szivesen vesszük és közöljük olvasóink észrevételeit.)

A kiadványok másik nagy csoportját a retrospektiv és kurrens nemzeti szakbibliográfiák alkotják (34 db). E bibliográfiák körébe soroljuk a külföld tájékoztatását szolgáló, egyes szakterületek válogatott, idegen nyelvü bibliográfiáit is, melyeknek száma örvendetes növekedést mutat.

Ha ezeket leszámitjuk, megállapithatjuk, hogy mindössze 93 bibliográfiai kiadványról beszélhetünk. Ezek közül 44 szakbibliográfia, 44 tartozik az ajánló bibliográfia körébe és 5 a helyismereti bibliográfia területére.

Ha a 44 szakbibliográfia tervét áttekintjük, sajnálattal kell megállapitanunk, hogy a bibliográfiai tervezés nem-igen veszi figyelembe a Könyvtárosztály által 1962-ben kiadott irányelvekben rögzitetteket: "Akkor szolgálják jól a könyvtárak az adott tudományterületet, ha szolgáltatásaikat állandóan egybevetik a szakterület szükségletével, illetve ténylegesen jelentkező igényeivel, s rendszeresen arra törekszenek, hogy nyujtott szolgáltatásaik reális társadalmi szükségleteket elégitsenek ki". Sajnos, még mindig nem érvényesültek eléggé a gödöllői konferencia és a Bibliográfiai Szakbizottság ajánlásai: a bibliográfiai tervezés még mindig nem kapcsolódik szorosan a tudományos távlati terv főfeladataihoz, az ellátandó szakterület igényeihez, a könyvtár fő funkcióihoz.

Főbb szakterületeken a jegyzékünkbe felvett 34 szakbibliográfia és 44 kurrens bibliográfia, - ha az emlitett nemzeti szakbibliográfiákat (34 db) levonjuk - az alábbiak szerint oszlik meg:

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbizásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

ETO	db
0	2
1	1
3	16
5	2
61	3
62	4
63	3
7	3
8	7
9	3
	44

Néhány kiadványnál bizonyos mérvü átfedés mutatkozik. Az egyes szakterületek magyar nyelvü bibliográfiáira és az ugyanarról a szakterületről külföld számára készült, rendszerint válogatott és idegen nyelvü cimforditással ellátott kiadványokra gondolunk. Azonban ezek az átfedések a kiadványok eltérő jellege miatt megengedhetők.

Témájuk szerint a bejelentett ajánló bibliográfiai kiadványok a következőképpen oszlanak meg:

általános	4 db
gazdasági	1 db
természettudomány	1 db
technika	7 db
mezőgazdaság	7 db
müvészetek	3 db
irodalomismeret	3 db
történet	2 db
tematikus válogatásu (szépirodalom és ismeretterjesztő együtt)	6 db
szépirodalom	4 db
gyermekkönyvtár	6 db
	44 db

Az előzetes jelentésekből ugy látszik, hogy általános témakörből nagy haszna lesz a FSzEK "A mi könyveink" cimü kiadványának, ami annyi példányban készül, hogy nemcsak a fővárosi, hanem a vidéki könyvtárhálózat nagyobb könyvtárai nyomtatott, ajánló katalógusának szerepét töltheti be.

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbizásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

Keveseljük a gazdasági élet és a természettudományok irodalmára vonatkozó kiadványokat, mindkét területen évek óta hiány tapasztalható.

Müszaki és mezőgazdasági tárgyu bibliográfiákat nyilván a termelés követelményeihez igazodva az országos szakkönyvtárak jelentettek be nagyrészben, a mezőgazdaság területéről részletesebb tartalmi adatokat nem közölve.

Müvészeti tárgyu kiadványok közül évek óta hiány van népszerü képzőmüvészeti bibliográfiákban, a hiány sajnos jövőre is megmarad. (Csak a bejelentésekre támaszkodva némi aggály merülhet fel a veszprémi Megyei Könyvtár zenetörténeti bibliográfiájával kapcsolatban - talán inkább egy szakkönyvtárnak kellett volna ilyen kiadványt előkészíteni.)

Az irodalomismeret körébe tartozó kiadványok hasznosnak igérkeznek.

Történeti témáju bibliográfiák között a felszabadulás 20 éves évfordulójával foglalkozó helyi kiadványok nagy mennyisége volt várható, de csak egy ilyen bejelentés érkezett.

Szépirodalmi tárgyu bejelentés 4 érkezett, egyik sem felesleges.

Örvendetes a gyermekkönyvtári anyag tervezett bibliográfiáinak növekvő száma; 6 fontos kiadványt terveznek. Az ilyen jellegü kiadványok évek óta hiányoztak. Elsősorban az illusztrált általános gyermekkönyvtári ajánló bibliográfia elégit ki régi szükségletet és helyes, hogy az OPK most már nemcsak a pedagógusok számára szükséges szakirodalom szinvonalas feltárásával foglalkozik, hanem négyféle hasznos ajánló bibliográfiát tervez általános iskolába járó gyermekek számára, ez mint kisérlet is érdekes és a gyakorlati jelentősége ujabb felnőtt olvasók nevelése érdekében igen nagy. A tanulmányi szinvonal emelkedését is szolgálja egyben.

Összefoglalásul megjegyezhetjük, hogy továbbra is fennáll a hiány jól szerkesztett természettudományi, földrajzi és gazdasági ismereteket propagáló bibliográfiákban. Az épitészet és képzőmüvészetek ajánló bibliográfiái is hiányoznak. Enyhült azonban a gyermekkönyvtári bibliográfiák rossz helyzetképe, néhány alapvető kiadvány megjelenését várhatjuk 1964-ben.

Feltételezve azt, hogy minden bejelentett kiadvány tervszerüen megjelenik és olyan szinvonalu lesz, amilyennek a bejelentések alapján várhatjuk, akkor a FSzEK és az OPK ajánló bibliográfiái jelentik a közmüvelődési könyvtárhálózat részére a legnagyobb hasznot. Örvendetes, hogy a KGM, az OMgK és az OMK a termelés segitése érdekében a közmüvelődési könyvtárak munkáját ajánló bibliográfiáikkal támogatják."

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

R.E. Burton és R.W. Kebler

EGYES TERMÉSZETTUDOMÁNYOS ÉS MŰSZAKI SZAKTERÜLETEK IRODALMÁNAK "FELEZÉSI IDEJE"

F 3041 BURTON,R.E. - KEBLER,R.W.: The "half-life" of some scientific and technical literatures. = Amer. Doc. 11. vol. 1960. 1. no. 18-22. p. Illusztr.
Tudományos és müszaki irodalmi termékek "felezési ideje". - Hasznos élettartam. (11.)
1:1921

A felezési idő fogalma közismert a fizikusok és atomfizikusok körében. Rádióaktiv anyagok bomlásának mértékét fejezik ki vele. Ujabban azonban dokumentálók, könyvtárosok és egyéb "tájékoztatási tisztviselők" is használják ezt a kifejezést egy éttől teljesen különböző folyamat mértékének jelölésére. még pedig olyan módon, amiből a két folyamat közötti meglehetősen nagyfoku hasonlóságra lehetne következtetni.

A kifejezés már az 1958. novemberében Washingtonban tartott International Conference on Scientific Information (Nemzetközi Tudományos Tájékoztatási Konferencia) ülésén is közkedveltségnek örvendett. Sajnos, a fizikusokkal ellentétben, akik ezt a kifejezést pontosan meghatározott fogalom jelölésére alkalmazzák, a dokumentálók szóhasználata pongyola, egyáltalában nem egyértelmü s éppen ezért általában kifogásolható is. Cikkünk célja éppen annak felderitése, mennyiben alkalmazható a "felezési idő" - hasonlat a természettudományos irodalomra. Számos olyan adatot is kivánunk nyujtani benne, amelyek bizonyos következtetések levonására nyujtanak majd lehetőséget.

A fizikusok felezési idő fogalma bomlási folyamat kifejezésére szolgál, amelyben a rádióaktivitás, illetve a sugárzás intenzitásának fokát az eltelt idő függvényében nézik. A felezési idő az az idő, ami szükséges ahhoz, hogy valamely rádióaktiv anyagmennyiség atomjainak fele szétbomoljon. Ilyen függvény - a jelen esetben az uránium 239 - grafikonját mutatja be az 1. ábra. A felezési idő itt 23.5 perc.

Egyik érdekes jellegzetessége a fogalomnak, hogy a felezési idő periódusai egyenlő tartamuak. Ez annyit jelent, hogy a megmaradt anyag felezési ideje bármely adott időpontban ugyanannyi, mint amennyi volt az eredeti tömegé.

A természettudományos irodalom felezési-idő fogalmának megközelitése kissé más, mint az előbbi esetben. Az a meghatározás, ami erős hasonlóságot mutat a rádióaktiv felezési idő meghatározásához, igy hangzik:

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbizásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

az az idő, ami alatt a folyamatosan közzétett irodalom fele mennyisége elavul.

Sajnos, ezt az "elavulási" időt nem lehet pontosan megmérni. Mert a rádióaktiv anyaggal ellentétben, ami a

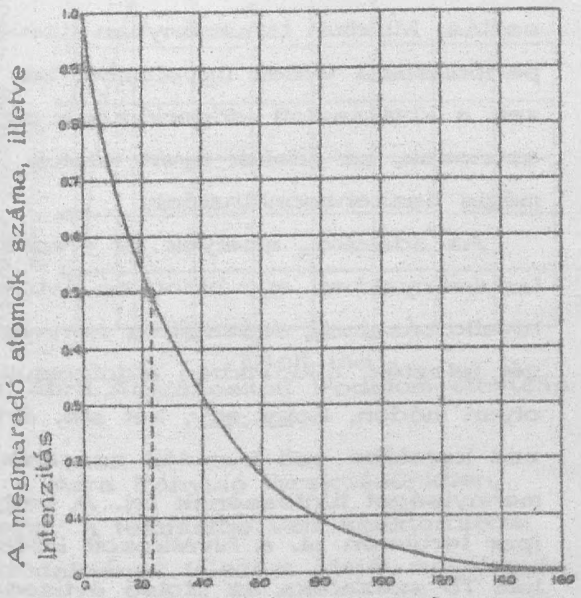

1. ábra. Az uránium 239 bomlásgörbéje

szétbomlás folyamata alatt valami egészen más anyaggá változik, az irodalom mindössze használatlanná, nem pedig használhatatlanná válik. Elavul, de fel nem bomlik.

Továbbá nehézségek is mutatkoznak. Mert lehetne éppenséggel mintát venni az idén közzétett természettudományos irodalomból, azután megpróbálni megmérni, milyen ütemben avul el a következő két-három évtized során. Erre azonban csak akkor kerülhetne sor, ha először is sikerülne megállapodásra jutnunk az "elavulás" fogalma tekintetében, másrészt ha lenne türelmünk harminc-negyven évnyi várakozásra.

Ha azonban a felezési idő-fogalom ilyen értelmü ujabb meghatározását próbáljuk megadni s ha azt akarjuk vele kifejezni, hogy mi történt a multban, akkor olyan hasznos mennyiségi mérőeszközt nyerünk általa, ami több vonatkozásban hasonlónak mutatkozik az eredeti felezési-időhöz. Ez az átfogalmazott meghatározás ebben az esetben igy hangzik: az az időtartam, ami alatt a jelenleg is folyamatosan felhasznált, aktiv irodalom fele mennyiségét közzétették. Ami annyit jelent, hogy a ma használt teljes aktiv irodalom fele mennyisége nem jelent meg ennél az időnél, $T_{1/2}$, előbb. Ennek a mennyiségnek a meghatározása azután már nem ütközik nehézségbe s meglehetősen pontosan is eszközölhető. Több tanulmány, különösen azok, amelyek a folyóirat-irodalom hivatkozásaival foglalkoznak, [2), 3)] nyujt már ehhez a meghatározáshoz felhasználható adatokat. Ennek a második meghatározásnak általánositott görbéjét a 2. ábra mutatja. A 3. ábra viszont az 1. ábrán látható tipus általánositott görbéjét adja, ahogyan ez - az első fogalmi meghatározásnak, az elavulás mértékének megfelelően - az irodalomra lenne alkalmazható. A cikkünkben foglaltak szemléltetésére a 2. ábrán látható tipus görbéit kell alkalmaznunk; ezek ui. a valóban felhasznált adatok szemléltetőbb ábrázolását teszik lehetővé.

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

Cikkünkben kilenc müszaki és természettudományos irodalom területét vettük szemügyre. Három müszaki terület irodalma tekintetében Burton[4] hat természettudományos szakirodalma terén pedig Brown[5] könyvének adatait használtuk fel. A Brown-féle tanulmányban még ezeken felül szereplő zoológia és entomológia adatait nem vettük figyelembe, mivel ezen tudományszakok irodalmának természete behatóbb vizsgálatot igényelne. A kilenc tekintetbe vett szakterület: vegyipar, gépipar, fémkohászat, matematika, fizika, kémia, geológia, fiziológia és botanika. Cikkünk vizsgálódása ezeken belül is mindössze a folyóirat-irodalom hasznos időtartamára terjed ki.

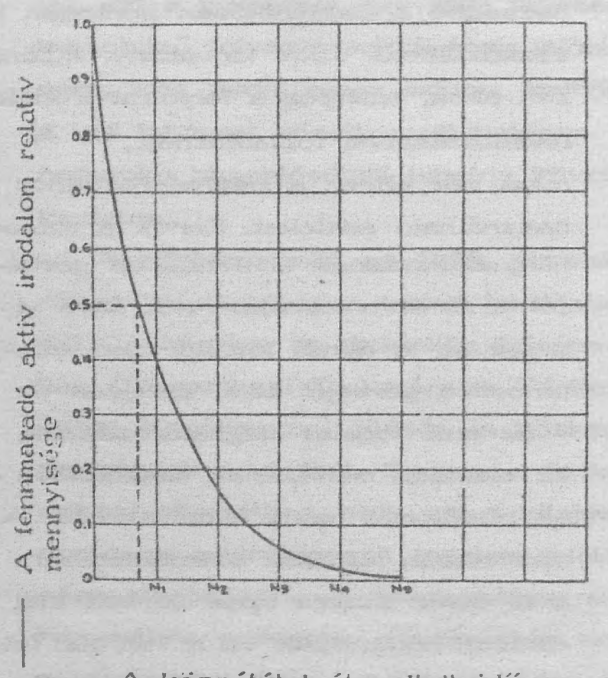

A közzététel óta eltelt idő

2. ábra. Általánositott aktiv irodalomgörbe

Mind Burton, mind pedig Brown válogatott, forrásértékü folyóiratokban végzett hivatkozás-számlálás adatait gyüjtötte össze. A hivatkozások szétválogatása többféle uton történt; ezek egyike volt az idő szerint történő szét osztás. Mindkét tanulmányban tizéves periódusokat vettek figyelembe; bár ezek a kiválasztott időperiódusok nem azonosak, az általuk nyert adatok mégis összehasonlithatóak.

Az adatokat, amelyek az eredeti tanulmányokban egy bizonyos évtized hivatkozásainak százalékos mennyiségét jelezték, cikkünkben átdolgoztuk olyan módon, hogy egy, két stb. évtized keretébe eső kumulált százalékos mennyiséget tüntessenek fel. A vegyipar területén pl. a hivatkozott irodalom 75 százaléka az utolsó évtizedben jelent meg s mindössze 13 százaléka az előző tiz év során. Összesitve tehát a hivatkozott irodalom 88 százalékát az utolsó két évtized során tették közzé. A teljes kumulált százalékos adatokat az I. táblázat tartalmazza.

1. táblázat

A hivatkozások kumulált százaléka

Terület	Évtized				
	1	1-2	1-3	1-4	1-5
Vegyipar	75	88	96	-	-
Gépipar	72	87	94	-	-
Fémkohászat	82	93	97	-	-
Matematika	48	77	89	94	98
Fizika	76	92	98	99	100
Kémia	58	77	87	91	95
Geológia	42	68	84	90	94
Fiziológia	62	84	94	97	99
Botanika	50	79	90	94	97

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbizásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

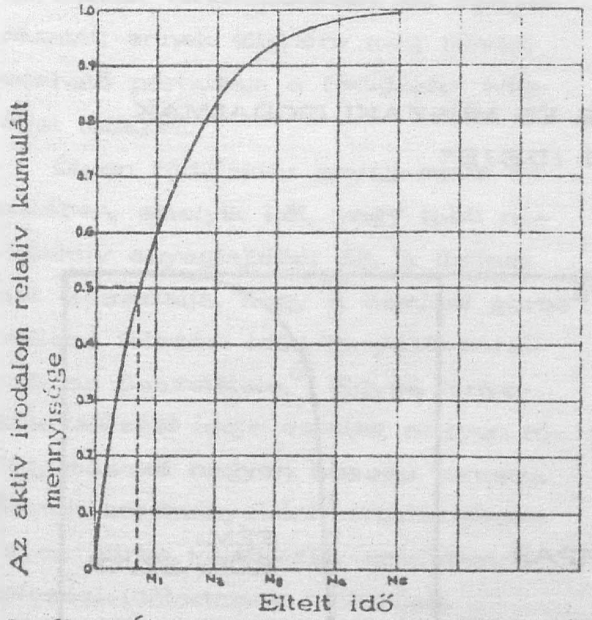

3. ábra. Általánositott irodalom-elavulás görbéje

Arra irányuló törekvésünkben, hogy a tekintetbe vett szakterületek irodalmának felezési idejét megállapithassuk, a következő lépést az adatok minden egyes sorozata esetében a 2. ábrához hasonló görbék megszerkesztése jelentette. Az hamarosan szemünkbe tünt, hogy a görbék nagyon hasonlók voltak egymáshoz s exponenciális természetüeknek mutatkoztak. Megkiséreltük tehát, hogy meghatározzuk minden egyes terület legjobb exponenciális tipusu görbéjét s ily módon a felezési időt ugyanolyan biztosan ki tudjuk számitani, mintha megfigyelés után állapitanók meg. Ugy találtuk, hogy az alábbi grafikontipus mutatkozik alkalmasnak a kisérleti adatokra:

$$y = 1 - \left(\frac{a}{e^{x}} + \frac{b}{e^{2x}} \right) ;$$

ahol az $a + b = 1$;

y = a kumulált százalék mennyiség, tizedestört alakjában kifejezve;

x = idő, évtizedekben kifejezve.

A görbe az alábbi határfeltételeket is kielégitette: $x = 0$, $y = 0$ (hivatkozások nem történnek még közzé nem tett munkákra),

$x = \infty$, $y = 1$ (valamennyi hivatkozás benne foglaltatik valamennyi közzétett munkában).

A görbéket a kilenc szakterület mindegyikének adataihoz megszerkesztettük s az $y = 0{,}5$-nek megfelelő X értéket kiszámitottuk. Számitásaink eredményét a II. táblázat, a görbéket pedig a 4–12. ábra mutatja.

2. táblázat
Irodalom felezési-idő

Terület	Év
Vegyipar	4.8
Gépipar	5.2
Fémkohászat	3.9
Matematika	10.5
Fizika	4.6
Kémia	8.1
Geológia	11.8
Fiziológia	7.2
Botanika	10.0

Mivel az adatok kifejezéséhez két exponenciális kifejezéssel biró függvényt kellett használni, az $y = 0.5$-nél nagyobb (pl. $y = 0.75$, 0.85 stb.) értékü pontokhoz kiszámitott felezési idő értékek nem vágnak egybe az $y = 0.5$-értékben kiszámitott felezési idővel. Az egyezésnek ez a hiánya

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbizásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

EGYES TERMÉSZETTUDOMÁNYOS ÉS MŰSZAKI IRODALMAK
"FELEZÉSI IDEJE"

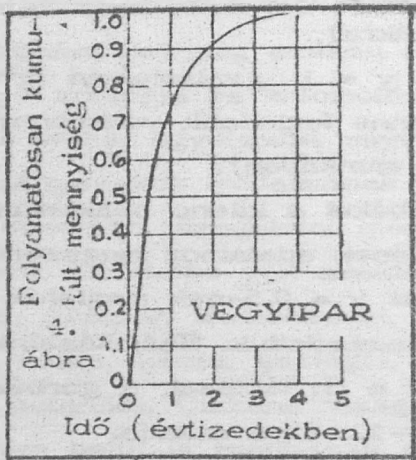

4. ábra

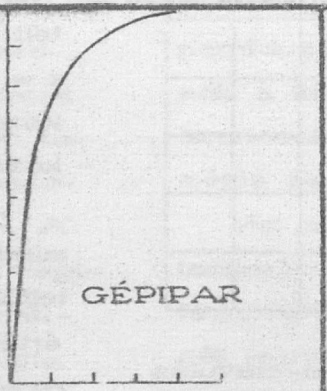

5. ábra

6. ábra

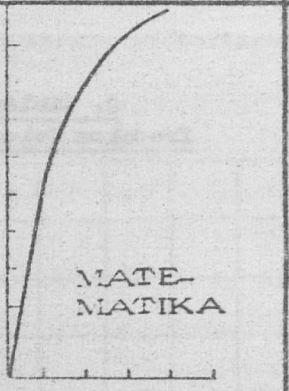

7. ábra

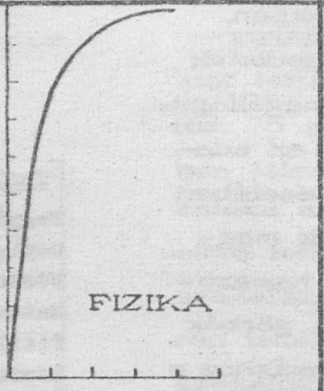

8. ábra

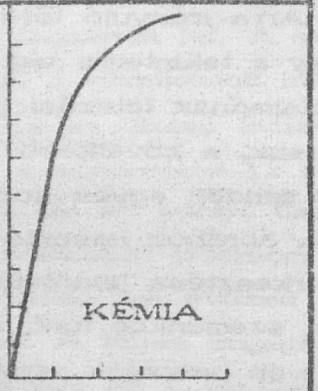

9. ábra

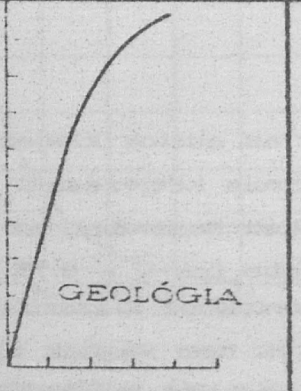

10. ábra

11. ábra

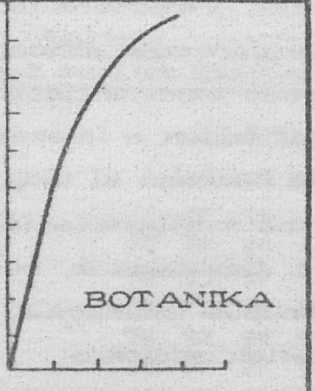

12. ábra

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

az adatok természetében leli magyarázatát; ennek ellenére még mindig vonható párhuzam a rádióaktiv felezési időkkel.

Olyan rádióaktiv anyag-minta esetében, amelyik két, vagy több rádióaktiv anyagfajtából áll, a fizikus azt tapasztalja, hogy a bomlási görbe* változó felezési idők tényező-sorainak az összetétele.[6] Egyes tényezők felezési ideje esetleg nagyon rövid, másoké nagyon hosszu tartamu. Ennek eredményeként természetesen olyan görbe keletkezik, amelyben a felezési-időtartamok változóak.

Az imént emlitett esetben hasonlóan esetleg valamely szakterület folyóirat- irodalma is két, vagy több olyan egymástól megkülönböztethető irodalom-fajtából tevődik össze, amely külön-külön saját felezési-időt mutat fel. A legtöbb szakterületen pl. van olyan törzsirodalom, amire mint "klasszikus" irodalomra szoktak hivatkozni. Ez a klasszikus irodalom minden valószinüség szerint aránylag hosszabb felezési-idővel bir, mint az un. "muló jellegü" irodalom, amilyet az ember a hetenként közzétett "hirek" között talál. Ezt a kérdést természetesen alaposabban szemügyre kellene venni.

Amikor a nyersadatok felhasználása során egyes görbéket megszerkesztettünk, gyanitottuk, hogy a görbe a 0-3 év értéksorban elég lassan halad felfelé. (Kifejezésre jut ez a 13. ábrában). Ha ez valóban igy van, fő magyarázatát abban a tényben leli, hogy valamely folyóiratcikk megjelenése s a reá való hivatkozás legkorábbi közzététele között szükségképpen bizonyos időtartamnak kell eltelnie. Minden bizonnyal érdekes eredményekkel kecsegtetne ezen időtartam kiterjedésének vizsgálata.

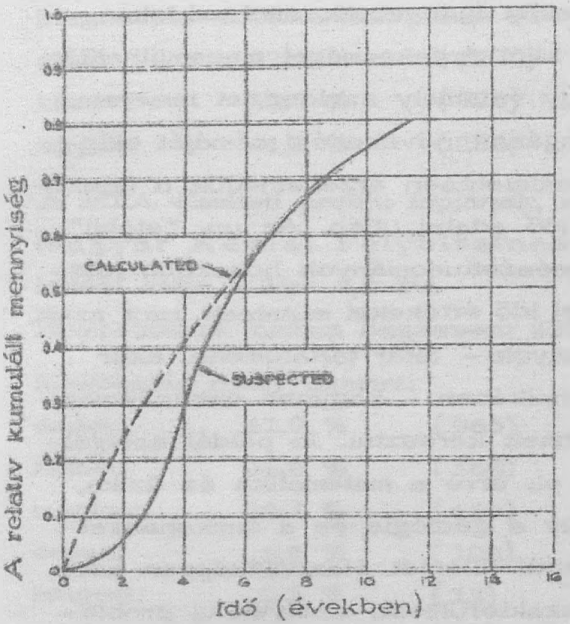

13. ábra. Az aktiv irodalom görbéje az első évek feltételezett idő-késedelmét tünteti fel.

A természettudományos és müszaki folyóirat-irodalom felezési idejére vonatkozó adatok hasznos volta elsősorban is az irodalmi gyüjtemények, illetve könyvtárak adminisztrációjának területén mutatkozik. Ha pl. a hasznos fizikai irodalom 75 százalékának

* Az összetevők itt maguk is görbék.

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

közzététele tiz éves időtartamra esik, akkor a kölcsönzés céljaira szolgáló gyüjtemények állományát (szemben az un. muzeális gyüjteményekkel) elég gyökeresen lehet selejtezni. Nem szabad azonban ilyen vonatkozásban figyelmen kivül hagynunk, hogy további vizsgálatok során egyes folyóiratok a vártnál magasabb, abnormis mennyiségü klasszikus ismeretanyagot tartalmazhatnak s ezért hosszabb tárolást igényelnek, mint mások.

Mint érdekességet megemlithetjük, hogy valamely szakterület ismeretanyagának növekedési sémáját elég szemléletesen érzékelhetjük a felezési idő adatai utján. Az un. "stabil" természettudományok hosszabb felezési idő értékeket mutatnak, mint azok, amelyek - akár tartalomban, akár technikában - nagyobb változásokon mennek keresztül. Jó példát szolgáltat pl. erre a matematika és fizika, vagy a geológia és a fémkohászat közötti ellentét. Hasonlóképpen azok a szakterületek, amelyek uj problémák, illetve alkalmazott területek következtében mindig friss ismeretanyagra támaszkodnak, egyuttal rövid felezési idővel is rendelkeznek, mig az inkább elméleti jellegü, illetve alapvető tudományszakok hosszabb felezési időt mutatnak.

A gyorsan változó technikák, illetve érdeklődési irányok eredményeként, mint már megjegyeztük, rövid felezési idő mutatkozik az illető szakterületen, ami annyit jelent, hogy irodalma gyorsan elavul. A gyors elavulás azonban, bizonyos fokig a hiányos és ki nem elégitő tájékoztatás következtében is jelentkezhetik. Lehetséges - és erre történt is már a szakirodalomban utalás - hogy sok közzétett természettudományos cikk szükségképpen magában hordja az elavulás csiráit, aminek eredményeképpen nagyon gyorsan el is tünik az aktiv irodalom köréből. Csakugyan - mint állitják - egyes cikkek mintha sohasem tartoztak is volna a ténylegesen felhasznált irodalomba. Nagyon érdekes volna a kérdés ezen pontjának vizsgálata, bár nem látszik egykönynyen elvégezhető dolognak.

További érdekes témát jelentene a vizsgálódásra a könyvirodalom, aminek felezési ideje feltehetően hosszu, s a jelentés (report) - irodalom is, amit viszont minden valószinüség szerint rövid felezési idő jellemez.

A fentiek során láthattuk, hogy az irodalom felezési idő fogalma és a rádióaktivanyagok felezési idő fogalma csakugyan mutat fel egymáshoz bizonyos hasonlóságot. Ugy gondoljuk azonban, mégsem szerencsés ennek a kifejezésnek átvétele. Amig ui. a rádióaktiv izotópok felezési ideje az illető anyag természetének egyik részét alkotja, addig a természettudományos irodalom területén a felezési idő minden szakterületen - az illető szakterület természetében bekövetkezett változástól függően - maga is megváltozhatik. Ennek ellenére, ér-

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

dekes és elgondolkoztató jelenség az a tény, hogy az irodalom hasznos élettartama exponenciális tipusu függvény szerepét tölti be.

*
* *

HAZAI MÉRÉS

A fenti módszerrel a Könyvtártudományi és Módszertani Központ Könyvtárosképző Szaktanfolyamának néhány másodéves hallgatója, névszerint Koncz Béláné, Krudy Zsuzsa, László Mária, Molnár Sándorné, Ónodi Irén és Zachara Magda felmérést végzett a kémiai szakirodalom magyarországi avulásáról. A felmérés szerényebb méretekben történt, elsődleges célja az amerikai eredmény hazai kontrollja volt. A vizsgálódás a felezési idő megállapitásán tul kiterjedt a hivatkozások nyelv és dokumentumtipusok szerinti megoszlására is.

Az elemzés két magyar kémiai folyóirat, a Magyar Kémikusok Lapja és a Magyar Kémiai Folyóirat 1958-1959. évfolyamának hivatkozásain alapszik.

A vizsgálat eredményét a következőkben foglaljuk össze.

Hivatkozások száma összesen: 5195, ebből az első dekádra eső hivatkozázok száma: 3585 (69 %)

Felezési idő: 5,2 év (Nemzetközi adatok: kémia - 8,1, vegyipar 4,8 év.)

Hivatkozások megoszlása nyelv szerint:

angol:	46,6 %	(2426)
német:	23,3 %	(1213)
magyar:	17,5 %	(901)
orosz:	4,9 %	(257)
lengyel:	0,3 %	(20)
cseh:	1,6 %	(84)
francia:	3,1 %	(163)
olasz:	0,6 %	(32)

Megoszlás dokumentumtipusok szerint:

cikk:	82,1 %	(4270)
könyv:	12,9 %	(675)
egyéb:	4,8 %	(250)

A MTA elméleti profilu lapjának, a Magyar Kémiai Folyóiratnak felezési ideje külön: 5,9 év.

Hivatkozások száma összesen: 2300

Megoszlás nyelv szerint:

angol:	41,9 %	(965)
német:	24,6 %	(568)
magyar:	20,3 %	(469)
orosz:	4,6 %	(108)
lengyel:	0,5 %	(13)
cseh:	1,4 %	(33)
francia:	3,3 %	(76)
olasz:	0,9 %	(21)

Megoszlás dokumentumtipusok szerint:

cikk:	85,6 %	(1969)
könyv:	7,9 %	(183)
egyéb:	6,4 %	(48)

A másiknál, a gyakorlatibb profilu Magyar Kémikusok Lapjánál a felezési idő: 4,6 év.

Hivatkozások száma összesen: 2895

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

Megoszlás nyelv szerint:

angol:	50,4 %	(1461)
német:	22,3 %	(645)
magyar:	14,9 %	(432)
orosz:	5,1 %	(149)
lengyel:	0,2 %	(7)
cseh:	1,7 %	(51)
francia	2,4 %	(87)
olasz:	0,3 %	(11)

Megoszlás dokumentumtipusok szerint:

cikk:	79,0 %	(2301)
könyv:	16,9 %	(492)
egyéb:	3,5 %	(102)

Összehasonlitásul egy kiszemelt társadalomtudományi folyóirat, a Századok anyagát is vizsgálták. Itt a felezési időre kapott eredmény: 25 év.

Összeállitotta és a magyar felmérést irányitotta Horváth Tibor.

Irodalom

1. The international dictionary of physics and electronics. (A fizika és elektronika nemzetközi szótára). Princeton, New Jersey, Van Nostrand (c. 1956). 406 p.
2. R.E. Burton: Citations in american engineering journals. 1. Chemical engineering. = Amer. Doc. 10.vol. 1959 1. no. 70-73.p. 2. Mechanical engineering. = Amer. Doc. 10.vol. 1959. 2.no. 135-137.p.
3. C.H. Brown: Scientific Serials. Chicago, Association of College and Reference Libraries, 1956.
4. Burton, id. müve.
5. Brown, id. müve, 161.p.
6. Ennek szemléltetését l. J.M. Cork: Radioactivity and nuclear physics (Rádióaktivitás és magfizika) c. müvében. New York, Van Nostrand, 1947. 21.p.

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

MEGYEI KÖNYVTÁRAINK MÜSZAKI TÁJÉKOZTATÓ RÉSZLEGEI

1961/62-ben a Müvelődésügyi Minisztérium Könyvtárosztálya kisérletképpen müszaki-mezőgazdasági tájékoztató részlegeket szervezett négy megyei könyvtárban (Baranya, Borsod, Győr, Veszprém). 1963 tavaszán a KMK és az OMKDK munkatársai felmérték e tájékoztató részlegek eddigi munkáját. A felmérés eredményeiről az alábbiakban számolunk be:

Szervezet. A szakkönyvtári részlegek mind a négy könyvtárban a tájékoztatási-bibliográfiai csoport keretében alakultak meg. A csoportok teljes létszáma 3-5 fő, ehhez Győr és Baranya megyékben tiszteletdijas, illetve társadalmi munkás külső erők is járulnak. A munkatársak többségükben egyetemi végzettséggel rendelkeznek, mérnöki képesitése azonban csak két főnek, agrármérnöki képesitése egy főnek van (Borsodban az agrármérnök helye betöltetlen). Müszaki és mezőgazdasági tájékoztatási munkatársak száma összesen: 9.

Kézikönyvtár és folyóiratállomány. A tájékoztatási csoport kézikönyvtárát Borsod megye kivételével mindenütt felállitották. Győrben 120, Baranyában 435, Borsodban 348 féle müszaki, mezőgazdasági, illetve természettudományos folyóirat jár a tájékoztató részlegnek, köztük nagyszámu devizaigényes folyóirat is. Igen szegényes viszont a Komárom megyei könyvtár folyóiratállománya (mintegy 55 féleség, köztük csak 2-3 devizaigényes).

A részlegek munkája. Mivel a müszaki részlegek munkájukat a tájékoztatási-bibliográfiai csoport keretében végzik, magának a csoportnak a munkájában nem a szakjellegü tájékoztatás dominál. Az 1960-ban, illetve 1962-ben kiadott utmutatók irányelveit általában csak részlegesen valósitották meg. Mindegyik megyei könyvtár más és más módokat keresett a müszaki részleg munkájának kifejlesztésére. Általánosságban jellemző az utkeresés és tapogatódzás: a könyvtárak ismerkedése a szokatlan jellegü feladattal.

Mind a müszaki, mind a mezőgazdasági területen viszonylag a tájékoztatási tevékenység kapott a legkevesebb sulyt. Nyilvánvalóan hosszabb időre van szükség ahhoz, hogy a tájékoztatás iránti igényt felkeltsék és tudatositsák szolgáltatásaik meglétét. Ezért munkájuknak ebben az első szakaszában a bibliográfiai, módszertani és propagandamunka került előtérbe.

Bibliográfiákat valamennyi könyvtár adott ki (a bibliográfiai termés

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbizásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

nagyobb része nem szakjellegü), részben nagyobb terjedelmü, részben pedig röplapbibliográfiákat. A témabibliográfiák közül talán a konkrét előadásokhoz, vagy tanfolyamokhoz kapcsolódókat tekinthetjük a leghasznosabbaknak(a Borsod megyei könyvtárnak a TIT előadásokhoz, illetve mezőgazdasági előadásokhoz készitett bibliográfiái, a Komárom megyei könyvtárnak a vegyipari munkásakadémia előadásaihoz készitett bibliográfiája). A nagyobb terjedelmü témabibliográfiáknál valószinüleg hasznosabbak a különféle ajánló katalógusok (Komárom megyei könyvtár müszaki kézikönyvtári állományának katalógusa, mezőgazdasági és helytörténeti anyagának katalógusa, Baranya megyében mezőgazdasági anyag katalógusa, a miskolci megyei könyvtár folyóiratkatalógusa), továbbá a szakjellegü gyarapodási jegyzékek (Komárom megyei könyvtár, negyedévenként, annotálva; Borsod megyei könyvtár 1961. évi gyarapodása).

Az elképzelések legérdekesebb választékát a módszertani jellegü munka nyujtja. Győr és Komárom megyében igen nagy gondot forditanak a közmüvelődési hálózat szakkönyvállományának gyarapitására, illetve helyes kialakitására. Győrött külön ürlapon hivják fel a községi könyvtárak figyelmét a fontosnak tartott szakkönyvek beszerzésére és szükség esetén a megrendelésbe is beavatkoznak. Komárom megyében a munkatársak eddig 14 községi könyvtár szakkönyvállományát megvizsgálták és elemezték, kivonási és pótlási javaslatokat tettek.

Miskolc - különleges adottságainak megfelelően: müszaki egyetemi könyvtár van a városban, továbbá 3 jelentős szakkönyvtárral rendelkező nagyüzem a megyében - elsősorban ezekkel a szakkönyvtárakkal való kooperációra törekedett. Az egyetemi könyvtárral közös kiadványban tárták fel a megyében rendelkezésre álló könyvtári szolgáltatásokat, a megyei könyvtárban megyei folyóirat KC-t állitottak fel, s ennek alapján az 1964-re szóló devizaigényes folyóirat megrendeléseket az 5 nagy könyvtár már koordinálja. Az idén az egyetemi könyvtár már nyilvántartja a közreműködők devizaigényes könyvrendeléseit, s a lehetőség szerint ezeket is igyekeznek koordinálni. Az 5 könyvtár már megállapodott a gyüjtőköri megosztás alapelveiben, s kölcsönös kötelezettséget vállaltak mindenfajta dokumentum könyvtárközi kölcsönzésére, amelynek központja a megyei könyvtár. Megyei folyóirat KC-t létesitett a pécsi könyvtár is.

A pécsi és győri könyvtár a termelőüzemekkel igyekezett intenzivebb kapcsolatot létesiteni. Pécsett felmérték a megye müszaki könyvtárainak helyzetét. Különös sulyt helyeztek a tanácsi vállalatok és tsz-ek támogatására, amelyeknek a legtöbb esetben nincs is szakkönyvtáruk. 25 tsz-szel és 20 ipari üzemmel szerződést kötöttek, amelynek keretében a részleg szolgáltatásait és

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbizásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

a postai kölcsönzést biztositja. Győrött kartotéknyilvántartást fektettek fel a megye üzemeiről, amelyen a könyvtárral való kapcsolataikat (könyvtári kölcsönzés, látogatások) regisztrálják. A gyengébb könyvtárral rendelkező üzemek dolgozói (főmérnök, ujitási előadó, szocialista brigádtagok) részére eddig 5 csoportos látogatást szerveztek, amelynek során ismertették szolgáltatásaikat és igénykutatást végeztek.

A propagandamunkában használt eszközök változatosak voltak. Miskolcon egyhetes müszaki könyvkiállitást rendeztek, Pécsett az öntözéses gazdálkodásról rendeztek kiállitást. Győrött a város több forgalmas pontján állandó kirakat kiállításokat tartanak fenn. Komárom megyében a megyei lapban, Győrben az üzemi lapokban helyeznek el közleményeket. Tatabányán összeállitották a megyében dolgozó szakemberek névjegyzékét. Miskolcon ugyanezt peremlyukasztásos kártyákon tervezik megoldani.

A tájékoztatás és irodalomkutatás terén az eredmények vegyesek. Miskolcon 1962-ben mindössze 26 szakjellegü referensz-kérdést válaszoltak meg, illetve állitottak össze hozzá irodalmat. Tatabányán referensznaplót nem vezetnek, a tudakozó lapok tanulsága szerint a kérdések tulnyomó része nem müszaki jellegü. Győrött viszont csak 1963-ban 81 szakkérdést válaszoltak meg és 7 irodalomkutatást végeztek, amelyből 2 volt müszaki tárgyu és amelyben a bibliográfián kivül rövid egyéb tájékoztatást is nyujtottak (adatok, meghatározások stb.). Pécsett 1962 áprilisától 68 kérdést válaszoltak meg, részben külső szakemberek bevonásával, az irodalomkutatási kéréseket viszont általában az illetékes szakkönyvtárhoz továbbitották.

Tatabányán a müszaki és mezőgazdasági előadó a hét egy-egy napján olvasószolgálati ügyeletet tart, ez a módszer azonban nem megfelelő, mert a kérdések tulnyomó részéhez nincs szükség szakismeretekre, azokat az általános olvasószolgálatot végzők sokszor könnyebben el tudnák intézni, igy a szakember nincs kihasználva. Miskolcon a referenszkérdéseket a tájékoztatási csoport felveszi és az érdeklődőt értesitik a válaszról. Győrött tiszteletdijas külső szakemberek hetenként egyszer meghatározott időpontban szakreferensz-ügyeletet tartanak. (Szilágyi Tibor)

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbizásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

Vadász Ferencné

KÖNYVTÁROSOK KÉPZÉSE ÉS TOVÁBBKÉPZÉSE A SZOVJETUNIÓBAN

A könyvtárosképzéssel, de különösen a képzés eredményeivel és problémáival számos cikk foglalkozik a szovjet szaksajtóban. 1963 decemberében a szovjet-magyar kulturális egyezmény keretében szervezett tanulmányuton alkalmunk volt Moszkvában és Leningrádban a helyszinen tanulmányozni a kulturális munkának ezt a fontos területét.

Közvetlenül megismerkedtünk Leningrádban a Krupszkája nevét viselő Állami Könyvtárosképző Főiskola munkájával, jártunk Moszkvában könyvtárosképző technikumban, felkerestük a könyvtáros továbbképzésnek olyan fontos centrumait, mint a Lenin Könyvtár, a Szaltikov Scsedrin Könyvtár, a Szovjetunió Tudományos Akadémiája Társadalomtudományi Alapkönyvtára, az Állami Nyilvános Müszaki Könyvtár és a Külföldi Irodalom Össz-szövetségi Könyvtára. Beszélgethettünk e könyvtárak és intézmények vezetőivel, kiváló szakemberekkel azokról a problémákról, amelyekkel előzőleg a szakirodalomban találkoztunk. Csak a legnagyobb elismeréssel nyilatkozhatunk arról a nagyszerü munkáról, amely a szovjet könyvtárak mai eredményeiben és további fejlődésében mutatkozik.

A Könyvtári Figyelő folyamatosan tájékoztatta olvasóit a témában megjelent cikkekről és néhányat egészében is ismertetett. Mégsem lesz talán hiábavaló rövid összefoglalóban beszámolni tapasztalatainkról, érintve a vitákban felmerült problémákat is.

A szovjet könyvtárosok képzési és továbbképzési rendszerének ismertetésénél előljáróban utalnom kell azokra a sajátos körülményekre, amelyek annak kialakulását, jelenlegi helyzetét és jövő perspektiváit meghatározzák.

A cári Oroszországban 25 000 könyvtár volt 9 000 000 kötet könyvállománnyal. Ma a Szovjetunióban 400 000 könyvtár van, amelyeknek könyvállománya megközeliti a 2 milliárdot. A rendszeres könyvtári olvasók száma 105 millió. A moszkvai Lenin Könyvtár napi olvasóforgalma 10 000 ember.

Számunkra elképesztően hatottak ezek az óriási számok. Ebben a "makroorganizmusban" gondolkozva tudjuk csak megérteni, mit jelent ennyi könyvtárat szakképzett könyvtárosokkal ellátni. A rohamosan felszaporodott közmüvelődési könyvtárakban 134 000 könyvtáros dolgozik, akiknek többsége utólag szerzi meg szakképesitését. 16 000 müszaki könyvtáros 70 %-át ma még érettségi-

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

zett, müszaki vagy könyvtárosi szakképesitéssel nem rendelkező könyvtárosok alkotják.

Ezekkel az óriási igényekkel szembeállitva a szakképzés eddigi teljesitményeit, - pl. azt, hogy a három legrégibb és legnagyobb könyvtárosképző főiskola (Leningrád, Moszkva, Harkov) eddig 13 000 felsőfoku könyvtárost bocsátott ki és jelenlegi hallgatólétszámuk 16 000 fő; vagy hogy pl. az Orosz Szovjet Föderativ Szocialista Köztársaságban 15 000 nappali és 8500 levelező hallgatója van a középfoku könyvtárosképző technikumoknak, - láthatjuk az óriási munkát, de azt is, mennyire nehéz az igényekkel lépést tartani.

A történeti fejlődés kivánta, hogy az elmult időszakban mindenekelőtt a rohamosan fejlődő közmüvelődési könyvtári hálózat könyvtárosainak szakképzéséről gondoskodjanak. Mind a felsőfoku, mind a középfoku iskolarendszerü képzés tulnyomó többségben a közmüvelődési könyvtárakat látta el.

A fejlődés jelenlegi szakaszában, ahogy ezt az 1959-es párthatározat* kifejti, előtérbe kell helyezni a tudományos és müszaki könyvtárak jól képzett szakkönyvtárosokkal való ellátását. Eddig a nagy könyvtárak, hálózati központok 1-2 éves felsőfoku tanfolyamai, illetve a müszaki hálózatban főleg az előzetes müszaki szakképzettségre épülő rövidebb (szükebb könyvtári munkakörre alkalmazott) tanfolyamok nyujtottak könyvtárosi szakképesitést.

Most megkezdődött az iskolarendszerü képzésben a tudományos és müszaki szakkönyvtári igényeknek megfelelő szakositás kiépitése.

A képzés rendszere két szinten épül fel: felsőfoku és középfoku képzés.

Felsőfoku könyvtárosképzés

a/ 5 önálló könyvtárosképző főiskolán (Moszkva, Leningrád, Harkov, Kiev, Ulan-Ude);

b/ 5 egyetemi fakultáson (Baku, Vilna, Erevan, Frunze, Tartu);
5 főiskolai fakultáson (Minszk, Alma Ata, Tbiliszi, Taskent).

Itt jegyzem meg, hogy a felsorolt egyetemeken és főiskolákon a könyvtárosképző főiskolák tanterve szerint folyik az oktatás és ugyanazt a képesitést adják. A felsorolásból kitünik, hogy azokban a köztársaságokban szervezték meg az egyetemi fakultást - mintegy kiegészitésként - ahol könyvtárosképző főiskola nincs.

c/ A nagy tudományos és szakkönyvtárak - részben saját maguknak, részben hálózatuk számára - szerveznek 1-2 éves felsőfoku könyvtá-

---

* Magyarul: Könyvtári Figyelő 1959. 8. sz. 1-8. p.

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbizásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

rosképző tanfolyamokat. Ezeket a tanfolyamokat főleg más tudományos, vagy müszaki szakképzettséggel könyvtárosként dolgozók végzik el.

Középfoku könyvtárosképzés

a/ 37 könyvtáros technikumban;

b/ 35 nép.müvelési szakközépiskola könyvtáros tagozatán.

FELSŐFOKU KÖNYVTÁROSKÉPZÉS

A főiskolákra, illetve az egyetemekre érettségi, majd felvételi vizsga alapján, lehetőleg 2 évi gyakorlati munka után veszik fel a hallgatókat. Az esti és levelező hallgatók általában gyakorló könyvtárosok.

A tanulmányi idő a nappali tagozaton 4 és 1/2 év, az esti és levelező tagozaton 5 év.

Az oktatás tartalma:

50 % általánosan müvelő tantárgy: filozófia, politikai gazdaságtan, pedagógia-pszichológia, a Szovjetunió története és egyetemes történelem, szovjet és világirodalom, a természettudományok alapjai, egy kötelező idegen nyelv;

4 % politechnikai tantárgy: az ipari és mezőgazdasági termelés alapjai;

40 % szaktantárgy: könyv és könyvtörténet, könyvtártan (beleértve a feldolgozó munkát is), általános és szakbibliográfia.

A nagy könyvtárakban szervezett felsőfoku tanfolyamok tananyaga ettől főleg abban különbözik, hogy az előbbinél 54 %-ot kitevő általános és politechnikai tantárgyak nem szerepelnek, a szaktantárgyak között pedig helyet kapnak az adott könyvtárra vonatkozó könyvtártani és szakbibliográfiai ismeretek.

A tanfolyamokon esti oktatás folyik (levelező oktatás csak az iskolai intézményekben van) általában hetenként háromszor 4 órás foglalkozásokon.

A tanfolyamok elvégzéséről a hallgatók bizonyitványt kapnak - a vizsgaeredmények feltüntetése nélkül - és igy szerzett szakképzettségüket más könyvtárak is elismerik.

A Szovjetunióban nem találtunk a könyvtári munkakörök szakképesitéshez kötéséről a mienkhez hasonló utasitást. Ebben a hatalmas méretü

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

és továbbra is folytonosan fejlődő könyvtárhálózatban a kérdést nem is lehet ilyen egyszerüen megoldani. A párthatározatok - a kulturális fejlődés követelményeinek megfelelően - jelölik meg folyamatosan a könyvtárosképzés fejlesztési irányát is. Az állami irányitó szervek dolgozzák ki a feladatokat, tervezik és szervezik meg azok feltételeit és végrehajtását.

A legutóbbi, 1959-es párthatározat nyomán a tudományos és müszaki könyvtárak jól képzett szakkönyvtárosokkal való ellátásának feladata foglalkoztatja ma leginkább a képzés irányitó szerveit és intézményeit. A megoldást illetően még folynak a viták, vajon a főiskolai képzés mennyiségi növelése és további tartalmi differenciálása utján, illetve a tanfolyami rendszer kibővitése utján oldják-e meg ezt a feladatot. Valószinüleg mind a két uton egyszerre kell előre haladni. A vitatott problémák tükröződnek a szaklapokban megjelent cikkekből is. Leglényegesebbek a következők:

A korszerü követelmény - különösen a tájékoztató munka - elsősorban a tudományos és szakkönyvtárakban egyre inkább azt igényli, hogy a könyvtáros az adott tudományág, vagy technika ismerője is legyen. A szakszerüen képzett tudományos és müszaki káderek iránti igény azonban oly nagy - bármilyen óriási méretü is a káderképzés - hogy az elsőrendü igénylők, a kutatóintézetek és a termelés felszivják azokat. A könyvtárak ilyen jellegü káderigényei csak másodsorban jelentkezhetnek és érthető, hogy viszonylag kevés tudományos és müszaki szakembert tudnak alkalmazni. Ez a főoka annak, hogy - akárcsak nálunk - a hagyományos "filosz" irányultságu könyvtáros többségi arányt nehéz megváltoztatni.

A megoldás másik irányból való közelitése, hogy a könyvtárosképzést tananyagában ugy kell átformálni, hogy az megfelelő ágazati bontásban, a könyvtári szakismereteken kivül, a szakma (vagy szaktudomány) alapvető ismereteivel is felvértezze a jövendő könyvtárosokat. Ez az előbbinél nem könnyebb feladat:

a/ lehet-e egyáltalán a viszonylag szük időkeretben ilyen feladatra vállalkozni;

b/ egyes vélemények szerint elegendő általános jellegü bontás, pl.: társadalomtudományi - irodalmi, müvészeti - müszaki - mezőgazdasági; mások szerint az egyes tudomány- és technikai ágazatok szerint kell differenciálni a könyvtáros szakképzést.

Jelenleg a könyvtárosképző főiskolákon már folyik specializált müszaki és tudományos könyvtáros képzés, egyelőre csak kis mennyiségben.

A leningrádi könyvtáros főiskolán pl. a müszaki tagozaton 60 hallgató ta-

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

nul. Tananyaguk eltér a közmüvelődésitől. Szépirodalmi, müvészeti, mezőgazdasági tantárgyakat nem tanulnak, helyettük tanulnak gazdaság- és müszaktörténetet, ipargazdaságtant, áttekintő képet kapnak a modern természettudcmányi és termelési kérdésekről, kötelezően két idegen nyelvet tanulnak, majd.a felsőbb évfolyamokon szakosodnak: gépipar, energetika, vegyipar, építészet szakokra. A szakosodás szerint végzik kötelező könyvtári gyakorlatukat és irják szakdolgozatukat.

A tudományos könyvtári oktatásban a szakosodás csak a felső évfolyamokon történik, lényegében adott tudományos könyvtárban végzett gyakorlat és szakdolgozat alapján.

Végül itt emlitem meg, hogy a tudományos és szakkönyvtárosok képzettségi szinvonalának emelése érdekében az idegen nyelvek tudását szorgalmazzák, a könyvtárosok nagy része tanul idegen nyelvet. A nyelvtanulást a nagy könyvtárak, hálózati központok szervezik 2-3 éves tanfolyamokon. E tekintetben kiemelkedő szerepe van a moszkvai Külföldi Irodalom Össz-szövetségi Könyvtárának, melynek most készülő uj, modern épületében nyelvi kabinetek egész sorát rendezik be az audio-vizuális nyelvoktatás céljainak megfelelően. Érdemes megjegyezni, hogy a könyvtári munka a világnyelveken kivül igen sok nyelv ismeretét igényli, tehát a nyelvek nagyon széles skálája szerepel, mint pl. a szocialista országok, a Szovjetunió köztársaságainak nyelvei, nyugati és keleti népek nyelveinek egész sora.

KÖZÉPFOKU KÖNYVTÁROSKÉPZÉS

Ezen a szinten csak iskolarendszerü oktatás folyik, tanfolyami képzés nincs, kivéve a müszaki hálózatot, ahol ennek a szintnek megfelelő un. könyvtárosi minimum tanfolyamok vannak.

A felsorolásban emlitett könyvtárosképző technikumokban és a népmüvelő szakközépiskolák könyvtáros tagozatain azonos tanterv szerint folyik az oktatás. A 7 osztályos iskolát végzett tanulók 3 év alatt, az érettségi után beiratkozók 2 év alatt végzik el azt. Az esti és levelező tagozatok hallgatói dolgozó könyvtárosok. Megjegyzem, hogy a könyvtárosképzés eredményessége szempontjából a népmüvelő szakközépiskolák hátrányban vannak, mert ott általában egy tanár képviseli a tantestületben a könyvtáros szaktárgyakat.

Az oktatás tananyaga a mi középfoku munkakörökre képesitő szaktanfolyamainkhoz viszonyitva, lényegesen alacsonyabb szintü. Viszonylag nagy arányban szerepelnek a középiskolai általános müveltséget nyujtó tantárgyak. A

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

könyvtáros szaktantárgyak középiskolai szinten mozgó, erősen gyakorlati jellegü oktatást szolgálnak.

Ilyen középfokon képesitett könyvtárosok elsősorban a falusi közmüvelődési és szakszervezeti könyvtárakban helyezkednek el. Nagy könyvtárakban, mint könyvtáros segédeket alkalmazzák őket.

A müszaki könyvtárhálózat (16 000 könyvtár) óriási igényeinek megfelelően az utóbbi években müszaki tagozatot (egyelőre csak esti hallgatókkal) szerveztek a technikumokban is. Ezeken a tagozatokon a szépirodalom rovására iktatták be a müszaki szakbibliográfiák oktatását; a müszaki terület differenciáltságát pedig ugy veszik tekintetbe, hogy megfelelő szakkönyvtárban végzett gyakorlat során sajátitják el a hallgatók a speciális technikai és könyvészeti ismereteket.

Végül néhány szót a továbbképzésről. Mindenekelőtt megjegyzem, hogy a fogalom nem fedi egészen a mi értelmezésünket. Egyik fajtája, a "kvalifikáció emelése", felöleli az iskolarendszeren kivül folyó képzés - főleg tanfolyami - minden formáját, amelyek bizonyitványt adnak, tehát a közép- és felsőfoku könyvtáros tanfolyamokat, nyelvtanfolyamokat, sőt a tudományos fokozatot jelentő aspiranturát is.

A továbbképzés másik ága, amely nem ad minősitést, igen sokféle formában történik.

A továbbképzés irányitói a hálózati központok módszertani osztályai. Ők adják ki a módszertani irodalmat, javasolják a témákat és szervezik a továbbképzést.

Vázlatosan a következőket:

A vezető káderek továbbképzése tájékoztató és tapasztalatcsere jellegü: kulturpolitikai, módszertani kérdésekről, nemzetközi konferenciákról. A témától függően esetenként együttesen vesznek részt a nagy tudományos és szakkönyvtárak, valamint a közmüvelődési könyvtárak vezetői e továbbképzésen. Máskor csak a központi köztársasági könyvtárak, ismét máskor egyes könyvtártipusok vezetőit hivják össze.

A nagy könyvtárakban osztályok szerint szervezett szemináriumokon folyik a továbbképzés. A szemináriumok általában 2 órásak (1 óra munkaidőben és 1 óra azon kivül) és olyan időközökben szervezik azokat, ahogy a szükség kivánja. Ennek a továbbképzésnek közvetlen célja a gyakorlati munka szinvonalának emelése, továbbá az, hogy a szükebb részmunka mellett mindenki bizonyos ismereteket szerezzen más részmunkákban is; ezzel kivánják elkerülni a váratlan helyettesitési nehézségeket.

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

A hálózati központok szervezik az egyes könyvtáros kategóriák pl. megyei könyvtárigazgatók, tudományos igazgatóhelyettesek, állománygyarapitási munkát végző könyvtárosok, feldolgozók, olvasószolgálat-vezetők stb. számára a szemináriumokat Ezek a szemináriumok 5-10 naposak.

A járási könyvtárak ugyancsak szemináriumokat szerveznek a területükön dolgozó könyvtárosok számára. A havonta 1-1 napos szemináriumokon együttesen vesznek részt a függetlenitett és a nem főfoglalkozásu könyvtárosok.

A hálózati központok módszertani osztályai javasolják a témákat. A Lenin Könyvtár pl. egy évre 30 témát javasol, amelyek közül a járási könyvtárak választják ki az általuk feldolgozandó témákat.

A közmüvelődési könyvtári hálózatban egy ujabb - a gyakorlatban közkedvelt formával is kisérleteznek. Ez a forma nagy könyvtárakban "a könyvtárosok szabad egyeteme", járási szinten "a könyvtárosok szabad iskolája". Uj vonás ebben, hogy nem központi témái adnak elő, hanem vállalkozó könyvtárosok számolnak be tapasztalataikról, mondják el javaslataikat.

A müszaki hálózatban az alközpontokon keresztül, főleg a központi szolgáltatások utján folyik a gyakorló könyvtárosok továbbképzése.

A szovjet könyvtárosképzés és továbbképzés iránt érdeklődő könyvtárosoknak ez a rövid vázlatos áttekintés talán segitséget nyujt majd a téma viszonylag gazdag irodalmában a részletkérdések vizsgálatához.

Az alábbiakban a kérdéssel részletesebben foglalkozni kivánó olvasóink számára az utóbbi évek irodalmának néhány jelentős vagy jellegzetes darabját soroljuk fel. (Az F jelzésü cikkek magyar forditásban is megvannak a Könyvtártudományi Szakkönyvtárban.)

F 2112 AFANASZ'EV, Ju. - MAMAEV, A.: Povüsat' kvalifikaciju rabotnikov naucsnüh bibliotek. = Bibliotekar' (Moszkva). 1959. 6. sz. 15-17. p.
Emeljük a tudományos könyvtárak dolgozóinak képzettségi szinvonalát. (1.7)
1:380

BŁAZEWICZ, Janina: Szkolenie wewnatrzzakładowe w Państwowej Bibliotece im. Lenina w Moskwie i Państwowej Bibliotece Publicznej im. Saltykowa-Szczedrina w Leningradzie. = Przegl. Bibl. 28.rocz. 1960. 2. no. 143-149. p.
Könyvtárosképzés és továbbképzés a moszkvai Lenin Könyvtárban és a leningrádi Szaltükov-Scsedrin Könyvtárban. (1.7)
1:2811

AMBARCUMJAN, Z. - SZEROV, V.: Differencirovat' podgotovku bibliotekarej. = Bibliotekar' (Moszkva). 1960. 5.no. 41-43. p.
Szakositsuk a könyvtárosképzést. (1.7)
1:2145

F 2667 CSUBAR'JAN, O.: Szoversensztvovat' podgotovku szpecialisztov. = Bibliotekar' (Moszkva). 1962. 8. no. 54. p.
Javitsuk meg a könyvtárosképzést. (1.7)
3:1782

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

DOBROVA, V.M.: Bibliograficseszkaja podgotovka sztudentov v Leningradszkom politehnicseszkom insztitute. = Szov. Bibliogr. 1960. 3/61/. no. 63-66. p.
A hallgatók bibliográfiai képzése a Leningrádi Politechnikai Főiskolán. (1.7)
1:2812

ÉRVIC, M.V.: Povüsenie kvalifikacii kadrov - vazsnoe uszlovie ulucsenija rabotü tehnicseszkih bibliotek. = Tehnicseszkie Biblioteki SzSzSzR.1962. 2(8). no. 30-35. p.
A könyvtári dolgozók szakképzettségének emelése - a müszaki könyvtárak jobb munkájának fontos feltétele. (1.7)
3:2795 (3.33)

FONOTOV, G.P.:Tridcatiletie Moszkovszkogo goszudarsztvennogo bibliotecsnogo insztituta. = Szov. Bibliogr. 1961. 1. no. 100-103. p.
A Moszkvai Áll. Könyvtárosképző Főiskola harmincadik évfordulója. (1.7)

HATANZEJSZKAJA, T.:Gotovim szmenu. = Bibliotekar' (Moszkva). 1963.1.no. 44-46. p.
Az utánpótlás nevelése. - A könyvtárosok továbbképzése a nenaci Körzeti Könyvtárban. (1.7)
4:31

KJAZIMOVA, N.G.: Praktikumü v Reszpublikanszkoj naucsno-tehnicseszkoj biblioteke. = Tehnicseszkie Biblioteki SzSzSzR. 1962. 1(7). no. 40-42. p.
Gyakorlatok az Azerbajdzsán SzSzK Köztársasági Tudományos-Müszaki Könyvtárában. (1.7)
3:2801 (3.33)

Konferenz der bibliothekswissenschaftlichen Hochschulen und Institute in den sozialistischen Ländern. 2. Gegenstand und Methoden der Bibliothekswissenschaft unter besonderer Berücksichtigung der Bibliothekswissenschaft als Hochschuldisziplin. Berlin, 21.-26. Mai 1962. = Zbl. Bibl. 76. Jg. 1962. 10. no. 433-440. p.
A szocialista országok könyvtártudományi főiskoláinak és intézeteinek 2. konferenciája. Berlin, 1962. máj. 21-26. A könyvtártudomány tárgya és módszerei, különös tekintettel a könyvtártudományra, mint főiskolai tantárgyra. - Kommüniké. Eredmények és ajánlások. (1.7) (1.6)
3:2258

F 2668 LEVIN,L.: O nekotorüh voproszah vüszsego bibliotecsnogo obrazovanija. = Bibliotekar'(Moszkva). 1962. 1. no. 47-51. p.
A felsőfokú könyvtárosképzés egyes kérdéseiről. (1.7)
3:196

Library training in the USSR. = Unesco B. Libr. 14. vol. 1960. 6. no.271-273. p.
Könyvtárosképzés a Szovjetunióban.
1:2813 (1.7)

MEDVEDEVA, Sz.G. - SZOKOLOV.M.V.: O podgotovke bibliografov dlja naucsnüh i tehnicseszkih bibliotek. = Szov. Bibliogr. 1960. 1/59/. no. 50-53. p.
Bibliográfusképzés a tudományos és müszaki könyvtárak számára.
1:1901

F 2565. NAZAROV, V.:Kazsdomu bibliotekarju - szpecial'noe obrazovanie. = Bibliotekar' (Moszkva). 1962. 5. no. 46-47. p.
Minden könyvtári dolgozónak legyen könyvtárosi szakképzettsége. (1.7)
3:1284

Nazrevsie voproszü. = Bibliotekar' (Moszkva). 1960. 6. no. 47-48. p.
Megoldásra érett kérdések a könyvtárosképzésben. (1.7)
1:3323

R 53 RUDOMINO, M.: Library training in the USSR. = Libri. 12.vol. 1962. 1.no. 1-7. p.
Könyvtárosképzés a Szovjetunióban.
3:477 (1.7)
Ref. MKT. 9. évf. 1962. 5.sz. 81-82.p.

SRAJBER, L.Ja.: Podgotovka bibliografov i iszpol'zovanüe molodüh kadrov. = Bibliotecsno-Bibliograficseszkaja Informacija B-k AN SzSzSzR i Akad. Nauk Szojuz. Reszp-k. 37. no. 1962. 86-97. p.
Bibliográfusképzés és a fiatal káderek felhasználása. (1.7)
3:2814

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

SZKRÜPNEV, N.P.: O szosztojanii i merah ulucsszenija bibliotecsnogo obrazovanija v SzSzSzR. = Szov. Bibliogr. 1962. 5(75). no. 3-9. p.
A Szovjetunióban folyó könyvtárosképzés helyzetéről és a megjavitására teendő intézkedésekről. (1.7)
3:2815

SZOKOLOVA, N.: Peresztraivaem proizvodsztvennuju praktiku. = Bibliotekar (Moszkva). 1959. 12. no. 48-51. p.
A könyvtárosképzés gyakorlati szakaszának átszervezése. (1.7)
1:668

SZTAROBUMOVA, Z.: Vazsnoe zveno metodicseszkogo rukovodsztva. = Bibliotekar' (Moszkva). 1963. 3. no. 33-34. p. Illusztr.
A módszertani irányitás fontos láncszeme. - A Kirov megye területén működő könyvtárosok szakképzettségének emelése. (1.7)
4:300

TIMOFEEV, E.: Novoe v oboscsih bibliotekarej. = Bibliotekar'(Moszkva). 1959. 9. no. 42 p.
Változások a leendő könyvtárosok képzésében. (1.7)
1:384

Uvazsat' bibliotecsnuju professziju. = Bibliotekar' (Moszkva). 1961. 1. no. 49-50. p.
Becsüljük meg a könyvtáros szakmát. - Válasz N.P. Szkrüpnev "Megoldásra érett kérdések" c. cikkére. I. Rep. 1491. (1.7)

Vüszokoe prizvanie. = Bibliotekar (Moszkva). 1961. 1. no. 34-37. p.
Nemes hivatás. - A Bibliotekar'-ban lezajlott vita összefoglalása. (1.7)

F 2567. VÜTJAZSKOV, V. - TAMM, E.: Otraszlevik ili universzal? = Bibliotekar' (Moszkva). 1962. 5. no. 48-49. p.
Szakirányú, avagy egyetemes könyvtárosképzést? (1.7)
3:1293

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

UJ FRANCIA ETO KIADÁS

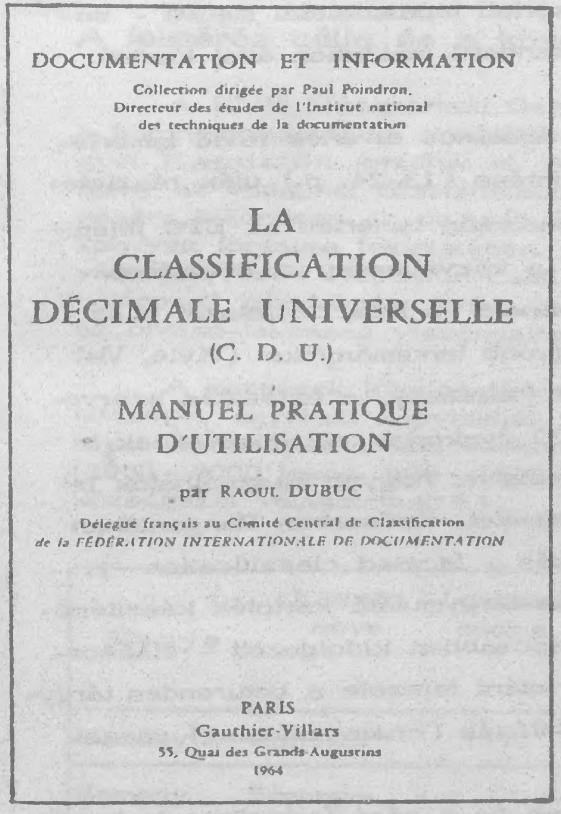

A francia könyvtárak eddig nem sokkal szaporitották az ETO használóinak táborát. Akadtak ugyan a rendszernek – az első francia nyelvü kiadás megjelenése óta – lelkes francia hivei is, de még több ellenzője, sőt szigoru birálója. Utóbbiak közé tartozott a nagy Léopold Delisle. Az ETO használatának legfőbb ellenérvei közismertek. S a kialakult franciaországi helyzet nehézségi ereje: hatalmas állományok reklasszifikálásának akadályai, az uniformizált osztályozás heves ellenzése és uj, saját osztályozó rendszerek kiépitése és használata, különösen a specializált intézmények részéről: ezek a tényezők sem segitik elő az ETO elterjedését. Szerző mind e mellett rámutat még egy tényezőre: Franciaországban nem ismerik eléggé az ETO-t s ezért is nem használják szélesebb körben. (Circulus vitiosus ez: mivel nem használják, nem is ismerik kellőképpen). Az első, 1907-es francia nyelvü kiadás (a Dewey féle táblázat első brüsszeli átdolgozása), s a második, ugyancsak francia nyelvü, hivatalos, teljes kiadás (1927-1933) már régen teljesen elfogyott. Az uj teljes francia kiadásból csak néhány füzet jelent meg (1940-1952), s a használók szük körére tekintettel egyelőre nincs is szó kiteljesitéséről.

Pedig a tüz nem aludt még ki. Könyvtárak és dokumentációs intézmények keresik a megoldást, s bár némi szkepticizmussal, de az ügyhöz méltó buzgalommal ujra kezükbe veszik az ETO kissé avult táblázatait, s azt kérdezik: nem lehetne-e – jobb hiján – az ETO-t hasznositani, átszabni, kibőviteni, a

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbizásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

modern tudomány követelményeihez alkalmazni. Véleményük szerint egyébként nincs összeférhetetlenség az ETO és az elektronikus gépek között, sőt együttműködésük szerfölött gyümölcsöző lenne.

Szerző, a FID Központi Osztályozó Bizottságának francia delegátusa, - a Francia Könyvtári Igazgatóság kezdeményezésére - elméleti fejtegetések helyett gyakorlati kézikönyvet akar az ETO francia használóinak kezébe adni.* Célja, hogy olvasói alaposabban megismerjék a rendszer elveit és mechanizmusát s szakozó munkájuk során otthonosabban mozogjanak benne. Szerző - az ETO mindennapos használatának sokéves gyakorlati tapasztalatai mellett - saját bevallása szerint sokat meritett a British Standard Institution által kiadott "Guide to the UDC"-ből.

Az osztályozás és katalogizálás néhány általános elvének rövid ismertetése (3-12. p.), s az ETO történetének áttekintése (13-24. p.) után részletesen, de a lényegre szoritkozva és igen szinvonalasan ismerteti az ETO felépitését és alapelveit (25-109. p.) - Az ETO és a közvélemény c. fejezetben (100-109. p.) röviden áttekinti az ETO-t ért francia és más birálatokat s az ETO fejlesztésének problémáival foglalkozó nagyobb tanulmányokat (Kyle, Vickery). Az ETO munkaeszközeinek ismertetése (kiadások, a fejlesztés szervezete a FID-ben: 110-117. p.) után áttér az ETO gyakorlati alkalmazásának, a szakozó munka állomásainak ismertetésére, rámutatva, hogyan használhatók fel az ETO keretei között a modern osztályozás-elmélet, elsősorban Ranganathan eredményei (az un. keresztmetszetes osztályozás - faceted classification -). Ez a fejezet foglalkozik a saját szisztematikus tárgymutató kartoték készitésének fontos munkájával. - A könyv egyik legalaposabban kidolgozott - elsősorban szakkönyvtárosoknak és dokumentálóknak szánt fejezete a betürendes tárgymutató-készités munkájára tanit, az un. láncmutatózás (chain indexing) ranganathani eljárása segitségével.

A könyvnek van még egy - a bevezetőben és a záró fejezetben is hangsulyozott, s a könyv tárgyalásmódjában soha szem elől nem tévesztett célja: az ETO rezignált, passziv használóit a rendszer aktiv fejlesztőivé kivánja nevelni, akik a maguk szakterületén igyekeznek az ETO-t a modern tudomány követelményeihez idomitani. A felhasznált irodalom bibliográfiája (199-201. p.) után az ETO hivatalos kiadásainak jegyzékét találjuk az 1963. szept. 30-i állapotnak megfelelően (202-203. p.) (Molnár Ágnes)

* A francia egyetemi könyvtárak nagyarányu átszervezésével kapcsolatban ezekben a könyvtárakban ujabban bevezették az ETO használatát. (Vö. erre vonatkozó közleményeinket: KF. 8. évf. 1962. 4. sz. 163-168. p.; 9. évf. 1963. 3/4. sz. 167-172. p.). Erről a szerző könyvében nem szól, de nyilván ez a körülmény is hozzájárult kézikönyve létrejöttéhez.

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

KÖNYVTÁRI MUNKA ELEMZÉSE TIZ KÖZSÉGBEN

1. rész. Általános gazdasági és kulturális helyzet, a könyvtári forgalom elemzése. *

A felmérés célja és a községek kiválasztása

A KMK Módszertani Osztálya 1963. első félévében 10 községben felmérte a könyvállományt, az olvasókat és a könyvforgalmat. A felmérést a Somogy megyei Kaposfőn kezdtük el. Az itt végzett munka elemzése során felmerült az igény az eddiginél részletesebb anyaggyüjtésre, s ennek behatóbb tanulmányozására, különösen az olvasók és a lakosság megoszlási aránya, valamint a könyvek forgalma tekintetében. Az anyaggyüjtés módszerei munkaközben megváltoztak, ezért Kaposfőn csak az állomány-adatok feleltek meg az általunk meghatározott követelményeknek. A forgalomról gyüjtött adatokat kilenc községből, az olvasó-lakosság viszonyaira vonatkozó adatokat nyolc községből dolgoztuk fel.

A községek kiválogatásánál az a szempont vezetett bennünket, hogy a községek egyrészt képviseljék az ország különböző tájegységeit, másrészt lakosságuk száma és könyvtáraik méretei is megfeleljenek az átlagnak (1000 - 2000 lakos, 600 - 1500 kötetes állomány). Ezek alapján a következő községeket választottuk: * *

Megye	Község neve	Lakosok száma	Állomány db	Egy lakosra j. kötet sz.	Olvasók száma	Olvasók a lakosság %-ában	Forgalom
Somogy	Kaposfő	1690	1072	0,60	312	18	2453
Somogy	Somogyszob	2113	1256	0,59	382	18	3155
Hajdu	Tépe	1442	1373	0,95	187	13	3767
Hajdu	Sáp	1388	1278	0,92	271	19	2298
Veszprém	Alsóörs	935	871	0,93	270	29	2399
Veszprém	Badacsonytördemic	1478	812	0,54	321	22	2125
Heves	Nagyvisnyó	1572	1275	0,81	392	25	3589

* Következő, befejező közleményünk az állomány, a lakosság és az olvasók elemzésével foglalkozik.

* * A felsorolás a felmérés időrendjében.

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

Megye	Község neve	Lakosok száma	Állomány db	Egy lakosra j. kötet sz.	Olvasók száma	Olvasók a lakosság %-ában	Forgalom
Borsod	Méra	1750	583	0,33	279	16	1924
Baranya	Ujpetre	1206	1037	0,85	237	20	2178
Baranya	Vokány	1455	800	0,54	250	17	3866

Ügyeltünk, hogy a kiválasztott községek könyvtárilag se "kiválóak", se gyengék ne legyenek. Természetesen csak olyan könyvtárak jöhettek szóba, ahol a megfelelő kölcsönzési bizonylatok, vagy a leltári szám felirásával igazolt kölcsönzés (könyvkártya) is rendelkezésünkre álltak.

A felmérés előkészitésében a megyei könyvtárak segitettek, Somogy, Hajdu és Baranya megyében az adatgyüjtésben is részt vettek.

Az adatgyüjtés részletes szempontjai

A már emlitett három főtémakörön belül a következő adatokat gyüjtöttük:

1/ Lakosság és olvasók

Az adatokat bizonylatok hiányában csak az 1962-es évre lehetett rögziteni. Alapul az olvasói törzslapok és a választói névjegyzékek, valamint a lakónyilvántartókönyvek szolgáltak:

a/ a község általános gazdasági és müvelődési helyzete,
b/ a lakosság megoszlása korra, nemre, foglalkozásra és iskolai végzettségre való tekintettel,
c/ az olvasók megoszlása kor, nem, foglalkozás és iskolai végzettség szempontjából,
d/ az olvasók aránya a lakosság különböző rétegeiben.

2/ Az állomány

Az adatszerzés alapjául a leltárkönyvek szolgáltak:

a/ az állomány összetétele:
- a.a/ mezőgazdaság, ezen belül
  - a.1/ szántóföldi növénytermesztés
  - a.2/ növényvédelem
  - a.3/ szőlészet, borászat, gyümölcs-, zöldségkertészet
  - a.4/ állattenyésztés - állategészségügy
  - a.5/ mezőgazdaság, gépesités
  - a.6/ üzemgazdaság, üzemszervezés
  - a.7/ háztáji gazdálkodás
- a.b/ társadalomtudományi és politikai ismeretterjesztő, ezen belül:
  - b.1/ marxizmus-leninizmus
  - b.2/ nyelv- és irodalomtudomány, történelem, müvészettörténet
  - b.3/ egyéb társadalomtudományi és politikai irodalom
- a.c/ természettudományi és technikai ismeretterjesztő:
  - c.1/ természettudományok
  - c.2/ müszaki-technikai irodalom
  - c.3/ utleirások

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbizásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

a.d/ szépirodalom
d.1/ régebbi magyar
d.2/ mai magyar
d.3/ régebbi külföldi
d.4/ mai külföldi
a.e/ ifjusági és gyermekirodalom
e.1/ mesék
e.2/ ifjusági regények
a.f/ egyéb ismeretterjesztő könyvek
f.1/ felnőttek számára
f.2/ ifjuság számára;

b/ az állomány fejlődése az 1959-62-es években számszerüség és összetétel szempontjából;

c/ a törzsanyag arányainak alakulása az 1959-62-es években az állomány egészében és az egyes állománycsoportokban;

d/ az elavulás arányai az állományban.

3/ A forgalom

A forgalmi adatokat az előző évi bizonylatok hiján csak az 1962-es évre lehetett rögziteni. Alapul az olvasói törzslapok, - leltári számos kölcsönzés - és a könyvkártyák szolgáltak.

a/ A forgalom adatai az állomány egészére és az egyes állománycsoportokra vonatkozóan;

b/ a forgalom adatai az egyes könyvekre vonatkozóan.

Az adatgyüjtés módszerei

Az adatgyüjtésben egyszerü, más könyvtárak által is alkalmazható módszereket választottunk.

A községek általános gazdasági és kulturális helyzetét előre kidolgozott kérdőiv alapján a könyvtárosokkal és a tanácselnökkel folytatott beszélgetések során rögzitettük. A postán megkérdeztük a rádió, televizió, folyóirat előfizetők adatait.

A lakosságra vonatkozó adatokat a községek választói névjegyzékeiből vettük. Ezek az iskolai végzettségen kivül minden szükséges adatot tartalmaznak. Ez utóbbit a névjegyzékek alapján a pedagógusok segitségével állapitottuk meg. Az iskoláskoru gyermekek adatait az iskolaigazgatók adták meg, a 14 - 18 év közötti (a választói névjegyzékben nem szereplő) ifjak adatait a lakónyilvántartó könyvekből, a 6 éven aluli gyermekek adatait a népszámlálási statisztikából vettük.

Az olvasókra vonatkozó adatokat az olvasói törzslapokból vettük, kiegészitve a könyvtárosok segitségével.

Egy községben négy adatgyüjtőlapot használtunk. Egy-egy lapot a lakosok férfi, női, illetve az olvasók férfi, női csoportjai számára. Egy lapon az alábbi adatok szerepeltek:

a/ foglalkozás
1/ tsz tag és segitő családtag
2/ mezőgazdasági munkás (bérmunkás)
3/ ipari, kereskedelmi, közlekedési dolgozó (fizikai munkát végzők)
4/ önálló szellemi dolgozó (tanár, tanitó, orvos, agrármérnök, tanácselnök stb.)
5/ adminisztrativ alkalmazásban levő
6/ általános iskolai tanuló
7/ középiskolai, főiskolai, egyetemi hallgató
8/ háztartásbeli, nyugdijas, egyéb

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbizásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

(Az iparitanuló iskolát végzőket a fizikai munkát végzők csoportjába soroltuk.)

b/ iskolai végzettség:
1/ általános iskolába járók (gyerekek)
2/ középiskolába, főiskolába, egyetemre járók (ifjak)
3/ 6 általánost (elemit) vagy ennél kevesebbet végzettek (felnőttek)
4/ 8 általánost végzettek (felnőttek)
5/ középiskolát, főiskolát végzettek (felnőttek)
6/ 14 éven felüli irástudatlanok

c/ kor:
1/ 6 - 14 éves
2/ 15 - 18 éves
3/ 19 - 50 éves
4/ 50 év felettiek

Ahol a helyi raktári katalógusról nem volt másodpéldány, az állomány adatait a leltárkönyv alapján rövid cimleirással készitett katalóguscédulákon gyüjtöttük. A cimleirás mellett ezekre irtuk rá az általunk meghatározott állománycsoportok jelét, a törzsanyag jelzését, az elavulás jelét és a beszerzés évét is.

A forgalom adatait állománytérképeken vettük fel. Ezek száz-száz négyzetet tartalmazó lapok voltak. Minden négyzetbe egy-egy leltári számot irtunk, ugy hogy az olvasói törzslapokról leolvastuk a könyv kölcsönzésekor beirt leltári számokat. Az első kölcsönzést a leltári szám, a többit a négyzetbe irt pontok jelölték. Ez gyorsitotta az adatfelvételt. Óránként 600-700 adatot tudott két együttdolgozó munkatárs felvenni. A feldolgozáskor az állománytérkép egyes négyzeteinek adatait rávezettük a megfelelő katalóguscédulákra. Igy egyetlen cédulára került minden könyv állomány és forgalom elemzéséhez szükséges adata.

A felmérés befejeztével egy-egy községben rendelkezésünkre állt:
a/ egy kérdőiv a község gazdasági és általános helyzetének adataival
b/ négy felmérőlap, amely tartalmazta a lakosság és az olvasók adatait
c/ a raktári katalógus másolata az állomány és forgalomelemzéshez szükséges adatokkal
d/ állománytérkép a forgalom adataival.

A továbbiakban a községek általános gazdasági és kulturális helyzetét bemutató összefoglalót, valamint a forgalomra vonatkozó elemzést adjuk.

Következő közleményünk az állomány elemzésével, a lakosság és az olvasók elemzésének eredményeivel foglalkozik.

Az adatgyüjtés módszerének kidolgozását és a gyüjtött adatok feldolgozását a KMK Módszertani Osztály keretében munkaközösség végezte.

A munkaközösség tagjai: Fodor András, Iszlai Zoltán, Körtés Julia, Pelejtei Tibor, Szilágyi Tibor, Ughy Jenő.

A munkaközösség vezetője:

Ónódy Miklós.

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

I.

A VIZSGÁLT KÖZSÉGEK GAZDASÁGI ÉS KULTURÁLIS JELLEMZÉSE

Megjegyezzük, hogy nem mindenütt sikerült megszerezni ugyanazokat az adatokat. Az illető község meg nem szerezhető adatát az összesítő táblázatok – jellel jelölik.

Először megvizsgáltuk, hogy a felmért községeknek milyen a földrajzi elhelyezkedése, milyen távolságra vannak a nagyobb közigazgatási és közlekedési gócpontoktól, továbbá hogy van-e a községben jelentősebb ipari üzem.

Község neve	Távolsága a megyei, járási székhelytől, ipari gócponttól		Közvetlen közlekedés vasut	autóbusz	A községben van-e ipari üzem	Tsz, vagy egyéb társas gazdálkodás van-e tsz	egyéb forma
Kaposfő	Kaposvár	15 km	vasut-áll.	–	nincs	1 tsz	–
Somogyszob	Kaposvár Nagykanizsa	50 km 57 km	vasut-áll.	–	nincs	1 tsz	–
Tépe	Derecske Debrecen	4 km 25 km	–	autóbusz megálló	nincs	1 tsz	–
Sáp	Berettyóujfalu Püspökladány	19 km 23 km	vasut-áll.	autóbusz megálló	nincs	1 tsz	–
Alsóörs	Veszprém B.füzfő	15 km 14 km	vasut-áll.	–	kőbánya	1 tsz	–
Badacsony-tördemic	Tapolca Keszthely	15 km 13 km	vasut-áll.	–	kőbánya	–	hegy-község
Nagyvisnyó	Eger Kazincbarcika	50 km 35 km	vasut-áll.	autóbusz megálló	nincs	1 tsz	–
Méra	Miskolc-Diósgyőr	42 km	vasut-áll.	autóbusz megálló	gépáll.	2 tsz	–
Ujpetre	Pécs	20 km	–	autóbusz megálló	nincs	1 tsz	–
Vokány	Pécs	23 km	vasut-áll.	–	nincs	1 tsz	–

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

Másodszor a tsz tagok és ipari munkások számát és a családok átlagos jövedelmét mértük fel a falusi tanácsok tájékoztatása szerint

Község neve	Tsz tagok száma	Munka egységre jutó Ft összeg 1962-ben	Bejáró munkások sz. ipari üzem	állami gazd.	A faluban egy családra eső átlagos havi jövedelem Ft	Háztájiból piacolási lehetőség
Kaposfő	251	21,50	-	-	-	Kaposvár
Somogyszob	310	28,-	350	-	-	Kaposvár
Tépe	594	13,25	115	-	1000-1100	-
Sáp	263	21,--	197	21	1000-1100	-
Alsóörs	97	35,--	241	-	1500-1700	Veszprém
Badacsonytördemic	-	-	329	62	1200-1300	Keszthely (csak nyáron)
Nagyvisnyó	126	26,--	276	198	1800-1900	-
Méra	341	20,--	342	36	1700-1800	-
Ujpetre	309	26,40	157	40	1000-1100	-
Vokány	299	30,--	208	28	1200-1300	Pécs

Figyelemre méltó, hogy

a/ Alsóörsről sokan járnak Veszprémbe, Füzfőre és Pétre dolgozni;

b/ Badacsonytördemicről főként a környező kőbányákba járnak. Ez magyarázza a sok bejáró ipari munkás ellenére is a viszonylag alacsony átlagjövedelmet;

c/ A nagyvisnyói bejáró munkások zöme a bélapátfalvai cementgyárban, a farkaslyuki és királdi bányában dolgozik;

d/ a Méráról bejárók főként Miskolcon, Diósgyőrben dolgoznak.

Harmadik kérdésként az általános kulturális helyzetet befolyásoló tárgyköröket tekintettük át. Táblázatunk az egyes községek kulturális intézményeit, a kulturális célokra forditott költségeket részletezi:

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

Község neve	Általános iskolák osztott	Dolgozók esti iskolája	Kulturotthon	Mozi, heti vetitési nap	Kulturális költségvetés 1962. évre
Kaposfő	1	nincs	nincs	2	nincs adat
Somogyszob	1	nincs	nincs	3	nincs adat
Tépe	1	15 fő	van	3	nincs adat
Sáp	3	20 fő	van	3	24 000
Alsóörs	1	18 fő	nincs	2	9 900
B.tördemic	1	13 fő	van	3	21 000
Nagyvisnyó	1	12 fő	van	3	15 700
Méra	2	nincs	van	1	nincs adat
Ujpetre	1	nincs	van	3	16 000
Vokány	1	nincs	van	3	nincs adat

A következő táblázaton bemutatjuk az egyes községekben a felnőtt analfabéták, a középiskolát és egyetemet végzettek valamint az ujság, rádió és televizió előfizetők számát.

Község neve	14 éven felüli irástudatlan	Középiskolát és egyetemet végzettek	Ujság folyóirat előfizetők	Rádió előfizetők	Televizió előfizetők	Egyéni könyvvásárlásra forditott összeg 1962-ben
Kaposfő	18	37	nincs adat			-
Somogyszob	29	53	nincs adat			-
Tépe	25	21	300	250	2	1550,- Ft
Sáp	20	30	582	273	10	980,- Ft
Alsóörs	3	84	628	237	38	6400,- Ft
Btördemic	7	74	638	268	18	15200,- Ft
Nagyvisnyó	14	23	nincs adat		9	nincs adat
Méra	94	44	350	100	6	3000,- Ft
Ujpetre	47	30	522	258	36	nincs adat
Vokány	46	33	336	262	25	nincs adat

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

Kaposfőről és Somogyszobról az ujság, rádió és televizió előfizetőkről nincs adatunk, ugyanigy nincs adatunk a nagyvisnyói ujság és rádió előfizetésekről, valamint öt községben az egyéni könyvvásárlások összegéről.

Negyediknek a könyvtár elhelyezését és ellátottságát vizsgáltuk.

1/ Kaposfő. A könyvtár a tanácsházán van. Önálló, de szük helyiség. A könyvek könyvszekrényben. Heti 2x2 óra nyitvatartás. Csak kölcsönzésre alkalmas.

A könyvtáros pedagógus, alapfoku szaktanfolyamot végzett.

2/ Somogyszob. A könyvtár a tanácsházán van. Önálló helyiség. A könyvek könyvszekrényben. Heti 2x2 óra nyitvatartás. Csak kölcsönzésre alkalmas.

A könyvtáros pedagógus. Alapfoku tanfolyamot végzett.

3/ Tépe. A könyvtár a tanácsházán. Önálló helyiség. A könyvek könyvszekrényben. Heti 2x2 órás nyitvatartás. 3 db 4 személyes olvasóasztal és 20 db szék. Helybenolvasás azonban nincs.

A könyvtáros rokkantsági nyugdijas (szemhibás) könyvelő. Alapfoku tanfolyamot végzett.

4/ Sáp. A könyvtár a tanácsházán. A könyvek könyvszekrényben. Heti 2x2 órás nyitvatartás. Csak kölcsönzésre alkalmas.

A könyvtáros pedagógus. Alapfoku tanfolyamot végzett.

5/ Alsóörs. A könyvtár a tanácsháza fütetetlen előszobájában. A könyvek könyvszekrényben. Hivatalosan heti 2x2 óra nyitvatartás, a könyvtáros azonban ennél gyakrabban kölcsönöz. Télen még kölcsönzésre sem alkalmas.

A könyvtáros nyugdijas könyvelő, gyermekkora óta könyvtároskodik. Könyvtárosi képesitése nincs.

6/ Badacsonytördemic. A könyvtár a kulturházban, önálló helyiségben. A könyvek könyvszekrényekben. Olvasóasztalok és székek. Heti 2x2 órás nyitvatartás. Helybenolvasás nincs.

A könyvtáros pedagógus. Könyvtárosi szakképzettsége nincs.

7/ Nagyvisnyó. A könyvtár a kulturházban, önálló helyiségben. Könyvszekrények. Helybenolvasásra alkalmas olvasóasztalok és székek. Heti 2x2 óra nyitvatartás. Helybenolvasás egészen ritkán.

A könyvtáros pedagógus. Könyvtárosi szakképzettsége nincs.

8/ Méra. A könyvtár a kulturházban, önálló helyiségben. Szabadpolcos. Olvasóasztalok, székek. Heti 2x2 óra nyitvatartás. Helybenolvasás nincs.

A könyvtáros pedagógus Alapfoku tanfolyamot végzett.

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

9/ Ujpetre. A könyvtár a kulturházban, önálló helyiségben. Szabadpolcos. Olvasóasztalok, székek. Heti 2x2 órás nyitvatartás, helybenolvasás nincs.

A könyvtáros pedagógus. Alapfoku tanfolyamot végzett.

10/ Vokány. A könyvtár önálló helyiségben. Könyvszekrények. Olvasóasztalok és székek egészitik ki a berendezést. Heti 2x3 óra nyitvatartás. Helybenolvasás nincs.

A könyvtáros adóügyi csoportvezető. Könyvtárosi szakképzettsége nincs.

A 10 könyvtárból 8 önálló helyiséggel rendelkezik, 2 nem. Ezekből 5 a tanácsházán, 4 a müvelődési otthonban és 1 egyéb helyen van. A 10-ből mindössze 2 szabadpolcos rendszerü. Helybenolvasásra is alkalmas butorzata 6-nak van, helyben olvasás azonban lényegében sehol sincs, mert 9-nél mindössze heti 2x2 órás nyitvatartás van (1-nél 2x3 óra) s ez még az egyszerü kölcsönzésre is kevés. A 10 könyvtáros közül 7 pedagógus, a másik 3 tisztviselő illetve nyugdijas. Közülük 4-nek nincs könyvtárosi szakképzettsége. A 4 szakképzetlen könyvtáros közül 2 pedagógus.

A könyvtárak könyvbeszerzési kerete 1962-ben a következő volt:*

	Könyvbeszerzésre forditott összeg	Egy lakosra eső könyvbeszerzési keret
Kaposfő	nincs adat	nincs adat
Somogyszob	nincs adat	nincs adat
Tépe	8800.- Ft	6,10 Ft
Sáp	4000.- Ft	2,88 Ft
Alsóörs	6400.- Ft	6,84 Ft
B.tördemic	6800.- Ft	4,60 Ft
Nagyvisnyó	5700.- Ft	3,62 Ft
Méra	6000.- Ft	3,42 Ft
Ujpetre	8500.- Ft	7,87 Ft
Vokány	4000.- Ft	2,75 Ft

Külön ki kell emelni Alsóörsöt, ahol az egy lakosra eső igen magas, 6,84 Ft-os könyvbeszerzési keret mellett magas az egyéni könyvvásárlás összege is (6400.- Ft). Itt a legmagasabb a beiratkozott olvasók aránya (29 %), legalacsonyabb az analfabéták száma. Az egy lakosra eső 4,60 Ft-os könyvbeszerzési kerettel Badacsonytördemic a 4. helyen áll, ugyanakkor az egyéni könyvvásárlásra forditott összeg 15 200 Ft, az olvasók aránya 22 %, s az analfabéták száma 7. Ebben a két községben a legmagasabb a napilap és folyóirat előfizetők száma is.

*(1961. évi orsz. átlag 2,44 Ft, 1962. évi 3,51 Ft!)

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbizásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

II.

A VIZSGÁLT KÖZSÉGEK KÖNYVFORGALMÁNAK ADATAI

A forgalmi adatok a következő kilenc községből állnak rendelkezésünkre:

Község neve	Olvasók száma	%-os arányuk a lakosságb.	Állomány száma	Kölcsönzött kötetek száma	Átlagos forgási sebesség
Somogyszob	382	18	1256	3155	2,5
Tépe	187	13	1373	3767	2,7
Sáp	271	19	1278	2298	1,7
Alsóörs	270	29	871	2399	2,7
B.tördemic	321	22	812	2125	2,6
Nagyvisnyó	392	25	1275	3589	2,8
Méra	279	16	583	1924	3,3
Ujpetre	237	20	1037	2178	2,1
Vokány	250	17	800	3366	4,2
Együttes adatok	2589	17	9285	24801	2,5

Az adatgyüjtés alapja a községek egy részében használatos leltári számos kölcsönzés, illetve a könyvkártyákon jelölt kölcsönzés volt. Az adatokat először a már emlitett állománytérképre vettük fel. Leltári számos kölcsönzés esetében a munka sokkal könnyebb volt, mert csupán a 200-400 olvasó törzslapját kellett kézbevenni az adatok diktálásához. A könyvkártyáról való adatfelvételnél azonban minden könyvet és minden olvasói tasakot kézbe kellett venni. Az állománytérképre gyüjtött adatokat rávezettük az általunk készitett katalógus cédulákra. A cédulák első csoportositásakor azt kivántuk megállapitani, hogy az egyes összevont állománycsoportokra a forgalomnak mekkora hányada esik. Ezt az alábbi táblázat mutatja:

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

Állománycsoport	Kötet	%	Forgalom	%
Mezőgazdaság	610	6,6	303	1,3
Társadalomtudományi és politikai ism. terj.	1003	10,8	831	3,3
Természettudományi és technikai ism. terj.	902	9,7	1 414	5,7
Egyéb ism. terj.	360	3,9	622	2,5
Szépirodalom	4294	46,2	10 944	44,1
Gyermek- és ifjusági	2116	22,8	10 687	43,1
Együtt	9285	100,0	24 801	100,0

A következő táblázat az egyes állománycsoportok és forgalmuk százalékos arányát mutatja községenként az állományban.

Község neve	Mezőgazd.		Társ. tud. és pol.		Term.tud. technika		Egyéb ismeretterjesztő		Szépirodalom		Gyermek és ifjusági	
	áll.	forg.	áll.	forg.	áll.	forg.	áll.	forg.	áll.	forg.	áll.	forg.
Somogyszob	4,7	1,1	8,1	2,5	9,9	6,1	4,9	4,1	45,9	46,4	26,5	39,8
Tépe	8,6	1,4	12,7	3,2	9,4	1,7	3,9	0,9	46,9	49,2	18,5	43,6
Sáp	8,2	0,7	10,1	3,5	10,8	6,2	4,0	1,5	43,7	45,7	18,2	42,4
Alsóörs	5,8	1,4	13,8	6,5	12,3	7,5	4,4	3,1	45,3	48,9	18,4	32,6
B.tördemic	5,2	1,3	10,2	3,6	11,7	9,4	2,8	3,1	47,3	41,4	22,8	41,2
Nagyvisnyó	9,9	0,3	9,1	3,8	8,5	4,9	4,9	2,9	43,8	44,3	23,8	43,8
Méra	3,3	0,7	8,2	2,4	9,4	6,1	2,7	1,4	48,4	46,2	28,0	43,2
Ujpetre	4,5	2,4	10,4	3,3	7,4	7,2	3,0	3,3	51,2	40,6	23,5	43,2
Vokány	5,5	2,0	7,5	1,9	8,5	5,4	3,1	2,3	45,2	34,6	30,2	53,8
Átlag	6,6	1,3	10,8	3,3	9,7	5,7	3,9	2,5	46,2	44,1	22,8	43,1
Országos átlag a községi könyvtárakban	-	2,6	-	2,1	-	3,3	-	4,8	-	45,6	-	41,6

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

Ha az ismeretterjesztő állományt és forgalmát összevetjük az ifjusági, gyermek és szépirodalmi állománnyal, illetve forgalommal, akkor a következő képet kapjuk:

Község neve	Ismeretterjesztő irod.		Szépirod. ifj. és gyermek irod.	
	áll.	forg.	áll.	forg.
Somogyszob	27,6	13,8	72,4	86,2
Tépe	34,6	7,2	65,4	92,8
Sáp	38,1	11,9	61,9	88,1
Alsóörs	36,3	18,5	63,7	81,5
B.tördemic	29,9	17,4	70,1	82,6
Nagyvisnyó	32,4	11,9	67,6	88,1
Méra	23,6	10,5	76,4	89,5
Ujpetre	25,3	16,2	74,7	83,8
Vokány	24,6	11,6	75,4	88,4
Átlag	31,0	12,8	69,0	87,2
Országos átlag a községi könyvtárakban	-	12,8	-	87,2

Az ismeretterjesztő irodalomra és használatára vonatkozóan megjegyezzük, hogy az ismeretterjesztő irodalomnak mindössze a 10 %-át kitevő utleirásokra esik az ismeretterjesztő könyvek forgalmának 26,4 %-a.

Megvizsgáltuk az egy olvasóra jutó forgalom arányát az ismeretterjesztő- és a szépirodalom illetve a gyermek és az ifjusági irodalom viszonylatában. Ezt a következő táblázat mutatja:

Község neve	Egy olvasóra jutó forg.	Ebből ism. terjesztő	Nem ism. terjesztő	Ebből szép- irod.	Gyermek és ifjusági
Somogyszob	8,2	1,2	7,0	3,8	3,2
Tépe	20,0	1,4	18,6	9,9	8,7
Sáp	8,4	1,0	7,4	3,8	3,6

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

Község neve	Egy olvasóra jutó forg.	Ebből ism. terjesztő	Nem ism. terjesztő	Ebből szép- irod.	Gyermek és ifjusági
Alsóörs	8,4	1,6	6,8	4,3	2,5
B.tördemic	6,5	1,1	5,4	2,7	2,7
Nagyvisnyó	9,0	1,0	8,0	4,0	4,0
Méra	6,7	0,7	6,0	3,1	2,9
Ujpetre	9,0	1,4	7,6	3,7	3,9
Vokány	13,3	1,5	11,8	4,6	7,2
A 9 község átlaga	9,5	1,2	8,3	4,2	4,1
Országos átlag a községi közmüvelődési kvtárakban	16,8				

A könyvek átlagos forgási sebességének vizsgálata a következő eredményeket adta:

a/ átlagos forgási sebesség állománycsoportonként:

Állománycsoport	Kötet	Forgalom	Forgási sebesség
Mezőgazdaság	610	303	0,49
Társ.tud. és pol.	1003	831	0,82
Term. tud. és techn.	902	1414	1,52
Egyéb ismeretterj.	360	622	1,72
Szépirodalom	4294	10940	2,55
Gyermek- és ifj.	2116	10687	5,05
Összesen:	9285	24801	2,52

b/ az átlagos forgási sebesség községenként az egyes állománycsoportokban:

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

Község neve	Mező-gazd.	Társ.tud. és pol.	Term. tud. és techn.	Egyéb ism. terj.	Szép-irod.	Gyermek és ifj. irod.
Somogyszob	0,59	-0,78*	-1,54	2,12	-2,53	-3,70
Tépe	0,45	-0,69	-0,50	-0,62	2,88	6,45
Sáp	-0,16	-0,41	-1,03	-0,66	-1,87	-4,20
Alsóörs	-0,66	1,30	2,10	1,99	-2,29	-4,88
B.tördemic	0,52	0,95	2,10	2,96	-2,29	-4,73
Nagyvisnyó	-0,07	1,17	1,62	-1,69	2,84	5,17
Méra	0,74	0,96	2,13	-1,70	3,15	5,09
Ujpetre	1,13	-0,65	2,05	-1,70	-1,66	-3,86
Vokány	1,54	1,05	2,70	2,30	3,20	7,49
Összátlag:	0,49	0,82	1,72	2,55	2,55	5,05

Az átlagos forgási sebesség Vokányban a legmagasabb (4,2). Ez elsősorban az ifjusági- és gyermekirodalom igen magas, 7,49-es átlagából adódik, bár Vokányban az egyéb állománycsoportok forgási sebessége is magasabb az átlagnál.

Külön vizsgálat tárgyává tettük az egyes könyvekre eső kölcsönzést, a következő hat kategóriát állitva fel: nem kölcsönzött könyvek (amelyeket 1962-ben egyszer sem vettek igénybe; jelük ∅); 1-szeri kölcsönzésüek; 2-3-szori kölcsönzésüek; 4-6-szori kölcsönzésüek; 7-9-szeri kölcsönzésüek és 10 kölcsönzés felettiek. Célunk mindenek előtt az egyáltalán igénybe nem vett állományrész nagyságának megállapitása volt. A 49. oldalon lévő táblázat ezt mutatja be községenként az állomány egészének %-os arányában.

Amint a táblázatból kitünik, a könyvek 32,6 %-át az 1962-es év folyamán egyáltalán nem vették igénybe.

A 10-szer, vagy ennél többször kölcsönzött könyvek csekély kivételtől eltekintve a gyermek és ifjusági irodalomból kerültek ki.

Külön megvizsgáltuk az 1962-es évben a nem kölcsönzött könyvek arányát az egyes állománycsoportokon belül. A vizsgálat eredménye az 50. oldalon levő táblázaton látható.

---

* A táblázatban az egyes adatok előtt a - jel az átlag alatti eredményt jelöli.

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbizásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

A könyvek kölcsönzésének gyakorisága az állomány egészében községenként

(Vonatkozó szöveg a 48. oldalon)

Község neve	0	%	1	%	2-3	%	4-6	%	7-9	%	10-.	%	Együtt	%
Somogyszob	299	23,8	238	19,0	362	28,8	251	20,0	93	7,4	13	1,0	1256	100
Tépe	507	36,9	204	14,9	260	18,9	199	14,5	109	7,9	94	6,9	1373	100
Sáp	620	48,5	247	19,3	173	13,6	130	10,2	63	4,9	45	3,5	1278	100
Alsóöre	194	22,3	193	22,2	211	24,2	180	20,7	69	7,9	24	2,7	871	100
B.lördemic	259	31,9	156	19,2	164	20,2	132	16,3	63	7,7	38	4,7	812	100
Nagyvisnyó	407	31,9	172	13,5	294	23,0	237	18,6	99	7,8	66	5,2	1275	100
Méra	173	29,7	111	19,0	105	18,0	91	15,6	46	7,9	57	9,8	583	100
Ujpetre	383	36,9	187	18,0	216	20,8	165	16,0	68	6,6	17	1,7	1037	100
Vokány	180	22,5	126	15,8	173	21,6	146	18,2	72	9,0	103	12,9	800	100
Együtt	3022	32,6	1634	17,6	1958	21,1	1532	16,4	682	7,3	457	5,0	9285	100

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

Az 1962-es évben nem kölcsönzött könyvek száma és %-os aránya állománycsoportonként:

(Vonatkozó szöveg a 48. oldalon)

Község neve	Mező-gazd	%	Társ.tud. és pol.	%	Term.tud és techn.	%	Egyéb ism.terj.	%	Szép-irod.	%	Gyerm. és ifj.	%
Somogyszob	36	61,1	62	60,8	39	31,2	17	27,9	110	19,0	35	10,5
Tépe	90	76,2	120	68,9	97	75,2	43	81,1	139	21,5	18	7,1
Sáp	80	76,2	156	80,8	85	61,6	25	49,0	219	39,2	55	23,7
Alsóörs	28	54,9	48	40,0	43	40,2	12	31,6	50	12,7	13	8,1
B.tördemic	26	61,9	46	55,4	42	44,2	7	30,4	103	26,8	35	18,9
Nagyvisnyó	120	95,4	65	56,5	47	43,5	29	46,0	111	19,8	35	11,5
Méra	8	42,1	26	54,2	16	29,1	8	50,0	81	28,7	34	20,9
Ujpetre	18	39,1	71	65,7	22	28,6	6	19,4	235	44,2	31	12,7
Vokány	22	50,2	25	41,7	18	26,5	6	26,0	81	22,5	28	11,6
Együtt	428	70,2	619	61,8	409	45,3	153	42,6	1129	26,3	284	13,4

Az egyes állománycsoportokban a legnagyobb forgási sebességet felmutató könyvtáraknál összehasonlitást végeztünk a kölcsönzetlen könyvek aránya között azonos állománycsoportokon belül. Pl. a mezőgazdasági könyveknél Vokányban a forgási sebesség 1,54, a kölcsönzetlen mezőgazdasági könyvek aránya 50,2 %. Ezzel szemben Ujpetrén (az állomány nagysága csaknem azonos) a forgási sebesség 1,15, a kölcsönzetlen könyvek aránya 39,1 %.

Külön vizsgálat tárgyává tettük a mezőgazdasági állomány és forgalom kérdését.

Község neve	Állomány db	Az össz. áll. %-ában	Forgalom	Az össz. f. %-ában	Egy olvasóra jutó forg.
Somogyszob	59	4,7	35	1,1	0,09
Tépe	118	8,6	53	1,4	0,28
Sáp	105	8,2	17	0,7	0,06
Alsóörs	51	5,8	33	1,4	0,12
B.tördemic	42	5,2	22	1,3	0,06
Nagyvisnyó	126	9,9	9	0,3	0,02
Méra	19	3,3	14	0,7	0,05
Ujpetre	46	4,5	52	2,4	0,21
Vokány	44	5,5	68	2,0	0,27
Átlag:	610	6,6	303	1,3	0,11

Külön figyelmet érdemel a mezőgazdasági szakkönyvállomány belső megoszlása és az egyes szakcsoportokra eső forgalom aránya.

Szakcsoport	Arány az állományban		Arány a forgalomban	
1. Növénytermesztés	105 db	17,2 %	20 kölcs.	6,6 %
2. Növényvédelem	34 "	5,6 %	8 kölcs.	2,6 %
3. Gyümölcs és szőlő-termesztés, kertészet	129 "	21,1 %	108 kölcs.	35,6 %
4. Állattenyésztés és állategészségügy	116 "	19,0 %	49 kölcs.	16,2 %
5. Gépesités	47 "	7,7 %	18 kölcs.	5,9 %
6. Üzemszervezés	54 "	8,9 %	19 kölcs.	6,3 %
7. Háztáji gazdaság	125 "	20,5 %	81 kölcs.	26,8 %
	610 db	100,0 %	303 kölcs.	100,0 %

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

E táblázatból kitünik, hogy abszolut számokban milyen csekély a mezőgazdasági könyvek kölcsönzése. Az állományból és a forgalomból egyaránt a legnagyobb rész - sorrendben - a gyümölcs és szőlőtermesztésre, a háztáji gazdálkodás kérdéseire, valamint az állattenyésztési, állategészségügyi könyvekre esik. A nagyüzemi gyümölcs és szőlőtermesztéssel vagy állattenyésztéssel foglalkozó szakkönyvet is a háztájiban való jobb gazdálkodás érdekében forgatják. Több helyütt tapasztaltuk, hogy ha tsz-tag kölcsönzött ezekből a könyvekből, akkor az rendszerint ennek megfelelő vezető munkakörben dolgozott.

Részletesen megvizsgáltuk községenként a mezőgazdasági állománycsoporton belül az igénybevett és igénybe nem vett könyvek arányát az igénybevételek számához viszonyitva.

Község neve	Mezőg. áll. db	Ebből igénybe vett db	nem vett db	%	Igénybevételek száma
Somogyszob	59	23	36	61,1	35
Tépe	118	28	90	76,2	53
Sáp	105	25	80	76,2	17
Alsóörs	51	23	28	54,9	33
B.tördemic	42	16	26	61,9	22
Nagyvisnyó	126	6	120	95,4	9
Méra	19	11	8	42,1	14
Ujpetre	46	28	18	39,1	52
Vokány	44	22	22	50,0	68
Együtt	610	182	428	70,2	303

A falusi mezőgazdasági szakkönyvállomány hibáira eléggé jellemző a nagyvisnyói állomány összetétele. Méhész szakkönyv 9 db van a 120 db-os állományban. Ebből Szabó K.: A méhész mühelyében 3 pld. Faluba Z.: Gyakorlati méhészkönyv 3 pld. Cicetricisz G.: A méhészkedés gyakorlata 2 pld. és Halifman: A méhek, egy példány. A kilenc könyvből 1962-ben egyet sem kölcsönöztek. (Méhészete a faluban senkinek sincs.) Ugyancsak a nem kölcsönzöttek között szerepel Bessenyei: Háztáji zöldségtermelés 3 pld., Jeszenszky: Zöldségfélék hazai termesztése 3 pld., Szabó B.: Gyümölcsborok 3 pld.

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

Külön elemzésnek vetettük alá a szépirodalom és ezen belül külön a mai magyar szépirodalom forgalmát.

A szépirodalmi állomány és forgalmának %-os aránya községenként a következő:

Község neve	Kötet	Az állomány %-ában	Forgalom	A forgalom %-ában
Somogyszob	577	45,9	1464	46,4
Tépe	645	46,9	1855	49,2
Sáp	559	43,7	1050	45,7
Alsóörs	395	45,3	1172	48,9
B.tördemic	384	47,3	880	41,4
Nagyvisnyó	559	43,8	1590	44,3
Méra	282	48,4	889	46,2
Ujpetre	531	51,2	884	40,6
Vokány	362	43,2	1160	34,6
Együtt	4294	46,2	10944	44,1

A szépirodalmon belül az egyes állománycsoportokra eső forgalom a következőképpen alakult:

Állomány csoport	Kötet	A szépirodalmi áll. %-ában	Egy olvasóra eső kötet	Forgalom	A szépir. forg. %-ában	Egy olv. eső f.
Régi magyar	1165	27,1	0,45	3664	33,5	1,42
Mai magyar	1231	28,7	0,47	3181	29,1	1,22
Régi külföldi	923	21,5	0,35	2123	19,4	0,82
Mai külföldi	975	22,7	0,37	1976	18,0	0,76
Együtt	4294	100,0	1,64	10944	100,0	4,22

Ez az arány feltételezhetően összefügg azzal, hogy a/ az iskolai irodalomtanitás elsősorban a régebbi magyar irodalommal foglalkozik, b/ - (ami részben ebből fakad) - a mai irók neve kevésbé ismert a falusi könyvtárosok és olvasók között.

Kivétel volt Méra község, ahol a mai magyar szépirodalom ismertebb és kedveltebb, mint a régi. Ezt az alábbi adatok példázzák:

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

Méra	Kötet	%	Kölcsönzés	%
Régi magyar	50	20,9	206	23,2
Mai magyar	107	37,9	403	45,3
Régi külföldi	63	22,4	136	15,3
Mai külföldi	53	18,8	144	16,2
Együtt	282	100,0	889	100,0

A nem kölcsönzött könyvek aránya a szépirodalomban - amint ezt már előzőleg kimutattuk - 26,3 %. A mai magyar szépirodalomban ez az arány valamivel rosszabb: 27,1 %.

Mérán a szépirodalmon belül a mai magyar szépirodalom forgalma 37,9 %, az igénybe nem vett könyvek aránya 27,1 %. Sápon 37,0 %, Ujpetrén 46,6 % a mai magyar irodalomból a nem kölcsönzött müvek aránya. Az együttes kép a következő:

Község neve	A szépirodalmi állományban a mai magyar irodalom		A szépirodalom forgalmában a mai magyar ir. forgalma		A mai magyar irodalomból a nem kölcsönzött könyvek	
	db	%	db	%	db száma	% aránya
Somogyszob	163	28,3	463	31,6	31	19,0
Tépe	213	33,0	516	27,8	56	26,2
Sáp	166	29,7	308	29,3	63	37,9
Alsóörs	85	21,5	284	24,2	6	7,0
B.tördemic	88	22,9	209	23,8	24	27,2
Nagyvisnyó	167	29,9	471	29,6	36	21,5
Mére	107	37,9	403	45,3	29	27,1
Ujpetre	135	25,4	215	24,3	63	46,6
Vokány	107	29,6	312	26,9	26	21,5
Együtt	1231	28,7	3181	29,1	334	27,1

Megvizsgáltuk a mai magyar szépirodalom helyzetét a forgalomban az egyes irókra, illetve müveikre vonatkozóan. A kilenc községben összesen 336 mai magyar iró és költő müvei fordulnak elő. Ezek közül 170 iró (51 %) 1 kö-

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

tettel van képviselve, 37 iró (11 %) 2 kötettel, további 37 iró 3 kötettel, s csupán az irók 27 %-ának van 3-nál több könyve a 9 község könyvtáraiban. Olyan mai magyar iró, aki legalább egy-egy müvével szerepel mind a 9 községben, mindössze 9 akadt, ezek név szerint a következők:

Dobozy Imre
Illés Béla
Sásdi Sándor
Szabó Pál
Szilvási Lajos
Tamási Áron
Tersánszky J. Jenő
Urbán Ernő
Veres Péter

Olyan mü azonban, amely mind a kilenc könyvtárban megtalálható lett volna, egyetlen egy sem akadt.

A 9 könyvtár közül 8-ban meg volt Darvas József: Törökverő c. könyve. 7 könyvtárban Dobozy Imre: Tegnap és ma, Fekete István: Bogáncs, Gergely Márta: Házasságból elégséges, Mesterházy Lajos: Pár lépés a határ, Tamási Áron: Hazai tükör c. munkája. 6 könyvtárban Berkesi-Kardos: Kopjások, Szász Imre: Szól a sip, Tamási Áron: Játszi remény, Tersánszky J. Jenő: Legenda a nyulpaprikásról, Tersánszky J. Jenő: Rossz szomszédok és Veres Péter: Három nemzedék c. müve. Tehát összesen 12 olyan a mai magyar irodalomhoz sorolható mü volt, amely 6 könyvtár állományában szerepelt a 9 közül.

Kiemeltük a mai magyar irók közül azokat, akiknek legalább tiz kötete volt a kilenc könyvtárban. A 336 iró közül 29 ilyen akadt. Az alábbi táblázatban feltüntetjük, hogy a jelzett íróknak hány müve, hány kötete van a 9 könyvtárban, ezek közül mennyi a nem kölcsönzött kötetek száma, továbbá, hogy mennyi kölcsönzés esik egy-egy kötetre, illetve müre.

Iró neve	Müvek sz.	Köt. sz.	Nem kölcsönzött kötetek sz.	Nem kölcsönzött kötetek %-os aránya	Igénybevételek sz.	Egy köt.-re eső ig. vételek sz.	Egy müre eső ig. sz.
Barabás Tibor	7	13	4	30,7	24	1,8	3,4
Bárány Tamás	7	13	2	15,4	34	2,6	4,8
Berkesi András	6	24	2	8,0	81	3,3	13,5
Darvas József	5	18	5	27,7	43	2,4	8,6
Darvas Szilárd	3	10	1	10,0	32	3,2	10,6
Dobozy Imre	4	16	6	37,5	31	1,9	7,7
Erdődy József	4	11	1	9,0	28	2,5	7,0
Fekete István	4	14	1	7,1	59	4,2	14,7
Gergely Márta	1	10	0	0,0	76	7,6	76,0
Hegedüs Géza	14	26	10	38,4	43	1,6	3,0
Ignácz Rózsa	6	13	1	7,7	57	4,4	9,5

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

Iró neve	Müvek sz.	Köt. sz.	Nem kölcsönzött kötetek sz.	Nem kölcsönzött kötetek %-os aránya	Igénybevételek sz.	Egy köt.-re eső ig. vételek sz.	Egy mü-re eső ig. sz.
Illés Béla	13	32	9	28,1	58	1,8	4,4
Illyés Gyula	5	11	3	27,3	19	1,7	3,8
Jankovich Ferenc	7	13	5	38,4	32	2,4	4,5
Mesterházy Lajos	5	17	3	17,6	76	4,4	15,2
Nagy Lajos	7	14	5	35,7	26	1,8	3,7
Németh László	7	10	3	30,0	25	2,5	3,5
Rideg Sándor	7	15	4	26,6	35	2,3	5,0
Sásdi Sándor	8	18	3	16,6	58	3,2	7,2
Sarkadi Imre	7	10	3	30,0	22	2,2	3,1
Szabó Pál	14	38	6	15,7	99	2,6	7,0
Szentiványi Kálmán	7	13	2	15,4	31	2,4	4,5
Szilvási Lajos	3	13	1	7,7	91	7,0	30,3
Tamási Áron	8	26	4	15,4	56	2,1	7,0
Tatay Sándor	6	11	2	18,1	15	1,3	2,5
Tersánszky J. Jenő	11	32	5	15,6	90	2,8	8,0
Thury Zsuzsa	3	10	1	10,0	53	5,3	17,6
Urbán Ernő	12	21	10	47,6	32	1,5	2,6
Veres Péter	12	40	17	42,5	56	1,4	4,6

A fenti táblázatból sorrendben kiemeltük azt a hat irót, aki a kilenc könyvtárban

a., a legtöbb kötettel

b., a legnagyobb számu igénybevétellel

c., az egy kötetre eső legmagasabb igénybevétellel

d., a legtöbb nem kölcsönzött kötettel szerepel;

a., a legnagyobb kötetszám:

1. Veres Péter 40 kötet
2. Szabó Pál 38 kötet
3. Illés Béla 32 kötet
4. Tersánszky J. Jenő 32 kötet
5. Hegedüs Géza 26 kötet
6. Tamási Áron 26 kötet

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

b., a legnagyobbszámu igénybevétel:

1. Szabó Pál	99	kölcsönzés,	egy	kötetre	esik	2,6	kölcsönzés
2. Szilvási Lajos	91	"	"	"	"	7,0	"
3. Tersánszky J. Jenő	90	"	"	"	"	2,8	"
4. Berkesi András	81	"	"	"	"	3,3	"
5. Gergely Márta	76	"	"	"	"	7,6	"
6. Mesterházy Lajos	76	"	"	"	"	4,4	"

c., az egy kötetre eső legmagasabb igénybevétel:

1. Gergely Márta	7,6	kölcsönzés	egy	kötetre
2. Szilvási Lajos	7,0	"	"	"
3. Thury Zsuzsa	5,3	"	"	"
4. Ignácz Rózsa	4,4	"	"	"
5. Mesterházy Lajos	4,4	"	"	"
6. Fekete István	4,2	"	"	"

d., a legtöbb nem kölcsönzött kötet

1. Veres Péter	17	kötet	az	összes	kötetének	42,5 %-a
2. Urbán Ernő	10	"	"	"	"	47,6 %-a
3. Hegedüs Géza	10	"	"	"	"	38,4 %-a
4. Illés Béla	9	"	"	"	"	28,1 %-a
5. Dobozy Imre	6	"	"	"	"	37,5 %-a
6. Szabó Pál	6	"	"	"	"	15,7 %-a

A költői müvek száma a mai magyar szépirodalmi állományban elenyésző. Mindössze 8 olyan költő van, akinek egy köteténél több van a 9 könyvtárban. Ezek:

1.	Benjámin László	3 kötet
2.	Csepeli Szabó Béla	2 kötet
3.	Csorba Győző	2 kötet
4.	Jankovich Ferenc	2 kötet
5.	Kónya Lajos	2 kötet
6.	Kuczka Péter	2 kötet
7.	Szüdi György	3 kötet
8.	Várnai Zseni	5 kötet

A kilenc községben végzett könyvtári felmérő-elemző munka eredményei önmagukban nem alkalmasak általánositható következtetések levonására. Bizonyos jelenségekre, - mint pl. a mezőgazdasági szakkönyv állomány vagy a falusi könyvtárak szépirodalmi (különösen a mai magyar) állományának gyarapitási és propaganda problémáira - azonban felhivhatják a figyelmet.

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbizásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

Ughy Jenő

ADATOK A FALUSI LAKOSSÁG SAJÁT KÖNYVVEL VALÓ ELLÁTOTTSÁGÁRÓL

A Szövetkezetek Országos Szövetségének intézményeként működő Szövetkezeti Kutató és Üzemszervezési Iroda évek óta tanulmányozza a falusi vásárlóerő és áruforgalom alakulását, az ellátás és a szolgáltatások módját és szinvonalát. Az iroda az elmult években számos kiadványt bocsátott közre munkájáról és ezekkel befejezettnek tekintette vállalt feladatainak első munkaszakaszát, az elmult időszak elemzését.

Munkájának második szakaszában egyes mikroökonómiai tényezők feltárását kezdte meg. Az e körbe tartozó feladatok között a legnagyobb az 1961-ben kezdett és az 1962. év folyamán befejezett, mintegy ötezer falusi háztartásra kiterjesztett megfigyelés sorozat. Ennek a célja az volt, hogy foglalkozás, kor és jövedelmi rétegeken belüli csoportositásban bemutassa a falusi lakosság életmódját, munkaviszonyait, jövedelmének nagyságát és összetételét, kiadásainak alakulását, lakással, valamint tartós fogyasztási javakkal való ellátottságát; tehát az igényeket és a keresletet, valamint a további fejlődést befolyásoló tényezőket.

A megfigyelés sorozat szinhelyéül a megfelelő reprezentáció érdekében az ország 11 megyéjében 110 községet jelöltek ki. A mintegy ötezer háztartás megkérdezése utján nyert adatokból közel négyezer háztartás adatait itélték megbizhatónak és feldolgozásra alkalmasnak. *

A falusi saját könyvállomány megismerése érdekében a kérdőbiztosoknak meg kellett állapitaniok, hogy az egyes háztartásokban mennyi az egy olvasni tudó családtagra eső könyvek száma tankönyvek nélkül.

A könyvek számára vonatkozólag a következő kategóriákat állapitották meg: semmi, 1-10, 11-25, 26-100, 101-250 kötet, 250 felett. A válaszokból táblázatokat alkottak.

---

*/ Falusi megfigyelési sorozat. 1961-1962. Bp. 1963. / Szövetkezeti Kutató és Üzemszervezési Iroda. Tanulmányok./

1. VÖLGYESI Miklós: A falusi lakosság összetétele.
2. VÖLGYESI Miklós: Falusi lakásviszonyok.
3. VÖLGYESI Miklós: A falusi lakosság tartós javakkal való ellátottsága. - A könyvvel való ellátottság adatai a 19-26. oldalon találhatók.

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbizásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

Egy olvasni tudó személyre eső könyvállomány

A családfő foglalkozása	A háztartások száma, ahol az egy olvasni tudó személyre eső könyvállomány						
	semmi	1-10	11-25	26-100	101-250	250 felett	Összesen
	1	2	3	4	5	6	7
Mezőgazd.	900	1060	397	134	12	7	2510
Munkás	180	341	206	89	5	2	823
Értelmiségi	38	138	143	153	24	10	506
Összesen	1118	1539	746	376	41	19	3839

Tájékozódásra még több lehetőséget nyujt a százalékos táblázat:

A háztartások százalékos megoszlása könyvállomány szerint

A családfő foglalkozása	A háztartások száma az összes háztartások százalékában, ahol az egy olvasni tudó személyre jutó könyvállomány						
	semmi	1-10	11-25	26-100	101-250	250 felett	Összesen
	1	2	3	4	5	6	7
Mezőgazd.	35,8	42,2	15,9	5,3	0,5	0,3	100,0
Munkás	21,9	41,5	25,0	10,8	0,6	0,2	100,0
Értelmiségi	7,5	27,3	28,3	30,2	4,7	2,0	100,0
Átlag	29,1	40,1	19,4	9,8	1,1	0,5	100,0

A táblázatokra tekintve feltünik a könyvállomány nélküli, vagy csak nagyon kevés könyvvel rendelkező háztartások magas száma. A kitöltött kérdőivek első átnézése után az intézet a könyvtulajdonosokról és könyveik számáról szóló adatokat nagyon alacsonynak tartotta. Ezt a véleményüket megerősitette az is, hogy a vizsgált háztartások egyéb javakkal való ellátottsága lényegesen jobbnak mutatkozott. Ezért felhivták a kérdőbiztosokat, hogy a kapott válaszokat ellenőrizzék, győződjenek meg arról, vajon a feleletek megfelelnek-e a tényleges helyzetnek. A felülvizsgálat során bebizonyosodott, hogy az eredeti válaszok hüen jellemezték a könyvellátottság helyzetét. Ezt nem csak a kérdezettek erősitették meg, hanem a kérdőbiztosok a lakásban körülnézve is ugyanezt tapasztalták.

A könyvnélküli 1118 háztartás tagjainak nagyon kis része lehet csak i-

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbizásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

dős kora miatt irni-olvasni nem tudó. Közéjük azonban csak a mezőgazdasági foglalkozásuak nagyon kis, a munkások elenyészően alacsony hányada tartozhat, de semmiképpen sem az értelmiségiek. A korábbi idők iskolázatlansága szerepet játszhat tehát a könyvállomány hiányában, vagy nagyon alacsony voltában, de semmi esetre sem indokolhatja az ilyen háztartások sajnálatosan nagy arányát.

A számok további tanusága szerint a könyvvel rendelkező mezőgazdasági és munkás háztartások között a legnagyobb számban a minimális - 1-10 db-ig terjedő - könyvállományuak szerepelnek; az értelmiségiek legnagyobb része azonban már a középkategóriába - 26-100 kötettel rendelkezők sorába - tartozik.

A mezőgazdasági háztartások háromnegyede vagy egyáltalában nem rendelkezik könyvvel, vagy megelégszik minimális könyvvel. Ezen a csoporton belül is csak minden harmadik háztartásban található olvasni tudó személyenként 11-25 kötet könyv. Husz mezőgazdasági háztartás közül csak egynek az egy olvasni tudó családtagra számitott könyvállománya változik 26-100 kötet között. Ennél nagyobb személyi könyvtárral már csak kis töredékük, 100 közül alig egy háztartás rendelkezik.

A munkások könyvvel való ellátottsága már egészségesebben alakult, mint a paraszt lakosságé. Lényegesebben kevesebb a könyvnélküli háztartások száma és sokkal több családban találunk 26-100 könyvet is.

A legkedvezőbb képet - érthető módon az értelmiségieknél találjuk. Ennek ellenére felvetődik a kérdés, milyen okok következtében él "könyvtelenül" az értelmiségi háztartások 7,5 %-a, azaz minden tizenharmadik e tipusba tartozó háztartás, milyen körülmények hatására mondott le a falun élő értelmiségiek egy része legalább néhány kedvenc kötete, vagy munkájához szükséges szakkönyve birtoklásáról. Meg lehetne kérdezni azt is, hogy el tudják-e látni - nem egyszer oktató - hivatásukat ezek az értelmiségiek?

A minimális könyvállománnyal rendelkezők kategóriájába, valamint az elfogadható állománnyal rendelkezőkébe a falusi értelmiség 27,3, illetve 28,3 %-a tartozik. Az értelmiségi háztartások közel harmada személyenként 26-100 könyvvel rendelkezik. A 100-nál, illetve 250-nél több könyvvel birók hányada elfogadhatónak látszik.

A könyvvél való ellátottság megitélésénél nyilvánvalóan figyelembe kellene venni a felmért községek könyvtári ellátottságát is. Nagyon tanulságos lett volna tudni, hogy a vizsgált háztartások tagjai között milyen számban vannak könyvtári olvasók. Különösen fontos kérdés, hogy olvasnak-e a könyv-

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

tárban azok is, akiknek nincsenek saját könyveik. A tanulmány nem csupán az ezekre a kérdésekre adandó válasszal marad adósunk, hanem igen nagy tájékozatlanságot árul el ezen a téren. Ezt írja:

"Az iskola és ahol művelődési ház van, minden esetben rendelkezik kölcsönkönyvtárral. Ezenkívül található kölcsönkönyvtár azokban a falvakban, ahol földmüvesszövetkezeti központ, állami gazdaság, vagy legalább mérsékelt nagyságu ipari üzem müködik. Mindezek száma azonban a falvak összességének mintegy negyedére korlátozódik." (Kiemelés tőlem. U. J.)

A tanulmány szerzője a továbbiakban is utal még "hazai könyvtáraink alacsony szintjé"-re. Nem tudva azt sem, hogy az ország minden egyes községében müködik tanácsi közmüvelődési könyvtár, vagy legalább könyvkölcsönző, az ilyen itélet nemcsak hamis, hanem rendkivül felelőtlen.

A munka a továbbiak során az alacsony könyvállományt előidéző okok feltárása érdekében a háztartások nagysága és a könyvállomány közötti összefüggéseket mutatja be.

A háztartások százalékos megoszlása a könyvállomány és a háztartás nagysága szerint:

A háztartás tagjainak száma	A háztartások száma az összes háztartások százalékában, ahol az egy olvasni tudó személyre eső könyvállomány						
	semmi	1–10	11–25	26–100	101–250	250 felett	Összesen
1	37,0	28,7	16,8	14,0	2,8	0,7	100,0
2	32,6	33,3	22,3	9,7	1,5	0,6	100,0
3	27,0	38,9	20,0	12,2	1,4	0,5	100,0
4	26,0	40,4	21,7	10,3	1,1	0,5	100,0
5	27,4	43,9	19,2	8,1	1,0	0,4	100,0
6	32,1	44,9	14,3	7,6	0,3	0,8	100,0
7	37,0	41,4	14,8	6,8	–	–	100,0
8–9	38,7	46,2	10,1	5,0			100,0
Átlag	29,1	40,1	19,4	9,8	1,1	0,5	100,0

A táblázat adatai szerint a könyvállomány alakulása a 3–5 tagu, közepes háztartásoknál a legkedvezőbb. Köztük a legalacsonyabb a könyvvel egyáltalán nem rendelkezők aránya, a legmagasabb a közepes könyvállományuaké.

A könyvtelen háztartások között a legtöbbet a nagyon kicsi vagy nagyon nagy családoknál találjuk. Az utóbbi nyilvánvalóan anyagi okokra vezethető

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

vissza, az előbbi viszont magukra maradt nem olvasó öregekre utal. Közepes nagyságu családok tagjai között már könnyebben akad olvasni szerető ember, rendszerint biztosithatók itt még az anyagi feltételek is.

Az anyagi tényezők hatását mutatja be a következő táblázat.

A háztartások százalékos megoszlása a könyvállomány és az egy főre jutó évi pénzbevétel szerint:

Egy főre eső évi pénzbevétel 1000 Ft	A háztartások száma az összes háztartások százalékában, ahol az egy olvasni tudó személyre eső könyvállomány						
	semmi	1–10	11–25	26–100	101–250	250 felett	Összesen
0–2	45,3	38,3	14,1	2,3	–	–	100,0
3	48,0	39,5	10,6	1,6	0,3	–	100,0
4	38,2	45,5	11,8	4,0	0,3	0,2	100,0
5	34,4	44,8	15,3	4,4	0,7	0,4	100,0
6–7	28,4	43,0	19,4	8,3	0,7	0,2	100,0
8–10	23,6	37,8	23,8	13,0	1,1	0,7	100,0
10–15	17,6	37,2	26,7	16,2	1,7	0,6	100,0
16–20	20,5	31,5	21,1	22,4	3,2	1,3	100,0
21-től	17,5	22,7	23,7	25,8	7,2	3,1	100,0
Átlag	29,1	40,1	19,4	9,8	1,1	0,5	100,0

Nyilvánvaló az összefüggés az egy főre eső pénzbevétel és a saját könyvállomány nagysága között. Az alacsonyabb jövedelmü rétegeknél az elsőrendő, illetve az annak tartott szükségletek kielégitésére nélkülözhetetlen összegek természetesen korlátozzák a könyvre fordítható kiadás nagyságát. Ebből az is következik, hogy a könyv széles körü elterjedéséhez nem elegendő viszonylag alacsony szinten történő ármegállapitásuk. Az eredmények csak akkor válhatnak teljessé, ha az átlagos és különösen a kisebb jövedelmü rétegek életszinvonala elér egy bizonyos mértéket.

Valószinü az is, hogy a "könyvtelenség" és a háztartásokban található könyvek alacsony száma az iskolázatlanságon, az elégtelen jövedelmen kivül a rossz lakásviszonyokkal is összefüggésben áll. A zsufolt lakás, a villanyvilágitás hiánya nem nagyon kedvez az olvasásnak.

Nem független az olvasás, a könyvtulajdon gyakorisága a táj termelési jellegétől sem. Erre vonatkozólag az itt következő táblázat nyujt adatokat.

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbizásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

A háztartások százalékos megoszlása a tájjelleg és a könyvállomány szerint:

Tájjelleg	A háztartások száma az összes háztartások százalékában, ahol az egy olvasni tudó személyre eső könyvállomány						
	semmi	1–10	11–25	26–100	101–250	250 felett	Összesen
Főleg szántóföldi termelés	33,2	36,6	18,7	10,0	0,9	0,6	100,0
Főleg állattenyésztő	22,6	50,1	19,6	6,3	0,9	0,5	100,0
Főleg gyümölcs-zöldségtermelő	27,5	41,1	18,8	11,2	0,9	0,5	100,0
Bánya-ipari	34,7	30,0	21,1	12,1	1,7	0,4	100,0
Üdülő	36,5	31,2	19,8	9,7	2,0	0,8	100,0
Átlag	29,1	40,1	19,4	9,8	1,1	0,5	100,0

Feltünő, hogy az állattenyésztő területeken viszonylagosan alacsony a könyvnélküli háztartások száma. A minimális könyvmennyiség – 1–10 kötet személyenként – itt a háztartások felénél megtalálható. Nagyobb könyvállományt azonban ezeknek a tájaknak a lakóinál sem találunk. Talán nem tévedünk, ha feltételezzük, hogy az állattenyésztés fokozottabban követeli meg a minimális müveltséget és szakmai ismereteket, mint például a növénytermesztés. Nagyobb mennyiségü könyv megszerzését azonban akadályozza az anyagi feltételek hiánya.

Érdeklődésre tarthat számot a háztartások megyék szerinti könyvellátottsága. Helytelen volna azonban, ha nem vetnénk itt egy pillantást ugyanezeknek a megyéknek a könyvtári könyvellátására is. A felmérés adataiból összeállitott táblázatot ezért saját 1962. évi adatainkból kiegészitettük a megfelelő megyék falvaiban ezer lakosra átlagosan jutó könyvtári kötetek számával is. (Táblázat a 64. oldalon.)

Érdekes, hogy az aránylag egyenletesebb könyvtári ellátással szemben a saját könyvállomány területén igen nagy eltérések mutatkoznak az egyes megyék adatai között. A felmérést végző intézet ezt a könyvterjesztő hálózat működésének szinvonalával és a tájjellegből eredő okokkal magyarázza. A magunk részéről ugy véljük, hogy ezeken kivül a fentiek során elemzett tényezők összessége, valamint a terület müveltségi adottságai együttesen e-

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbizásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

redményezték a saját könyvvel való ellátottság jelenlegi helyzetét.

A Szövetkezeti Kutató és Üzemszervezési Iroda hasznos munkát végzett, amikor a könyvterjesztés figyelmét sulyos és halaszthatatlan adósságára hivta fel.

A könyvállomány megoszlása megyék szerint:

Megye	A háztartások száma az összes háztartások százalékában, ahol az egy olvasni tudó személyre eső könyvállomány							A megye községeiben 1000 lakosra jutó kvtár	
	semmi	1–10	11–25	26–100	101–250	250 felett	Összesen	Köt. sz.	Kölcs. sz.
Bács-Kiskun	19,1	46,2	21,8	10,9	1,7	0,3	100,0	643	2620
Borsod	34,9	40,3	15,8	8,1	0,9	-	100,0	632	2566
Csongrád	17,1	53,1	22,4	5,4	0,5	1,5	100,0	681	2727
Győr	12,2	46,6	25,5	14,0	0,9	0,8	100,0	672	2477
Hajdu	31,0	39,7	21,8	6,3	0,9	0,3	100,0	690	2586
Heves	31,1	50,4	9,9	8,6	-	-	100,0	678	2705
Pest	29,9	35,0	18,2	14,0	2,1	0,8	100,0	422	1926
Somogy	25,7	46,8	17,3	8,8	1,2	0,2	100,0	878	2822
Szabolcs	57,6	25,8	10,0	5,4	0,3	0,9	100,0	636	2036
Szolnok	32,7	39,2	17,5	9,6	0,5	0,5	100,0	851	3494
Veszprém	32,1	20,4	31,7	12,8	2,6	0,4	100,0	775	2937
Átlag	29,1	40,1	19,4	9,8	1,1	0,5	100,0	717 *	2633 *

* Országos átlag

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

Bánlaky Éva

OLASZ KÖNYVTÁRTUDOMÁNYI BIBLIOGRÁFIA

Az Olasz Könyvtáros Egyesület tájékoztató bulletinjének (A.I.B. Bollettino d'Informazioni) mellékleteként indult meg 1962 márciusában a "Biblioteche Speciali e Servizi d'Informazione" cimü kurrens könyvtártudomá-

1963, n.3 n. 2738-3645
Settembre

BIBLIOTECHE SPECIALI E SERVIZI D'INFORMAZIONE

Notiziario e Indice Bibliografico

a cura di

M.T. RONCHI e M. VALENTI

Hanno collaborato a questo numero:

L. Lombardi, D. Maltese, A.M. Stein,
N. Zangrandi, G. Zucco

Supplemento a: "AIB. Bollettino d'Informazioni"

ASSOCIAZIONE ITALIANA BIBLIOTECHE

Piazza Sonnino, 5 — Roma

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

nyi szakbibliográfia. A szerkesztők, Maria Teresa Ronchi és Maria Valenti az első szám bevezetőjében ismertetik a kiadvány célját, feldolgozási területét, beosztását és utbaigazitást adnak használatához. Ezt a bevezetést - sajnos csak kisebb - módositásokkal minden szám elején megismétlik. Kár ez azért, mert a szükszavu előszó még annyit sem mond el, ami az értékes bibliográfia használatához okvetlenül szükséges volna, főleg nem hivja föl eléggé a figyelmet a változásokra, bővitésre. Vagy talán arra gondolnak a szerkesztők, hogy kevés szóból is ért a szakmabéliek szük rétege?

A negyedévenként megjelenő kiadványból eddig 7 füzet készült el. Nagyon rokonszenvessé, sőt örökifjuvá teszi ezt a bibliográfiát az, hogy alig 21 hónapos élete folyamán tartalmában és módszereiben állandóan bővült, változott és javult. A rossz értelemben vett megállapodottságnak, megcsontosodottságnak nyomát sem találjuk benne. És a nagyképüségnek sem. Szerény, szinte szegényes külső megjelenése, tárgyilagos és rövidre fogott előszava, amely a külföldi testvéregyesületek - a nagy testvérek - példáját emliti inditékként, azt a szerénységet tükrözi, amely nélkül jó könyvtári és bibliográfiai munka el sem képzelhető.

A kiadvány célja a bevezető szerint az, hogy friss tájékoztatást nyujtson a dokumentációs és szakkönyvtári munkára vonatkozóan. S bár előszavában azt állitja, hogy a legfontosabb olasz és külföldi folyóiratok cikkeit dolgozza föl, valójában azonban igen nagy számban regisztrál önálló kiadványokat is.

A folyóiratcikkek cimleirása a szokásos adatokat tartalmazza, a szerző neve és a cim után a lelőhely megjelölése következik: a folyóirat röviditett cime, az év, a kötetszám aláhuzva, a füzetszám kerek zárójelben és a lapszám. A cimleirás feltünteti az illusztrációt, bibliográfiát is.

Az önálló müvek cimleirása a szerző nevét, a mü cimét, a megjelenési adatokat, terjedelmet és keretmegjelölést tartalmazza. Ez is feltünteti az illusztrációt, rejtett bibliográfiát, sőt az árat is. Esetenként az illető müről készült recenziót is regisztrálják a szerkesztők.

Mindkét kiadványtipus feldolgozásával kapcsolatban külön figyelmet érdemel a cimforditások és annotációk kérdése. Az első szám bevezetője csak a folyóiratcikkekről beszél és azt mondja, hogy a cimleirást minden esetben olasz nyelvü cimforditás követi, esetleg magyarázó megjegyzés is. Ha aztán az ember jól szemügyre veszi az egyes füzeteket, kiderül, hogy az önálló müvekről általában ritkán készül cimforditás, de annotáció szükség esetén ezeket a cimleirásokat is kiegészíti. A második évtől - 1963-tól - csökkentik a cimforditást, szemmellát-

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

hatóan növekszik ugyanis a feldolgozott folyóiratok száma. Először jobbára csak a francia nyelvü cikkek cimét nem forditják le olaszra. Félév mulva a helyzet ugy alakul, hogy csak a szláv nyelvü cikkekről és önálló müvekről készül minden esetben cimforditás. Az angol, francia és németnyelvü tételeket ritkán követi cimforditás (tekintet nélkül arra, hogy cikkek vagy önálló müvek-e). Az annotációk száma nagy, terjedelmük kicsi, gyakran egy-egy mondat. (1. 2. ábra)

DOCUMENTAZIONE (segue)

Include notizie sull'organizzazione dell'informazione scientifica. xxx

3131. Slamecka, V. Science in East Germany. New York, Columbia University Press, /1963?/ $ 5.- Include notizie sull'organizzazione dell'informazione scientifica. xxx

3132. Special Libraries Association. Goals for 1970. Spec.Libs. 1963 54(4) 215-6. Il Comitato direttivo della SLA ha accettato il rapporto del Goals Committee, nel quale vengono formulati gli obiettivi che la SLA dovrà proporsi di raggiungere entro il 1970. Essi sono: 1) svolgere un intensivo programma di reclutamento e di formazione professionale (almeno 30.000 bibliotecari speciali e documentalisti ben addestrati dovrebbero essere in funzione nel 1970); 2) far meglio conoscere la biblioteconomia speciale; 3) sostenere le pubblicazioni ed i servizi bibliografici attualmente esistenti e promuovere la creazione di nuovi centri di informazione, servizi e pubblicazioni; 4) iniziare un attivo programma di ricerca. Notizie

1. ábra

A cikk-számba nem menő, de fontos tájékoztatási anyagot tartalmazó hireket változó módon közli a bibliográfia. Az első számokban egy-egy cimszó alatt az "A"-val jelölt rész tartalmazza a cikkeket és önálló mü-

CENTRI DI DOCUMENTAZIONE, BIBLIOTECHE SPECIALI (DESCRIZIONE) (segue)

2990. Eskin, V.M. Organizacija spravočno-informacionnogo obsluživanija v CBTI Leningradskogo sovnarhoza. Naucno-Tehn.Inf. 1962 (3) 3-6. Organizzazione del servizio d'informazione nell'Ufficio Centrale per l'Informazione Tecnica del Consiglio della regione economica di Leningrado. xxx

2991. Richardson, H.G. The proposed Houston Technical Information Center. Spec. Libs. 1963 54(5) 297-9. Cfr. anche n. 2965.

2992. Sališčev, K.A. Kartografičeskie biblioteki i kartochraniliščа SSA. Izv.AN SSSR. Ser.geogr. 1962 (3) 128-31. Biblioteche e collezioni cartografiche degli USA. xxx

2993. Schmelzer, M. The library of the Jewish Theological Seminary of America. Yad la-Koreh 1962 6(4) 241-5. xxx

2994. Section profiles; Library and Information Section. What we are doing 1963 (mar.) 14-6. Ill. Biblioteca e servizio d'informazione dell'industria cartaria. xxx

2. ábra

veket. A "B"-rész a hireket. A későbbi számokban megszünik az "A" és "B" szektor és a különböző tipusu tételek egy cimszón belül betürendben követik egymást. A hirek általában kongresszusokra, országos és nemzetközi egyesületek tevékenységére, folyamatban lévő kutatásokra és a könyvtárügy egyéb eseményeire vonatkoznak. Ilyen formában adnak hirt ujonnan megindulo folyóiratokról is. A hirek forrását a cikkek lelőhelyétől eltérően kerek zárójelben közlik.

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

A bibliográfia szerkezete

A kiadvány beosztása szakrendi. A szerkesztők az anyagot 19 szakcsoportra osztották. Az 1963. évi 3. számban alkalmazott szakrend a következő:

1. Röviditések
2. Bibliográfiák
3. Szakbibliográfiák
4. Könyvtárak, szövetségek stb.
5. Könyvtárügy általában
6. Cimleirás
7. Dokumentációs központok. Szakkönyvtárak (Leirásuk)
8. Osztályozás. Tárgyszavak
9. Dokumentáció
10. Gépi dokumentáció
11. Szakdokumentáció. Szakkönyvtárügy
12. Mutatózás, analizálás
13. Könyvtáros hivatás
14. Repertóriumok, segédkönyvek
15. Reprográfia
16. Terminológia. Szakszótárak
17. Gépi forditás. Alkalmazott nyelvészet
18. Forditás
19. Egyéb

Az egyes csoportokon belül a tételek betürendben követik egymást. A tételek 1-től kezdődő folyamatos tételszámot kapnak.

Minden tétel cimleirása csak egyszer, a tartalmát legjobban kifejező csoportban szerepel. A több szempontu feltárást ugy biztositják, hogy az egyes csoportok végén utalnak azokra a tételekre, amelyek az adott csoport szempontjából is jelentősek. Az utalás a tételszámozás miatt igen egyszerü és kevés helyet foglal el, világos és áttekinthető. - A bibliográfia anyagának teljesebb feltárását és értékesitését az biztositaná, ha a 19 szakcsoport jegyzékét részletes betürendes tárgyszójegyzék egészitené ki. Ha erre várni kell is egyelőre, 1963-ban legalább betürendes mu-

Indice (segue)

Minnesota Mining & Manufacturing Co.Microfilm Products Division 3471
Mirepoix,F. 3222
Mitteilungen aus dem wissenschaftlichen Bibliothekswesen der Deutschen Demokratischen Republik 2885
Mixter,K.E. 2781
Möhle,H. 3552
Mole,M. 3311
Moll,W. 2932
Mollams,F. 3168
Morawek,E. 2740
Morelli,W. 2979
Mortimer,E.A. 2890
Morton,L.T. 2980
Moseley,E. 2785
Moskovskij Gosudarstvennyi Bibliotečnyi Institut (URSS) 3402
Moyer,J.C. 3361
Muller,R.H. 2886
Murra, K.O. 2974
Musiker,R. 3436
Myson,W. 3403

Nagell,P.A.O. 3362
Naslin,P. 3557
National Academy of Sciences (USA) 3107
National Academy of Sciences/National Research Council(USA) 3108
National Agricultural Library (USA) 2782
National Biomadical Research Foundation (USA) 3363
National Council for Research and Development (Israele).Centre of Scientific and Technological Information 2783, 3437
National Diet Library (Giappone) 2784,2824,2831

3. ábra

tató készül folyamatosan. Ez a mutató feltünteti a szerzők, szerkesztők nevét, testületi szerzős, vagy szerző nélküli müvek cimét. Mutatózásra kerülnek a

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbizásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

testületi szerzők (testület, konferencia, kongresszus) is. A mutató tételszámra utal. (3. ábra) Egyelőre nem kumulált, de talán az 1963. évi utolsó számhoz összesitő betürendes mutatót készitenek.

Kiegészitő jegyzékek, rovatok

A tulajdonképpeni bibliográfiát a feldolgozott folyóiratok betürendes jegyzéke egésziti ki. Kezdetben a szerkesztők 28, az 1963-as 3. szám szerint pedig már 48 folyóiratot figyelnek rendszeresen. A minden szám elején közölt jegyzék a folyóiratok cimét, kiadási helyét, a cimleirásnál használt röviditésüket (ez különben azonos a Library Science Abstracts röviditéseivel) és periodicitásukat tünteti fel. A feldolgozásra kerülő cikkeket általában válogatják, a jegyzékben csillaggal jelölik azt a 11 folyóiratot, amelyet teljes egészükben földolgoznak. Ezek:

1. American Documentation
2. Aslib Proceedings
3. Dokumentation en France
4. Dokumentation
5. Information Storage and Retrieval
6. Journal of Documentation
7. Nachrichten für Dokumentation
8. Note di Bibliografia e Documentazione Scientifica
9. Revue Internationale de la Documentation
10. Special Libraries
11. Tidskrift för Dokumentation

A népi demokratikus folyóiratok közül az 1. számtól földolgozzák a szovjet Bibliotekar'-t és a Szovetszkaja Bibliografija-t. A szerkesztők másodlagos forrásokból is dolgoznak, az ilyen nem autopsziával készitett tételeket xxx jellel jelölik.

A feldolgozott folyóiratok rendszeresen ismétlődő betürendes jegyzékén kivül a szerkesztők az 1962. évi 2. számban rovatot indítanak, amelyben folyamatosan ismertetik ezeket a folyóiratokat (az olaszokat kivéve). A néhány soros jellemzés adatai: cim, megindulás időpontja, periodicitás, a kiadóhivatal cime, előfizetési dij. Ezután a tartalmi adatok következnek: a folyóirat profilja, bibliográfiai, recenziós rovata, többnyelvüség esetén a nyelvek. Záróadatként következik azoknak a periodikumoknak a felsorolása, természetesen röviditve, amelyek az illető folyóiratot rendszeresen referálják.

A "Calendario" rovat afféle tudományos folyóiratokból jólismert nemzetközi eseménynaptár. Ez a megnyitás időpontjának sorrendjében sorolja föl a szakkönyvtárüggyel és dokumentációval foglalkozó kongresszusokat, konferenciákat. Feltünteti az esemény helyét, a témát és a rendező testületet, a rendezés lebonyolitásával megbizott személy vagy testület pontos cimét.

Az 1962. évi 3. számban megindított betürendes röviditésjegyzék jóval több a ciménél. A könyvtáros és dokumentációs szövetségek, egye-

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

sületek, dokumentációs és rokon intézetek közkeletü rövidítését, a rövidítések feloldását és az intézmény teljes cimét adja. A betürend alapja nem a rövidités, hanem a föloldott teljes névalak. Ebbe a betürendbe illesztik be azoknak az intézményeknek a nevét, amelyeknek nincs közkeletü rövidítésük.

A feldolgozott anyag nagysága, "átfutási idő".

A bibliográfia eddig megjelent 7 száma 3645 tételt közöl. Az egyes füzetekben feldolgozott tételek száma növekszik, az első szám 213 tételt, az 1963-as 3. szám pedig 900 tételt regisztrál.

A kiadvány évente négyszer jelenik meg, a szabályos negyedévi időköz csak a nyári számnál nyulik négy hónapnyira, félreérthetetlenül dokumentálva, hogy az "uborkaszezon" másutt is beköszönt.

A feldolgozásnál nem a tárgyév, hanem a folyóiratok beérkezésének időpontja a döntő. Minden szám általában az előző hónap 15-ig beérkezett periodikumokat regisztrálja. A szeptemberben megjelenő 3. szám az április 15 és augusztus 15 közt beérkezett önálló müvek és cikkek cimleirását teszi közzé. Hogy az átfutási időről kissé kézzelfoghatóbb képet kapjunk, találomra kiválasztottuk a Special Libraries c. folyóiratot és megállapitottuk, hogy a bibliográfia 1963. évi 3., szeptemberi száma a folyóirat 3. (március), 4. (április) és 5. (május-junius) számát dolgozza fel.

Végigböngészve az utolsó szám mutatóját, a 908 tétel közt 7 magyar kiadványra bukkantam. Ezeknek a cimleirásoknak a másolatát közöljük.

2740. Morawek, E. Index acronymorum selectorum. 2. Instituta scientifica. Budapest, 1962. 278 p. (Publicationes Academiae Scientiarum Hungaricae, 30; Vocabularium abbreviaturarum bibliothecarii, 3) C. 10000 abbreviazioni in due alfabeti (latino e cirillico) xxx

2850. Conférence sur les échanges internationaux de publications en Europe. (Conference on the international exchange of publications in Europe). Budapest, Centre Bibliothéconomique et Méthodique de la Bibliothèque Nationale Széchényi, 1962. 258 p. xxx

2888. Pipics, Z. A könyvtáros gyakorlati szótára. Dictionarium bibliothecarii practicum... (Ad usum internationalem in XX linguis) Budapest, Gondolat, Akad. ny; Kultura (P.O.B. 149, Budapest 62), 1963. 317 p. Ft. 78.- xxx

2917. Domanovszky, Á. A Párizsi katalogizálási konferencia szabályzat-tervezete. Budapest, Akad. ny.,1962. 13 p. (Budapest, Egyetem Könyvtár.- A Budapesti Egyetemi Könyvtár kiadványai 18) Ristampa da: Magyar Könivszemle. Conferenza Internazionale di Parigi sui Principi di Catalogazione. (cfr. nn. 46 e 592) xxx

3125. Rósza, G. The documentation of science organization as an emerging new branch of scientific information. Budapest, Akad.ny., 1962. 15 p. (Publicationes Bibliothecae Academiae Scientiarum Hungaricae 32; A Magyar Tudományos Akadémia Könivtárának közlemények 32) xxx

3143. Adatgyüjtés, adattárolás és adatközlés korszeru módszerei és technikája. Budapest, Epitésügyi Dok.Irod.,1963. 37 p. Metodi e tecniche moderne per la raccolta, l'immagazzinamento e la diffusione dell'informazione. xxx

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

3199. Hoványi, G. Elektronikus digitális számológépek a dokumentációban. Budapest, 1963. 45 p. Ill. (Országos Müszaki Könivtár és Dokumentációs Központ. Időszeru müszaki dokumentációs kérdések 2) Ft. 9.- Calcolatrici elettroniche numeriche in documentazione. Sommari in inglese e tedesco. xxx

A szerkesztés személyi vonatkozásairól a kiadvány annyit árul el, hogy az 1963-ban meginditott betürendes mutató szerkesztésével egy harmadik személyt, L. Lombardit bizták meg. Összesen öt munkatárs csatlakozott vele együtt a szerkesztőkhöz 1963 folyamán, igy a szerkesztésben összesen 7 személy vesz részt.

Az Olasz Könyvtáros Egyesület kurrens könyvtári bibliográfiájáról szóló ismertetésemnek végére is értem. S bár irtózom mindenféle vállveregetéstől, annyit az "idősebb testvér" jogán* mégis megállapithatok, hogy a kiadvány komoly lelkiismeretes munkával készül, értékes anyagot tár fel igényesen és bizonyára nagy segitséget nyujt az olasz könyvtáros társadalomnak. Már az ismertetésben is emlitett fogyatékosságai valószinüleg idő és munkaerőhiányból erednek és nem a szerkesztők önelégültségéből. Az eddigi közel kétesztendős fejlődés azzal biztat, hogy ez a fejlődés folytatódik majd a jövőben is.

*A "Könyvtári és Dokumentációs Szakirodalom" c. magyar kiadvány 1959-ben indult.

A hazai és külföldi könyvtártudományi irodalom bibliográfiáját adja a kiadvány. Évente hat számban jelenik meg.

Az 1963-as évre utólagos megrendelést elfogadunk.

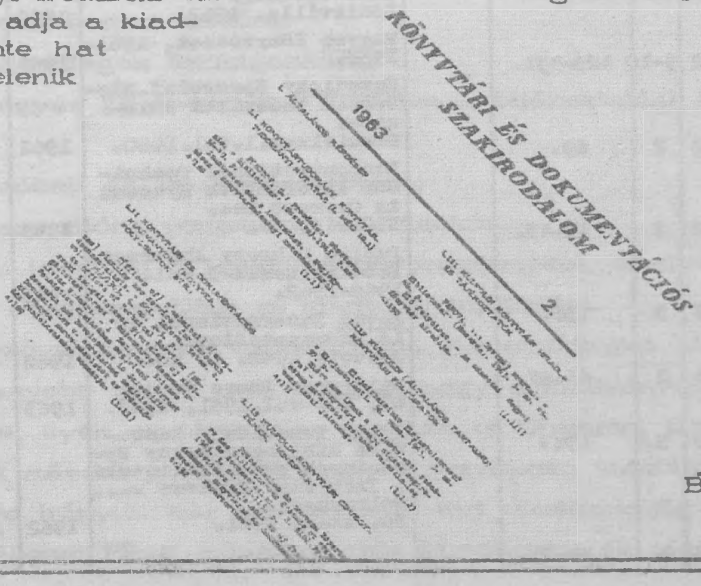

Előfizetési ára egy évre 40 forint.

Könyvtártudományi és Módszertani Központ
Budapest VIII.
Muzeum u. 3.

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

PERIODIKUS KÖNYVTÁRTUDOMÁNYI KIADVÁNYOK ISMERTETÉSEI A KÖNYVTÁRI FIGYELŐ 1962 ÉS 1963-AS ÉVFOLYAMAIBAN

A Könyvtári Figyelő az utóbbi két évben - több olvasója javaslatára - számos periodikus könyvtári kiadványt (folyóiratot, évkönyvet, évi jelentéseket stb.) ismertetett. Az alábbiakban betűrendben soroljuk fel az 1962. és 1963. évi számainkban ismertetett periodikumok címeit, feltüntetve az ismertetést közlő Könyvtári Figyelő évszámát, füzetszámát és az oldalszámot.

Annual Report for the Period Ending June 30. Council on Library Resources. Washington. 1-5. vol. 1957-1961.	1962	4	173-176.
Bibliographische Kalenderblätter der Berliner Stadtbibliothek. 1962.	1962	1	38.
Bulletin de l'Association Internationale des Documentalistes. 1. vol. 1962.	1963	2	94-95.
Bulletin de l'Unesco a l'Intention des Bibliothèques. Index recapitulatif. 1947-1961.	1963	3-4	159-160.
Büchereidienst Deutscher Büchereiverband. Arbeitsstelle für das Büchereiwesen. Berlin. 1962.	1962	9-10	429-431.
Catalog of Microcard Publications. Washington. 1959-1961. 1-3. vol.	1962	2	69.
Current Research and Development in Scientific Documentation. Washington. 9.no.1961.	1962	2	42-43.
Decimal Classification Additions, Notes and Decisions. Washington. 1959-1961.	1963	3	136.
DK Mitteilungen. 1-6. Jg. 1956-1961. (Bibliográfia).	1963	2	63-67.
Education et Bibliothèques Bulletin. Paris. 1961-1962.	1963	3/4	194.
Extension and Correction to the UDC. 5. ser. 1. no.	1963	2	62.
IFLA News Bulletin 3. no. 1961.	1963	1	24-25.
Information Processing Journal. 1. vol. 1963. 1. no.	1963	1	57-58.
Information Storage and Retrieval. 1. vol. 1963. 1. no.	1963	2	89-91.
Journal of Chemical Documentation. 1. vol. 1961. 1. no.	1962	1	34.
Library Cooperation in New York. 1960-1962. 3-5. no.	1962	4	177-178.
Library World. Kairo. 2-4. vol. 1960-1962.	1963	2	81-88.
Lost Cause Press Microcard Catalog. Louisville. 1962.	1962	2	69-70.
Magyar Könyvészet, 1961-1963.	1963	5	230.
Metodický Zpravodaj. Slovenská Technická Knižnica. Bratislava. 1. vol. 1960.	1962	3	121-122.
Nonconventional Technical Information Systems in Current Use. 1963. 3. no.	1963	2	92.
Public Library Abstract. Bloomington. 1-3. vol. 1960-1962.	1963	1	58-59.
Revue International de la Documentation. 29. vol. 1962. 1. no.	1962	4	177.
Willing's Press Guide. 87, 88. vol. 1961, 1962.	1963	2	93.
Wykaz Tematiczny Zestawień Bibliograficzny Wykonanych przez Biblioteki i Instytuty Naukowe w... Polroczu ... 20. sess. 1961.	1962	1	35.

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

A KUTATÁSOK SULYPONTJÁBAN A DOKUMENTUMOK TARTALMI FELTÁRÁSÁNAK GÉPI LEHETŐSÉGEI

HANSON, C.W.: Research on information and library matters: other than by Aslib. = Aslib. Proc. 14. vol.1962. 5. no. 117-124. p.
Tájékoztatásra és könyvtári jellegű dolgokra vonatkozó kutatás.
3:854 (1.1)

A kutatás széles körü, olyan területekre is kiterjed, mint a kiadási eljárások, de nem foglalkozik közmüvelődési könyvtári, illetve nem szakirodalmi problémákkal. A legnagyobb arányu kutatások az USA-ban és a Szovjetunióban folynak.

Amerikában egyedül a National Science Foundation évi egy millió dollárt fordit dokumentációs kutatásokra. A nagy arányu kutatások legnagyobb része a gépi visszakeresés, indexelés és fordítás kérdéseivel foglalkozik, továbbá az ezzel kapcsolatos intellektuális kérdésekkel (pl. osztályozás) és a használók igényeivel és szükségleteivel. Utóbbi hat részre oszlik:

1/ a szerzőre;

2/ az elsődleges kiadóra;

3/ a másodlagos feldolgozásra;

4/ az egyes könyvtárakra, ideértve a tájékoztatási anyag visszakeresését is;

5/ a szóbeli és vizuális közlésre;

6/ a használóra vonatkozó kutatásokra.

Röviden ismerteti a legfontosabb programokat, amelyekről csak a Library Research in Progress, USA c. kiadvány tájékoztat.

A szerzővel keveset foglalkoznak. Az elsődleges kiadóval foglalkozó kutatások legnagyobb része arra irányul, hogy a kiadványok tartalmát hozzáférhetőbbé tegye, ilyen az American Institute of Chemical Engineers kulcsszórendszere. A másodlagos feldolgozásra vonatkozó kutatások legnagyobb része az indexelésre irányul, bár az IBM által tört uton kutatják a gépi referálást is. Könyvtári területen főleg a tájékoztatás tárolásával és visszakeresésével fog-

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

lalkoznak. Igen kevés gyakorlatilag is alkalmazható eredmény született, ezek is inkább az igen nagy anyagban való nagy mélységü keresésre látszanak alkalmasnak. Manchesterben zárt áramkörü televizióval és fakszimile képátvitellel kisérleteznek. Sokat foglalkoznak gépi fordítással, viszont igen keveset a szóbeli és vizuális közléssel, amely pedig igen fontos terület, mivel a tudósok igen nagy mértékben támaszkodnak rá. Igen sok kutatás folyik a használók igényeiről, de igen kevés arról, hogy miről van tájékoztatásra szükségük és hogyan kell azt biztositani.

EGYETEMI KÖNYVTÁRI PROBLÉMÁK

DANIELS, Marietta: University libraries in the Americas: the Inter-American Seminar. = Coll.Res.Libr. 23. vol. 1962. 1.no. 28-32.p.
Észak- és Latin-Amerika egyetemi könyvtárosainak inter-amerikai szemináriuma.- 1961. január 25-27. Monticello (Illinois).
3:466 (1.6)

A Council on Higher Education in the American Republics (Amerikai Köztársaságok Felsőoktatási Tanácsa) védnöksége alatt 1961 januárjában 10 észak- és 10 délamerikai könyvtáros értekezletet tartott. Az első ülések a modern egyetemi könyvtár fogalmával, jellemzőivel és funkcióival foglalkoztak. Ezután a következő három tárgy megvitatása következett:

1/ az egyetemek jellemző vonásai és azok hatása az egyetemi könyvtárakra. Igy például: a/ az egyetemi autonómia, b/ a tanitás módszere, c/ az általánositásra való törekvés, d/ a kutatás szerepe, e/ a karok fizikai elhelyezkedése;

2/ az egyetemi könyvtári személyzet és annak képzése;

3/ az egyetemi könyvtárak haladását gátló tényezők, különösen Dél-Amerikában.

A viták eredménye szerint szükséges

a/ a könyvtári szolgálatok centralizálása, vagy koordinálása;

b/ a könyvtár, a karok és az egyetem vezetősége közötti kapcsolatok fejlesztése;

c/ hivatásos könyvtárosok képzése;

d/ az Amerika-közi kapcsolatok kiszélesitése és

e/ az egyes feladatok rangsorolását felmérő vizsgálat.

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbizásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

NYUGATNÉMET ZENEI KÖNYVTÁRAK

OTT, Alfons: [Sechster] 6. Internat[ionaler] Kongress der Association Internationale des Bibliothèques Musicales, Commission Internationale des Bibliothèques Publiques. = Bücherei und Bildung. 14. Jg. 1962. 11/12. no. 553-554. p.
A Zenei Könyvtárak Nemzetközi Szövetsége 6. nemzetközi kongresszusa. A közművelődési könyvtárak bizottságának megbeszélései. (1.61) (1.51)
3:3337 (3.38)

Jelenleg 51 zenei részleg müködik nyugat-német közmüvelődési könyvtárakban. Hangsulyozták a zene fontos szerepének megerősödését a kulturális életben. Megvitatták az állománygyarapitás, a hanglemez-könyvtár, a hangszalag-felvételek, a katalogizálás, és osztályozás kérdéseit, továbbá a zenei könyvtárosok honorálását, amellyel kapcsolatban hangsulyozták, hogy tekintetbe kell venni ezek számos különleges feladatát, amelyet gyakran munkaidőn tul végeznek.

BIBLIOBUSZ-KÖNYVTÁROSKÉPZÉS CÉLJÁRA

Classrooms that move - a new trend? = ALA B. 56. vol. 1962. 4. no. 328. p. Illusztr.
Mozgó tanterem - új irányzat? - Az East Carolina College mozgó könyvtáros-tanfolyama egy Ford kocsin.
3:1278 (1.7)

Az East Carolina College 25 éve tart tanfolyamokat iskolai könyvtárosok számára, 15 éve pedig tankönyvtári képzést is nyujt - mégpedig azon a vidéken, ahol ilyen igény felmerül.

Az iskolai könyvtári szolgáltatások 1961. évi kiterjesztése óta az iskolák vezetősége egyre inkább igényli a könyvtárosi tanfolyamok tartását. Ennek az igénynek a kielégitésére egy bibliobuszt könyvtárosképzésre szereltek fel, teljes munkaidőben dolgozó oktatóval. Hat város kérte tanfolyam tartását, amelynek tárgyai: könyvtári adminisztráció, állománygyarapitás, katalogizálás és osztályozás. Minden csoport heti három órában végez egy 16 hetes kurzust.

A könyvbusz állománya 2500 kötet, amelyből a tanfolyam hallgatói a szükséges fontosabb szakkönyveket kikölcsönözhetik. A tanfolyamok számának és tárgykörének további bővitését tervezik.

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbizásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

UJ KUTATÁSI TÉMÁK A KÖNYVTÁROSKÉPZÉS TERÜLETÉN

REAGAN, Agnes L.: Needed research in education for librarianship. = ALA B. 56. vol. 1962. 4. no. 333-334.p.
A könyvtárosképzés mely kérdései várnak kutatáson alapuló feldolgozásra?
3:1286 (1.7)

Korábban a könyvtárosképzés terén a tananyag, a tanitási módszerek, a diákok, a tanulótoborzás, a tárgyak tagolása és a szakositás voltak a kitüzött kutatási témák. Ezzel szemben most a következő témákkal kapcsolatos kutatásra volna szükség:

könyvtárosképzés 1923 - 1948 között;
a bibliográfia tanitásának legjobb módszerei;
a nem-könyvtári tanulmányok szerepe és értéke a könyvtárosképzésben;
tudósok és szakemberek miért nem szereznek könyvtári ismereteket;
a jó könyvtárossághoz szükséges képesités és személyi adottságok;
diákok és nem rég végzett hallgatók hozzáállása a könyvtárosi munkához;
miért mennek a könyvtárosok könyvtárosiskolába tanárnak;
végül irodalmi kalauz összeállitása a könyvtártudományról.

ÖSZTÖNDIJAS KÖNYVTÁROSKÉPZÉS AZ USA-BAN

SHEIL, Marion: Intern program.= Libr. J. 87. vol. 1962. 11. no. 2093-2095. p.
[A könyvtárosképzés] könyvtáron belüli megvalósitása. - Cuyahoga County Library, Cleveland [USA].
3:1290 (1.7)

Leirja a Cuyahoga County Public Library (Cleveland) belső könyvtárosképzési programját. Azok a középiskolát végzett diákok, akik megszerezték a képesitést valamely elismert könyvtárosfőiskolára való beiratkozáshoz, részmunkaidős állásért folyamodhatnak.

Ez néhány feltételhez van kötve (ledolgozott heti óraszám és a képesités megszerzésének határideje). A jelentkezők a szünidőben teljes munkaidőben dolgozhatnak. A fizetés a ledolgozott óraszámon alapul és a szolgálati évek szerint nő. Fizetésemeléssel jár a könyvtári tudományos fokozathoz szükséges három vizsga mindegyikének letétele is.

Az ilyen "ösztöndijas" hallgatók olyan kedvezményekben is részesülnek, amelyeket más részmunkaidőben dolgozók nem kapnak (fizetett szabadság és betegszabadság). Az ösztöndijasoktól elvárják, hogy könyvtári fokozatuk (M.L.S.) megszerzése után legalább két évig teljes munkaidőben a könyvtárban dolgozzanak tovább.

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbizásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

A KÖNYVTÁROSKÉPZÉSNEK NEMCSAK ISMERETEKET, HANEM SZEMLÉLETET IS KELL ADNIA

F 2738 BERNINGHAUSEN, David K.: The continuing education of librarians. = ALA B. 56. vol. 1962. 4. no. 329-332. p.
A könyvtárosok továbbképzése [szakmai gyülések, továbbképző tanfolyamok stb.].
3:1277 (1.7)

A könyvtárosoknak nem azért van szükségük képzésre, hogy gépiesen tudjanak cselekedni, hanem, hogy megszerezzék a gondolkodás, az elhatározás és az ismeretek felhasználásának képességét. Az oktatásnak nem az az egyedüli célja, hogy megtanitson a szakkönyvtár egy speciális munkafolyamatának az ismeretére, hanem hogy a könyvtártudomány elveit és kritikáját ismertesse.

A könyvtáron belül folyó képzésnél a felügyelők megtanitják, hogy egy bizonyos munkát hogyan kell végezni abban a bizonyos könyvtárban, de meg kell tanitaniok a munka alapelveit is és nemcsak másokat kell arra tanitaniok, hogy mit és hogyan kell csinálni, hanem maguknak is állandóan foglalkozniok kell a szakmai problémákkal.

A továbbképzés eszközei lehetnek a szakmai összejövetelek, a szakirodalom, a kutatás és a felfrissitő jellegü tanfolyamok a szakmai képzésben nem szereplő tárgyakból. Az ezeken való részvételt a továbbképzés előmozditása érdekében a vezető szerveknek a költségek vállalásával kell előmozditaniok.

A KÖNYVTÁRÜGY FEJLŐDÉSE AZ ARAB VILÁGBAN

KENT, Francis L. - ABU HAIDAR, F.: Library development in the Arab world. = Rev. Int. Doc. 29. vol. 1962.1.no. 3-7. p.
A könyvtárügy fejlődése az arab világban. (2.)

3:918

A Marokkótól Szaudi-Arábiáig terjedő arab világ könyvtári fejlődésének legfőbb gátló tényezője a szakképzett személyzet és a képzési lehetőségek hiánya. Az egyetemi végzettségü képesitett könyvtárosok képzésével a problémát még nem oldják meg. Sok olyan könyvtár van, ahol a szakképzett személyzet olyan rutinmunkákra vesztegeti az idejét, amelyeket megfelelő kisegitők is elláthatnának. Legnagyobb szükség van ezért a minden szinten való könyvtárosképzés fejlesztésére.

1959-ben a Kairói Egyetemen volt az arab világ egyetlen könyvtároskép-

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbizásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

ző tanszéke. Tevékeny könyvtárosegyesület is csak Egyiptomban és Tuniszban működött. Jelenleg egyetlen könyvtári folyóirat jelenik meg, a Kairóban 1958 óta kiadott Alam al-Maktabad (Library World). (A lapot a Könyvtári Figyelő 1963. évi 2. számában - 81-88. p. - ismertettük) A nemzeti bibliográfiák és egyéb bibliográfiai eszközök hiányának egyik oka az, hogy nincsenek általánosan elfogadott cimleirási szabályok. További nehézséget jelent, hogy nincs megfelelő osztályozás sem. Igen kevés a tájékoztatási anyag sokszorositására szolgáló berendezés. A könyvtári fejlődés egészét hátráltatja, hogy az arab államokban ugyszólván nincsenek könyvtári törvények.

Vannak azonban előremutató tényezők is. A legtöbb ország nagy erőfeszitéseket tesz az irástudatlanság leküzdésére. Egyre inkább felismerik az iskolai és közmüvelődési könyvtárak szükségességét. A városi és falusi közösségi létesitményeknek szerves része a könyvtárépület. Emellett a falusi területeken az utakon és a folyókon utazó könyvtárakat létesitenek, iskolai könyvtárakat, sőt libresszókat is épitenek.

Az 1959-ben Beirutban tartott Unesco konferencia részletes ajánlásokat tett és ezek igen biztató fogadtatásban részesültek. 1962 során ujabb területi konferenciát tartottak a bibliográfia, dokumentáció és a kiadványcsere kérdéseiről.

Függelékben tiz ország legfrissebb eredményeit ismerteti. A hangsuly nem annyira a szakkönyvtárakra és dokumentációra, mint a nemzeti, egyetemi, közmüvelődési és iskolai könyvtárakra esik, mivel a munkát egyelőre inkább az általános müveltség terjesztésére koncentrálják.

AZ INDIAI NEMZETI KÖNYVTÁR

KESAVAN, B.S.: The Indian National Library. = Libr. World. 63.vol.1962. 741. no. 216-221.p. Illusztr.
Az Indiai Nemzeti Könyvtár.
3:216 (3.1)

Bár az indiai Nemzeti Könyvtár történetének előzményei 1800-nál korábbiak és a Kelet-Indiai Társaságig nyulnak vissza, tényleges megalakulását onnan számithatjuk, amikor Lord Curzon megalapitotta az Indiai Császári Könyvtárat (Imperial Library of India), amely 1903-ban nyilt meg Calcuttában. Pénzügyi fenntartásáról az indiai kormány gondoskodott és a tudományos szempontok szem előtt tartásával kölcsönző és referensz szolgálatot tartott fenn.

A cikk felsorolja azokat a kiváló könyvtárosokat, akik a British Museumbeli John Macfarlane-t követték. A könyvtár jó munkát végzett, annak ellenére,

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbizásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

hogy a személyzet nagy része adminisztratív munkaerőkből állt. A függetlenség után az intézményt átkeresztelték és áthelyezték uj otthonába, az Alipor alkirályi palotába. A könyvtár növekedése itt egy kilencemeletes toldaléképület épitését tette szükségessé, amely 3 millió rupiába került és 1964-re lesz készen.

Korábban a British Museum Könyvtára kapott az indiai kiadványokból kötelespéldányt (ez a jog most az indiai Nemzeti Könyvtárra szállt, az igy beözönlő kiadványok alapján készül az Indian National Bibliography), igy az india gyüjtemény csak szanszkrit és bengáli müvekből állt. A többi indiai nyelvek anyagát visszamenőleg kellett kiépiteni, továbbá fel kellett állitani az európai, kinai és tibeti gyüjteményeket (ebben gyakran hagyatékok segitettek) és ezekből megfelelő tudományos személyzettel osztályokat kellett alakitani.

Korlátozott számban alkalmas és tapasztalt hallgatót könyvtári oktatásban fognak részesiteni és folyóiratot fognak inditani, főhivatásu szerkesztővel. A kötészetet ki fogják bővíteni és a könyvhigiéniai osztály más könyvtárakat is támogatni fog tanácsadóként.

A cikk vázolja az ambiciózus bibliográfiai és előadási terveket. Leirja a jelenlegi katalógusokat, ezek kiegészitései nyomdakészek, de még módot kell találni a nyomdai szük keresztmetszet áthidalására.

Az 1961-es statisztikai adatok összehasonlithatók az 1947-esekkel (zárójelben): állomány: 1 000 000 (350 000), személyzet: 500 fő (75), költségvetés: 2,5 millió (100 000), gyarapodás [1959]: 36 000 (5000), kurrens folyóirat [1959]: 7000 (425), olvasók száma: 318 124 (8590), kölcsönzések száma: 62 000 (9908), nyitvatartási napok száma: 362 (250).

A ZANZIBÁRI MUZEUM KÖNYVTÁPA

"From China to Peru..." Letters from librarians abroad. 5. THOMPSON, Cecil H.: Library on a shoestring tag. = Libr. Ass. Rec. 64. vol. 1962. 4.no. 117-121.p.
"Kinától Peruig..." Külföldi könyvtárosok leveleiből. 5. Könyvtár a cipőzsinór végén. - A zanzibári muzeum könyvtára.
3:506 (3.3)

A szerző, Zanzibár állami levéltárosa, könyvtárosa és muzeumigazgatója leirja a kelet-afrikai protektorátusban végzett munkáját, elsősorban annak könyvtári vonatkozásait. Feladatait 1956 óta látja el.

Ismerteti a vidék földrajzi adottságait és történetét, különleges problémáit, mindenekelőtt azokat, amelyek egy rendkivül alacsony müveltségi szinvona-

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

lu, sokfaju társadalomból erednek. Vázolja e kombinált könyvtári-tájékoztatási szervezet kialakulását, amely olyan nagy sikert aratott, hogy sulyos nehézségeket okóz a helyhiány és a megfelelő pénzügyi alap hiánya.

Az állomány alig több 2500 kötetnél, a kurrens folyóiratok száma mintegy 60. A könyvtár évi költségvetése évi 1600 font alatt van. Az olvasók - majdnem kizárólag afrikaiak, arabok és ázsiaiak - leginkább a politika, napi események és történelem iránt érdeklődnek, bár nagy az igény az alapfoku természettudományos és orvosi könyvek, továbbá a barkácsolás irodalma iránt.

AZ ORVOSI KÖNYVTÁRÜGY AZ USA-BAN

ANNAN, Gertrude L.: Medical librarianship in the United States: resources and trends. = B. Medical Libr. Ass. 50. vol. 1962. 2. no. 149-158. p.
Az orvostudományi könyvtárügy az Amerikai Egyesült Államokban. Állományuk és fejlődésük iránya.
3:940 (3.35)

Maga az a tény, hogy az amerikai könyvtárosoknak módjukban áll egy Nemzeti Orvosi Könyvtárhoz fordulni, felveti a helyi erőforrások teljes kimeritésének és hasznositásának a szükségességét. 1943 előtt 100 000 kötet feletti orvosi könyvtárak csak az északi és közép-keleti államokban voltak, most három Californiában, kettő Minnesotaban, egy-egy Louisianaban, Michigan-ben és Nebraskaban.

Feltétlen szükség van annak részletes felmérésére, hogy mennyire felelnek meg, illetve mennyire közelithetők meg a tudományos orvosi irodalom helyi gyüjteményei, illetve a tanitással nem foglalkozó intézmények gyüjteményei.

Az Országos Orvosi Könyvtár sokat tett a könyvtáros oktatási és toborzási programok érdekében, de az utánpótlás még nem megfelelő s ezt a többi programok is megsinylik. Az orvosi könyvtáros státusát még mindig nem ismerik el megfelelően. Az állásokat gyakran adminisztrátorokkal vagy hasonlókkal töltik be, különösen a kisebb kórházakban. A "könyvtári technikusok" számára tartott képzési programok azonban arra mutatnak, hogy szükség van középkáderekre is, akik az őket időnként meglátogató hivatásos könyvtáros felügyelete alatt dolgoznak.

Az utóbbi években jelentősen fejlődtek a kooperativ állománygyarapitási, feldolgozási és raktározási programok, valamint a könyvtárközi kölcsönzés és számos területen erősen fokozták a könyvtári szolgálat hatékonyságát. Az automatizálás néhány probléma megkönnyitését igéri. A "MEDLARS" (Orvosi I-

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

rodalomelemzési és Visszakeresési Rendszer) elnevezésü program elektronikus számológéppel kivánja megoldani a bibliográfiai utalások tárolását, visszakeresését és nyomtatását.

A GYERMEKEKKEL VALÓ EGYÉNI FOGLALKOZÁSRÓL, A KÜLÖN IFJUSÁGI KÖNYVTÁRRÓL

JAHRMANN, Werner: Pädagogische Bemerkungen zur Kinder- und Jugendbüchereiarbeit. = Bücherei u. Bildung. 14. Jg. 1962. 6. no. 272-278. p.
Pedagógiai megjegyzések a gyermek- és ifjusági könyvtári munkával kapcsolatban.
3:957 (3.6)

Az ifjusági könyvtárak egyik alapvető célja, hogy ráneveljék olvasóikat a függetlenségre és olvasmányaik helyes kiválasztására. Igen fontos a könyvtáros és a gyermek közötti jó személyes kapcsolat, de ennek nem szabad tekintélyi vagy fegyelmező jellegünek lennie. A gyermekkönyvtárosoknak speciális képzésben kell részesülniök.

A legelső feladat a gyerekeket megtanitani a tisztaságra és arra, hogy tiszteletben tartsák a rendet és a csendet. Ezután kell megtanitani a gyereket a könyvtár használatára és megbecsülésére és bevezetni a fontosabb szép- és ismeretterjesztő irodalomba. A képeskönyveknek és a legelső olvasmányoknak gyakran igen nagy hatásuk van a gyermek későbbi fejlődésére.

A szülő vagy a könyvtáros segitségével pedagógiai célokat is el lehet érni, de a vonzó olvasóterem magában még keveset ér, ha a könyvtáros nem foglalkozik egyénileg a gyerekkel. A pedagógiai célokhoz hozzájárulhatnak a bábelőadások is. Az olvasási versenyek igen népszerüek a 8 - 10 évesek között, mig a 11 - 14 évesek már bevezethetik a fiatalabbakat a könyvtárhasználatba.

A 15 - 18 éves fiatalok a közmüvelődési könyvtárakat gyakran pusztán könyváruházaknak tekintik, és a könyvtáros mint személyiség alig létezik számukra. Ezért nyomós érvek szólnak a külön ifjusági könyvtár mellett, amelynek megfelelő az állománya és olyan könyvtárosa van, akihez szivesen fordulnak segitségért. Ha a közmüvelődési könyvtárak nem vállalják ezt a feladatot, akkor ezt az iskoláknak és ifjusági kluboknak kell átvenniök.

AZ IFJUSÁGI KÖNYVTÁR MUNKÁJA ÉS ÁLLOMÁNYA

OVERWIEN, Willi: Büchereiarbeit mit jugendlichen Lesern. = Bücherei u. Bildung. 14. Jg. 1962. 6. no. 278-285. p.
Könyvtári munka a fiatalkorú olvasókkal.
3:961 (3.6)

Az ifjusági könyvtárak elsősorban 13 - 18 éves olvasókat vonzanak, bár a korhatár változhat. Kivánatos, hogy a felnőtt, gyermek- és ifjusági könyvtár egy épületben, de külön helyiségekben müködjék.

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbizásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

Az ifjusági könyvtárakban a szabadpolcos rendszert tárgyi katalógusnak kell kiegészitenie, amelynek tükröznie kell a fiatalok mind tanulmányi, mind szórakozási érdeklődését. Igen értékesek a válogatott, jól annotált ajánló bibliográfiák.

Tanácsadónak kéznél kell lennie, a nyitvatartási időt pedig a fiatalok szükségletei szerint kell megállapitani. Egy német ifjusági könyvtárban folytatott vizsgálat szerint az évi átlagban olvasott könyvek száma a következő volt:

14 éves korig 30,5;

diákok 18 éves korig 26;

dolgozó fiatalok 18,4.

Az ilyen könyvtár állományának egyharmadrészt ifjusági, kétharmadrészt felnőtt irodalomból kell állnia, a szórakoztató és ismeretterjesztő irodalom aránya 60:40 vagy 55:45 legyen.

A könyvtárnak részt kell vennie minden olyan ifjusági munkában, ahol a könyveknek szerepe lehet, ezért kapcsolatot kell tartania az iskolákkal, klubokkal stb. Minden potenciális olvasó számára elérhetőnek kell lennie, ezért ha nyilvános ifjusági könyvtár iskolában van elhelyezve, legalább külön bejárata kell legyen. A csoportos és osztálylátogatások jó eszközei a könyvtár bemutatásának a fiatalok számára.

A MARBURGI "BESZÉLŐ KÖNYVTÁR"

STREHL, Carl: Deutsche Blindenhörbücherei Marburg. = Bücherei u. Bildung. 14. Jg. 1962. 5. no. 261-262. p.
A Német Vakok Beszélő Könyvtára Marburgban. (3.7)
3:971

A könyvtárat 1954-ben közjóléti társaságként alapitották, állománya jelenleg 500 mü, amely mintegy 5000 órás játékidőt képvisel. A kölcsönzési részlegnek 2500 másolata van 13 200 szalagon, amelyek játékideje egyenként 2 óra.

A felvételek modern és XIX. századi irodalmi müveket tartalmaznak, köztük regényeket, utleirásokat, életrajzokat stb. Havonta átlag 12 000 szalagot kölcsönöznek 2670 olvasónak.

A német Vakok Audio-könyvtára Tanácsának Marburg a székhelye, amelyhez 8 tartományi audio-könyvtár tartozik. Tájékoztatás és a kettős felvételezés elkerülése céljából központi katalógust tartanak fenn. A munkát a Belügyminisztérium, a tartományi hatóságok és mások bőkezüen támogatják.

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbizásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

A BRITISH COUNCIL NYUGATNÉMETORSZÁGI KÖNYVTÁRAI

MILNER,R.H.: Die Bibliotheken des British Council in Deutschland. = Mitteilungsblatt (Nordrh. Westf.).12.Jg. 1962. 1.no. 47-52.p.
A British Council könyvtárai [Nyugat]-Németországban. (3.7)
3:545

A British Council tevékenységének és történetének általános áttekintése után részletesen leirja a cikk a Councilnak a németországi Kölnben müködő központi könyvtárát. Jelenlegi állománya 50 000 kötet könyv és 200 kurrens folyóirat. A postaszolgálat 736 egyéni kölcsönzőt lát el, emellett a könyvtár 18 más könyvtár számára szolgál elosztóközpontul. Megkap valamennyi állami kiadványt, igy ezekből a legnagyobb gyüjteménye van a Német Szövetségi Köztársaságban. Különgyüjteményt tart fenn kottákból és hanglemezekből.

AZ AMERIKAI ORSZÁGOS ORVOSI KÖNYVTÁR UJ ÉPÜLETE

CONDIT, Carl W.: The building arts in the service of librarianship. = B. Medical Libr. Ass. 50. vol.1962. 2.no. 167-176. p.
Az építőművészet a könyvtárügy szolgálatában. - Orvostudományi könyvtárak. (4.)
3:975

A könyvtártervezés és könyvtárépités mindig csak igen szórványosan érdekelte az épitészeket. A National Library of Medicine uj épülete igen jelentős, mivel a funkcionális igények beható elemzésén alapul. A cikk ismerteti az alkalmazott alapvető épitészeti és mérnöki elveket. A szerző végigkiséri a modern épitészeti tervezés könyvtárakra való alkalmazásának fejlődését és kimutatja, hogyan érvényesülnek ezek az elvek a NLM uj épületén.

A LEOBENI BÁNYÁSZATI FŐISKOLA KÖNYVTÁRÁNAK MODERNIZÁLÁSA

KROLLER, Franz: Die Bibliothek der Montanistischen Hochschule Leoben. = Biblos. 11. Jg. 1962. 1.no. 16-23.p.Illusztr.
A leobeni Bányászati Főiskola könyvtárának modernizálása. (4.)
3:976

A Leoben-i Bányászati Főiskolát kibővitették és 1961-ben a könyvtárat a korábbi sivár állapotból könnyen megközelithető és áttekinthető szobasorrá alakitották át, ahol kellemes dolgozni. A könyvtár a bányászat, öntészet, sóbányászat, metallurgia, érc- és nyersolaj feldolgozás irodalmát gyüjti. Ezeken a területeken tájékoztató szolgálatot is végez.

A modern elvek szerint felépitett katalógusban az 1950 óta beszerzett

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbizásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

müvek szerepelnek, a régi állományt külön katalógus tartalmazza. 1961 végén a könyvállomány 63 808 kötet volt, közte számos történeti értékü mü; a legrégebbi 1551-ből. Az 1961. évi gyarapodás 2146 kötet volt, emellett 156 folyóirat és 91 sorozat, illetve nem folyóirat jellegü periodika járt. A Bányászati Főiskolát 1840-ben alapitották, a könyvtár 1849 óta áll fenn.

A REPROGRÁFIA FEJLŐDÉSÉNEK IRÁNYZATAI

VERRY,H.R.:Document reproduction. = Rev. Int. Doc. 29. vol. 1962. 1.no.29-32. p.
Dokumentum-reprodukció.
3:987 (4.42)

A cikk áttekinti a reprográfia terén bekövetkezett fejlődést. Tájékoztatása kiterjed az ofszet eljárással készült szines üdvözlőkártyák nyomására, két gépelési hibákat javitó berendezésre, egy cserélhető betüfejjel felszerelt elektromos irógépre és két, reprodukciós célra szolgáló irógéptipusra. A diazo eljárás uj életre kelt és használata uj, fontos területekre terjedhet majd ki az uj, erősen megnövelt fényérzékenységü diazopapirok révén. Ismerteti a különböző országokban kialakitott, elektrosztatikus, mikrofilmezési és ofszetnyomási eljárásokat.

A KÖNYVTÁRI SZOLGÁLTATÁSOK KÖLTSÉGVIZSGÁLATAINAK IRÁNYZATAI

LOGSDON,Richard H.:Indirect costs of library services under U.S. research agreements. = Coll.Res.Libr.23.vol.1962. 1.no.24-27.p.
A könyvtári szolgáltatások közvetett költségei az Amerikai Egyesült Államok kutatási szerződései keretében.
3:576 (5.)

Az utóbbi években egyre növekedett azoknak a kutatásoknak a száma, amelyeket főiskolákon és egyetemeken végeztek az Egyesült Államok kormánya számára. Az ilyen kutatásra forditott összegek 1960-ban négyszer annyit tettek ki, mint 1951-52-ben.

A megnövekedett kutatólétszám fokozott igényeket támasztott a könyvtári szolgáltatásokkal szemben, a könyvtárak viszont nem kaptak megfelelő pénzügyi támogatást a megfelelő szinvonalu szolgáltatások biztositásához. A könyvtárosok, pénzügyi vezetők és a kormány nevében a szerződéseket megkötő tisztviselők tárgyalásokat folytattak, amelyeknek az volt a célja, hogy megállapitsák az e kutatásokkal kapcsolatos könyvtári költségek számitá-

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

sának alapját. Mindeddig a költségek megállapitásánál a kormánytisztviselők a Hadügyminisztérium és a Költségvetési Hivatal irányelvei szerint jártak el.

A megbeszélések arra mutattak, hogy

1/ szét kell választani az oktatással és a kutatással kapcsolatos költségeket;

2/ különböző intézményeknél különböző költségek merülhetnek fel;

3/ viszonylag egyszerü költségszámitási módszerek is valószinüleg éppoly megfelelő eredményeket hoznak, mint a bonyolultabbak.

A többség véleménye szerint a tudományos fokozat megszerzésével kapcsolatos oktatás oly szoros összefüggésben áll a kutatással, hogy költségeik külön-külön való kiszámitása nem oldható meg. Megegyeztek abban, hogy a fennálló előirások egy részét meg kell változtatni, továbbá, hogy a National Science Foundation-nak vállalnia kellene olyan irányu kutatásokat, amelyek felderitenék, hogy mennyiben megfelelőek a kutatóknak nyujtott szolgáltatások és hogy ezek milyen költségekkel járnak.

KÖNYVTÁROSTOBORZÁS - NAGY APPARÁTUSSAL

TAYLOR, Velma J.: The Louisiana State recruitment project. = ALA B. 56. vol. 1962. 4. no. 352-354. p.
Louisiana állam [USA] [könyvtáros-] toborzó programja.
3:1410 (5.4)

Azt a kétéves toborzási programot, amely "több erre alkalmas fiatalt kivánt a könyvtárosi pályára ösztönözni", a Library Services Act pénzalapjából 1959-ben inditották meg és most még egy évvel meghosszabbitják. A közvetlen toborzás nagyrészt arra irányult, hogy alkalmas személyeket találjanak, ismertessék nekik a könyvtárosi hivatást és ösztönözzék őket arra, hogy könyvtárosok legyenek. A propagandát főleg középiskolás és főiskolás diákok között fejtették ki.

A propagandacsoport igazgatóból (egy tapasztalt könyvtáros), titkárból és részmunkaidős reklámszakértőből állt; igénybe vette a helyi sajtót és rádiót, továbbá leveleket intézett a pályaválasztási tanácsadókhoz, a szülői és tanári szövetségekhez, a kollégiumi igazgatókhoz és a könyvtárbizottsági tagokhoz. Ezt személyes látogatások, továbbá levelek és irott propagandaanyag szétosztása követték.

Előadásokat tartottak szakmai és nevelési értekezleteken. Három ösztöndijat alapitottak, számos könyvtárban és szakmai összejövetelen kiállitásokat s bemutatókat rendeztek. A toborzási terv sikeres volt, mivel megfelelően koordinálták és egyszerre támadtak valamennyi fronton.

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbizásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

A TIZEDES OSZTÁLYOZÁS (TO) 16-IK KIADÁSA

SEELY, Pauline A.: Dewey 16th [sixteenth] edition - a method for its adoption. = Libr. Res. Techn. Serv. 6. vol. 1962. 2 no. 179-183. p.
A TO 16. kiadása és alkalmazása.
3:623 (7.21)

Denver P.L. óvatosan kezélte a TO 15. kiadását, de a 16. kiadás megjelenésekor megragadta az alkalmat, hogy erre vonatkozólag határozott osztályozási elveket dolgozzon ki. Ezek az elvek meghatározott feltételezéseken alapulnak:

1/ az egységesités és szabványositás célszerü;

2/ a 16. kiadás megfelel az állomány méretének (726 000 kötet);

3/ a szakozás annál könnyebb és gazdaságosabb lesz, minél inkább elfogadják az uj TO számokat az osztályozási táblázatban és a Library of Congress katalóguscéduláin;

4/ a gyakorlati és a helyi szempontok azonban megkövetelnek bizonyos kompromisszumokat.

Figyelembe kell venni ezenkivül a változások hatását a nyilvános szolgálatra. Általában elfogadják a 16. kiadás számait, annál is inkább, mivel a 17. kiadásban előreláthatólag nem kerül sor nagyobb átcsoportositásokra. Általánosságban minden uj számot egyedileg vizsgálnak meg, tekintetbe véve az átszakozás mértékét, a rendelkezésre álló időt, az anyag mennyiségét és a felmerülő sajátos problémákat. Az átszakozás fokozatosan folyik.

A cikk ismerteti a számok kiterjesztésénél, rövidítésénél, változásánál stb. követett eljárásokat.

SZOVJET ÉS AMERIKAI ORVOSI TÁRGYSZÓ JEGYZÉKEK ÖSSZEHASONLITÁSA

BEYERLY, Elizabeth: New medical subject heading lists: a comparative review of American and Soviet works. = B. Medical Libr. Ass. 50. vol. 1962. 2. no. 196-202. p.
Uj orvosi tárgyszó-jegyzékek. Az amerikai és a szovjet munkák összehasonlitása.
3:1023 (7.26)

Összehasonlitja a National Library of Medicine (Országos Orvosi Könyvtár) "Medical Subject Headings"(1960) c. tárgyszójegyzékét a moszkvai Goszudarsztvennaja Central'naja Naucsnaja Medicinszkaja Biblioteka SzSzSzR (Központi Orvosi Könyvtár) "Szpiszok Rubrik Predmetnogo Kataloga" c. jegyzékével.

Mindké' targyszójegyzék egyaránt használható könyvek és folyóiratcikkek indexelésére és mindkettő a specifikus tárgyszóalkotáson épül, bár bizonyos fogalmak kiválasztása vagy elhagyása önkényesnek látszik. Amikor lehetséges, mindkét jegyzék egyenes szórendü tárgyszavakat alkalmaz. Az inverz (forditott)

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbizásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

tárgyszavak kiválasztása gyakorlati módon történik (a két jegyzékben különbözőképpen).

A szerző javaslatokat tesz az inverzió szabályozására. Mindkét jegyzékben bőségesen használnak a részletesebb feltárás érdekében al-tárgyszavakat. Az orosz jegyzék ezeknek 8 tipusát különbözteti meg és számindexszel jelzi, hogy az adott eset melyik csoportba tartozik. Mindkét jegyzékben bőségesen találhatók kereszthivatkozások, de csak az amerikai jegyzék alkalmaz lásd...-ból (see from) hivatkozásokat.

A szerző véleménye szerint az amerikai jegyzék jobban megközeliti egy valódi orvosi tárgyszójegyzékkel szemben támasztott követelményeket, mig a szovjet jegyzék inkább az orvosi nomenklatura szempontjait tükrözi. Általánosságban az amerikai jegyzék inkább az orvostudomány klinikai, mig a szovjet jegyzék a közegészségügyi szempontokat hangsulyozza

TÖRTÉNETI ÉS MÜVÉSZI ÉRTÉKÜ KÖTÉSEK AZ OSZTRÁK NEMZETI KÖNYVTÁRBAN

MAZAL Otto: Einbände für französische Könige und Königinnen in der Einbandsammlung der Österreichischen Nationalbibliothek. = Biblos. 11.Jg.1962. 1. no. 3-16. p. Illusztr.
Francia királyok és királynők számára készült [díszes] kötések az Osztrák Nemzeti Könyvtár gyüjteményében.
3:1028 (8.1)

A század elején a bécsi Császári Könyvtár kiállitáson mutatta be a történeti vagy müvészi értékü kötéseket. Theodor Gottlieb, akkori könyvtáros, összeállitotta 600 kötés katalógusát. Az osztrák nemzeti könyvtár kötésgyüjteménye ebből a kiállitásból nőtt ki a gyarapodások révén.

A jelen beszámoló 18 db, francia királyok és királynők számára készült kötést ir le, melyek közül a legrégebbi 1515-ből ered és I. Ferenc számára készült. A többi leirt kötések a XVI, XVII és XVIII. századból származnak, a legkésőbbi XV. Lajos számára készült. A bemutatott csoport jól illusztrálja a korszak francia kötészetének fejlődését.

KÖNYVTÁRPROPAGANDA AZ NDK-BAN

Büchereiwerbung und Literaturpropaganda in Mitteldeutschland. = Bücherei u. Bildung. 14. Jg. 1962. 4.no. 172-182. p.
Könyvtárpropaganda és irodalom-propaganda Közép-Németországban [az NDK-ban].
3:679 (9.8)

A propagandának tulajdonitható, hogy 1950 és 1960 között a Német Demokratikus Köztársaságban a könyvtárhasználat a lakosság 5,4 %-áról 13,3 %-ára emelkedett, de a könyvtárosok állandóan szükségesnek tartják, hogy az olvasók toborzásának uj és uj módjait fejlesszék ki.

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbizásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

A hangsuly most a könyvtáron kivüli munkára került - a toborzás a gyárakban, szervezetekben, sőt az emberek otthonában folyik. A fejlesztés mintájaként a szovjet könyvtárak szolgálnak. A hagyományos módszereket még alkalmazzák, de uj ideológiai tartalommal. A marxizmus-leninizmus terjesztésének és magyarázatának komplex irodalompropagandáját szorosan összekapcsolják az egyéb kulturális és politikai szervek munkájával.

AZ ANGLIAI AMATŐR NYOMDÁSZOK SZÖVETSÉGE

CHAMBERS, David: The Society of Private Printers. = The Private Library. 4. vol. 1962. 3. no. 47-48. p.
Magánnyomdászok Szövetsége [Anglia].
3:1259 (1.5) (13.2)

A Society of Private Printers (Magánnyomdászok Szövetsége), eredeti nevén a Private Press Circle, a nyomdászattal kedvtelésből foglalkozók nem hivatalos köre; a Szövetséget a Private Library Association szervezte.

A Szövetségnek mintegy 30 tagja van, akik mind vállalták, hogy a következő három éven belül egy kisebb nyomtatványt fognak kiadni. Egyes müveket az Adagio Press (USA), a Cuckoo Hill Press, a Juniper Press (Tasmania), a Keepsake Press, az F.P. Pardoe's Press és a Signet Press (Skócia) már meg is jelentettek.

Más szövetkezeti vállalkozásokat is tervbe vettek, ezek között szerepel a különböző nyomdák szignaturáinak kiadása. A szövetségbe a Private Library Association tagjai léphetnek be.

HÉT ÉS FÉL CENTIMÉTERNÉL KISEBB KÖNYVEK GYÜJTEMÉNYE

SPIELMANN, Percy E.: My library of miniature books. = The Private Library. 4. vol. 1962. 2. no. 26-29. p. Illusztr.
Kisméretü (miniatür) könyvekből összeállitott gyüjteményem.
3:1189 (13.5)

Dr. Spielmann gyüjteménye csak 7,5 cm-nél kisebb, jó állapotban lévő könyveket tartalmaz. A XVI. századi miniatür vallásos könyveket az az igény hozta létre, hogy zsebben vagy retikülben lehessen őket hordani. Később már a klasszikusok és az ebben a formátumban kiadott egyéb világi müvek kész piacot találtak: egyetlen XIX. századi kiadó több tizezer ilyet adott ki.

A világ legkisebb könyvének kiadására irányuló verseny 1/4 hüvelyk ma-

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbizásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

gas könyv kiadásában érte el tetőpontját. A miniatür könyvek raktározásáról különleges módszerekkel kell gondoskodni és sokszor 15-szörös nagyitásu nagyitókra is szükség van. A cikket a könyvtár katalógusának ismertetése követi.

A KÖNYVTÁRTUDOMÁNYI SZAKKÖNYVTÁR

teljességre törekedve

gyüjti a magyar könyvtártudomány dokumentumait, melyeket a

KÖNYVTÁRI ÉS DOKUMENTÁCIÓS SZAKIRODALOM

cimü bibliográfiában regisztrál. Számos könyvtár folyamatosan küldi minden kiadványát a

Könyvtártudományi Szakkönyvtárnak.

Kérjük a könyvtárosokat, hogy a jövőben is küldjék cimünkre

BUDAPEST VIII. Muzeum u. 3.

minden kiadványukat (az egyleveles nyomtatványokat, jelentéseket, beszámolókat éppen ugy mint terjedelmesebb publikációikat és időszaki kiadványaikat), hogy a Szakkönyvtárban az érdeklődők rendelkezésére álljanak és bibliográfiáinkban hirt adhassunk azokról.

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

Röviden

30 éves a Verseghy Könyvtár

30 évvel ezelőtt, 1934-ben dr. Balogh Béla és felesége kezdeményezésére társadalmi összefogással megalapitották a szolnoki Városi Könyvtárat, a Verseghy Könyvtár elődjét. Az évfordulóról Szolnokon a könyvtárosok barátságos ünnepséggel emlékeztek meg.

A Könyvtártudományi és Módszertani Központ ebből az alkalomból üdvözli a Verseghy Könyvtár dolgozóit, munkájukhoz sok sikert kiván.

A Council on Library Resources 2000 dolláros segélyt adott az angol Könyvtáros Szövetségnek, azzal a megbizással, hogy tanulmányozza az Egyesült Királyságban, Európában és az Amerikai Egyesült Államokban folyó könyvtártudományi és dokumentációs referáló és bibliográfiai tevékenységet. A Szövetség a munka irányitását a Library Science Abstracts| főszerkesztőjére, H. Allan Whatley-re bizta. A vizsgálat célja az, hogy megállapitsa, milyen eljárásokat alkalmaznak a jelentős könyvtártudományi és dokumentációs referáló és bibliográfiai intézmények az anyaggyüjtésben, feldolgozásban és kiadványaik terjesztésében. Megvizsgálják azt is, hogy milyen a szolgáltatások felhasználása.

Valószinü, hogy a vizsgálat eredményeképpen több javaslat születik elsősorban a különböző kiadványok szerkesztőinek együttmüködésére és a szolgáltatások hatékonyságának növelésére vonatkozóan. (CLR Recent Developments 1963. 111. no.)

Az International Association of Technical University Libraries (IATUL - Müszaki Egyetemi Könyvtárak Nemzetközi Szövetsége) 1963 március 18-19-én vitatta meg 1963/1964. évi programját. A programpontok között a következők szerepelnek:

telexszabályzat és telexcimjegyzék készitése;

a kurrens könyvtári folyóiratok tar-

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbizásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

talmának elemzése annak szemmel tartásával, miként lehetne a könyvtárszervezet, igazgatás és felszerelés uj módszereivel foglalkozó uj folyóiratot közzétenni;

könyvtártudományi kutatás, leltár és kiértékelés;

a fénymásolás szabványkérdései és ára;

a nemzetközi könyvtári feldolgozó eljárások tárgyában tartandó szeminárium;

a müszaki egyetemek programjának kölcsönös cseréje. (FID News B. 13. vol. 1963. 7. no. 29-30. p.)

Az International Federation of Translators (FIT - Forditók Nemzetközi Szövetsége) 1963 aug. 31 - szept. 7-én tartotta a jugoszláviai Dubrovnikban 4. kongresszusát. A kongresszus időpontja egybeesett a 25 ország forditóinak egyesületeit magában foglaló szövetség fennállásának 10. évfordulójával. A program többek között az alábbi pontokból állt: irodalmi forditás, szerzői jogi kérdések, müszaki és tudományos forditás, forditóképzés, terminológiai kérdések. (FID News B. 13. vol. 1963. 7. no. 30. p.)

ANGLIA

Az angol Library Association 3 tagu delegációt küld 1964-ben a kulturális csere keretében a Szovjetunióba. (Liaison. 1963. jun. 42. p.)

Az angol egészségügyi minisztérium által kiadott "kórházi épitkezések"-szabályzatban ("Hospital Building Note 18") a könyvtár a 300-800 ágyas kerületi általános kórházak alaphelyiségeinek sorában szerepel. Az előirás értelmében a könyvtárnak három helyiségből kell állnia: egy-egy szolgál az orvosi és ápoló személyzet, illetve a betegek olvasóterméül, egy pedig a raktár céljaira. A helyiségek elhelyezése olyan legyen, hogy a könyvtárosok mindegyiket ki tudják szolgálni, ne essenek messze a kórtermektől és a lifttől, hogy a járó betegek könnyen megközelithessék. A betegek könyvtárának állománya ágyanként legalább 3 könyvet tartalmazzon. (Liaison. 1963. jun. 42. p.)

Az angol Library Association tagjainak száma az 1949. évi 9500-ról 1962-ben 14 600-ra növekedett. (Liaison. 1963. jun. 37. p.)

Angliában már mintegy 70 közmüvelődési könyvtár nyujt könyvtári szolgáltatásokat börtönök, javitóintézetek s büntető intézetek - 190 közmüvelődési könyvtár pedig mintegy 730 kórház számára. A Kent County Library egymaga 69 kórház könyvtári ellátásáról gondoskodik. (Liaison. 1963. jun. 43. p.)

Angliában hozzávetőlegesen 150 közmüvelődési könyvtár több mint 300 mozgókönyvtára bonyolitja le a távoleső falvak és városrészek könyvellátását. (Liaison. 1963. jun. 44. p.)

HOLLANDIA

Könyvtáros és dokumentáló-iskolai alapot létesitettek Hollandiában 1962 decemberében. Az alap célja: a közmüvelődési-, szak-, tudományos és egyéb könyvtárak és dokumentációs központok dolgozói szakképzésének elmélyitése; előadók képzése; a vizsgák országos szintü szervezése; az előadók tájékoztatási anyaggal való ellátása. Az első tanfolyamokat előreláthatóan 1964 szeptemberében fogják szervezni Amsterdamban és Groningenben. (Scient. Inform. Notes. 5. vol. 1963. 3. no. 3. p.)

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

SZOVJETUNIÓ

1963 junius 11-én a Lenin Könyvtárban olvasói értekezletet tartottak a "Himija" cimü referáló folyóirat és az "Ékszpreszsz-Informacija... c. tájékoztató kiadvány megvitatására. Az értekezleten több mint kétszázan vettek részt; számosan elismerően nyilatkoztak a tájékoztató kiadványokról és objektiven birálták e kiadványok hiányosságait. (Szov. Bibliogr. 1963. 4/80/. no. 115. p.)

1963 április 10-én Leningrádban tartották a leningrádi Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága mellett müködő kulturális igazgatóság könyvtári tanácsa orvosi szekciójának ülését. Az ülésen az ETO és a szovjet osztályozási rendszer "Orvostudomány" szakcsoport felépitéséről és módszertani elveiről, valamint a szovjet osztályozási rendszer "Oftalmológia" szakcsoport gyakorlati felhasználásáról szóló előadásokat hallgatták meg.

Az értekezlet résztvevői arra a következtetésre jutottak, hogy a szovjet osztályozási rendszer alkalmazása az orvostudományi szakkönyvtárakban kétségtelenül nagyobb előnnyel jár, mert az ETO nem felel meg a modern orvostudomány helyzetének és módszertani szinvonala is nagyon alacsony.

Leningrád orvostudományi könyvtárai szekciójának tanácskozása a következő határozatot hozta:

helyesebbnek tartják, ha az orvostudományi szakkönyvtárak a szovjet osztályozási rendszert használják;

a Szovjetunió Müvelődésügyi Minisztériuma Könyvtári Tanácsához azzal a kéréssel fordulnak, hogy a Szovjetunió Minisztertanácsa rendeletileg tegye kötelezővé az uj szovjet könyvtári és bibliográfiai osztályozási rendszer használatát az orvostudományi szakkönyvtárakban;

az Orosz Szocialista Szovjet Köztársaság Müvelődésügyi Minisztériuma kiadói kollégiumánál szorgalmazni kell a szovjet osztályozási rendszer táblázatainak kiadását, bevonva ebbe a munkába az orvostudományi szakembereket és az orvostudományi szakkönyvtárakban dolgozó könyvtárosokat;

a sajtóban rendszeresen meg kell jelentetni cikkeket az uj szovjet osztályozási rendszer bevezetésével szerzett tapasztalatokról. (Szov. Bibliogr. 1963. 4/80/. no. 128. p.)

1963 május 14-21. között Moszkvában rendezték meg a mezőgazdasági kutató intézetek könyvtári dolgozóinak értekezletét, amelyet az Összszövetségi Mezőgazdasági Akadémia Központi Mezőgazdasági Tudományos Könyvtára (VASzHNIL) hivott össze. Az értekezleten 158 mezőgazdasági szakkönyvtár 180 képviselője volt jelen. A résztvevők megvitatták a mezőgazdasági szakkönyvtárak feladatait a mezőgazdasági tudomány és termelés fejlesztésére kidolgozott tervek megvalósitásának segitésére.

A résztvevők még a következő kérdéseket vitatták meg: a könyvállomány gyarapitása, a könyvtárak módszertani segitése.

A résztvevők egyöntetüen annak az óhajuknak adtak kifejezést, hogy az Össz-szövetségi Könyvkamara kiadásában megjelenő tematikai katalógusokat szükebb témakörök szerint jelentesse meg. Ez megkönnyitené a szakkönyvtárak munkáját. (Szov. Bibliogr. 1963. 4/80/. no. 130. p.)

A Szovjetunió Állami Tudományos Müszaki Könyvtára (a Goszudarsztvennaja publicsnaja naucsno-tehnicseszkaja biblioteka) 1962-ben a könyvtárba érkezett könyvek és folyóiratok, szabványok és szabadalmi leirások propagálása céljából 144 alkalommal rendezett kiállitást. A kiállitáson 15 488 könyvet és folyóiratot mutattak be.

A vállalati irodalom propagálása érdekében 72 kiállitást rendeztek, ahol 74 078 prospektust, katalógust állitottak ki. Ezeket a kiállitásokat

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

16 345 fő látogatta meg, és a kiállitott anyagból könyvtárközi kölcsönzés utján 10 649 prospektust, illetve katalógust kölcsönöztek ki. (Tehnicseszkie Biblioteki SzSzSzR 1963. 5/17/. no. 37. p.)

USA

A Council on Library Resources és az Old Dominion Foundation összesen 16 000 dolláros segélyt nyujtott egy könyvtári vegyes bizottságnak, hogy behatóan tanulmányozza a kérdést, miként lehetne New York város könyvtárainak együttmüködését a lehető legeredményesebbé tenni. A vizsgálat célja az alábbi pontok tisztázása:

1. mit várnak New York lakói a könyvtáraktól most és a jövőben;
2. hogyan lehetne ezeket az igényeket a legeredményesebben kielégiteni;
3. a könyvtári szolgáltatások fontossági sorrendje;
4. hogyan lehetne az állam és New York város könyvtárainak hálózatát kiépiteni;
5. Mennyibe kerülne ennek a hálózatnak a müködése. (CLR Recent Developments 1963. 113. no.)

A Columbia Egyetem könyvtáros szakja 1963 május 7-én ünnepelte fennállásának 80. évfordulóját. A jubileumi ünnepség ugyan kicsit korai volt, tekintettel arra, hogy 1883 május 7-én Melvil Dewey még csak megérkezett Columbiába, s a könyvtárosképzés csak 4 évvel később, 1887 januárjában indult meg.

Az USA első könyvtáros főiskoláján az első év 20 hallgatója közül 17 nő volt. Ez a hires intézmény sok kiváló könyvtárost nevelt, hallgatója volt a 3 amerikai nemzeti könyvtár igazgatója, az Amerikai Könyvtáros Egyesület sok volt elnöke, professzorok és az amerikai könyvtáros-világ sok kiválósága. (Libr. J. 88. vol. 1963. 2. no. 2477. p.)

A Kongresszusi Könyvtár felvilágositó irodája olyan üdvözlő lapokat árusit, amelyek részint az intézmény életének jeleneteit örökitik meg, részint ritka könyvek eredeti illusztrációinak másolatai. (Eredeti cim: LC greeting cards in stock. LC Inform B. 22. vol. 1963. 39. no. 524-525. p.)

De nemcsak az amerikai Kongresszusi Könyvtár, hanem a Sarkadi Járási Könyvtár is "képes levelezőlapot készitett felnőtt, illetve gyermek kölcsönzőjéről. Az 500-500 darab fényképes levelezőlap nyomdai előállitása 327 forintba került, a két - később is felhasználható - klisé elkészitésének költsége pedig 220 forint volt. A képeket a Magyar Távirati Iroda fotószolgálatának felvételei közül választották ki. A levelezőlapokat meghivók, visszahivó levelek céljára és más fontos közlésekre használják fel." (A Könyvtáros. 14. évf. 1964. 1. sz. 56. p.)

Az Amerikai Dokumentációs Intézet 26. évi közgyülését 1963. október 6-11-ig tartotta Chicagoban. A gyülés témája "Automatizálás és tudományos tájékoztatás". Az értekezleten megtárgyalták az automatizálás rendszeresitett és kisérleti módszereit, valamint a természettudomány, jog és ügyvitel területére vonatkozó tájékoztatás kérdéseit, az információ elkészitésétől kezdve a felhasználásig. (LC Inf. B. 22. vol. 1963. 24. no. 279-280. p.)

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbizásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

ÚJABB KÖNYVEK A KÖNYVTÁRTUDOMÁNYI SZAKKÖNYVTÁRBAN

001.8 TUDOMÁNYOS MUNKA

14. K 98

KUNZE, Horst
Wissenschaftliches Arbeiten. Eine Einführung. 2. durchges. Aufl. Berlin, Akademia-Verl. 1959. 38 p. 21 cm.
Bibliogr. 37-38. p.

2-934
(9.)

001.81(083.13)

003 IRÁS

13.I T 92

TSIEN, Tsuen-hsuin
Written on bamboo and silk. The beginnings of Chinese book and inscriptions. (2. impr.) (Chicago-London-Toronto), Univ. of Chicago Pr.-(Univ. of Toronto Pr.), (1963.) XIV, 233 p. illusztr. 25 cm.
Bibliogr. 193-214. p.
/The University of Chicago studies in library science./

003.5(51)(091) 3-1489
002(091)(51)

002 DOKUMENTÁCIÓ

Voproszi organizacii i metodiki naucsno-tehnicseszkoj informacii i propagandü. Po materialam szeminara rabotnikov naucsno-tehnicseszkoj informacii i propagandü, Moszkva, 1960 g. (Red. Sz.G. Malinin, T. B. Troickaja.) [Izd.] Goszudarsztvennüj naucsno-tehnicseszkij komitet szoveta ministrov SzSzSzR. Moszkva, 1960. 435 p. 23 cm.

3-1360
(11.33) (9.93)

002:62(47)(061.3)

01 BIBLIOGRÁFIA

WILLOUGHBY, Edwin Eliott
The uses of bibliography to the students of literature and history. (3. print.) Hamden, Conn. The Shoe String Press, (1961) 106 p. 23 cm.
Soksz.

3-1390
(10.2)

01:417.31

13.81 B 64

BINNS, Norman E.
An introduction to historical bibliography. [Ed. by] Association of Assistant Librarians. 2. ed. rev. and enl. London, 1962. [7], 388 p. illusztr. 23 cm.
Bibliogr. a fejezetek végén.

002(091) 003(091) 3-1316
655(091) (13.2)

TRUBNIKOV, Sz(taniszlav) A(lekszeevics)
Bibliografija zarubezsnoj hudozseszt-vennoj literaturü. Ucsebnoe poszobie. [Izd.] Moszkovszkij goszudarsztvennoj bibliotecsnüj insztitut. Moszkva, 1961. 94 p. 22 cm.
Bibliogr. 81-92 p.

3-1411
(11.48)

01:8(100)(075.8)

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

014.1 PSZEUDONIM MUNKÁK BIBLIOGRÁFIÁJA

(HANAKOVIČ, Štefan)
Slovník pseudonymov slovenských spisovatel'ov. (Vyd.) Matica Slovenska, Martin. [Martin], 1961. 336 p. 21 cm.

014.1(437.6) 2-1179
885.4 A/Z 5(03)

016 SZAKBIBLIOGRÁFIA

Bibliografia brasileira de documentação. (Ed.) Conselho Nacional de Pesqisas, Instituto Brasileiro de Bibliografia e Documentação, [Rio de Janeiro]. Rio de Janeiro. 24 cm.
1. vol. 1811-1960. (Compil. Edson Nery da Fonseca.) (1960). 237 p.

016:002(81) 3-1420
016:02(81) (1.19)

Dějiny průmyslových závodů, podniků a příslušných průmyslových odvětví. Přehled knižní produkce z let 1945-1961. Sest Viktor Palivec. (Vyd.) Praha, Státní knihovna ČSSR, Národní knihovna. (Praha), 1962. 60 p. 21 cm.
/Bibliografický katalog ČSSR. České knihy 1962. Zvláštní seš. 3./

2-1119
016:62/69(437) (11.23)

FROMM, Hans
Germanistische Bibliographie seit 1945. Theorie und Kritik. Stuttgart, Metzlersche Verlagsbuchhandlung, 1960. [7], 84 p 23 cm.
/Kiny. Deutsche Vierteljahrsschrift für Literaturwissenschaft und Geistesgeschichte 26. Jg. 1952. 2. H., 33. Jg. 1959. 3./
/Referate aus der Deutschen Vierteljahrschrift für Literaturwissenschaft und Geistesgeschichte./

3-1414
016:83"1945/1959"(047.1) (11.36)

Die Deutsche Demokratische Republik im Spiegel der Literatur der DDR und der UdSSR. - Germanszkaja Demokraticseszkaja Reszpublika v zerkale literaturü GDR i SzSzSzR. Bibliographisches Verzeichnis von Büchern und Zeitschriftenaufsätzen zu gesellschaftspolitischen Fragen 1945-1959. (Gesamtred. u. Bearb. Heinz Gittig Szoszt. Trojanker V.Sz.) [Hrsg.] Deutsche Staatsbibliothek, Berlin. [Izd.] Vszeszojuznaja goszudarsztvennaja biblioteka inosztrannoj literaturü, Moszkva. Berlin, 1961. X, 248 p. 21 cm.

016(430.2) 016:32(430.2) 2-1222

017.1 KÖNYVTÁRI KATALÓGUSOK

TAYLOR, F.R.
Foreign publications in science and technology: the problems of translation and some of the ways in which the technical Library can help in overcoming them. [Publ. by] the Manchester Public Libraries. (Manchester), 1962. [2], 34 p. 22 cm.
Cím a borítófedélen: Technical translating dictionaries.

017.1(427.2):[413.164:6 3-1494

FIALOVÁ, Božena
Spanelsky jazyk a literatura. Materiál ve fondech Universitní knihovny. (Vyd.) Brno, Universitní knihovna. [Brno], 1962. [5], 48 p. 21 cm.
/Výběrový seznam 76./
Sokrz.

2-1192
017.1(437)Brno:460 (11.46)
017.1(437)Brno:860

FIALOVÁ, Božena
Ucime se španelsky. (Vyd.) Brno, Universitní knihovna. [Brno], 1962. 18 p. 21 cm.
/Bibliografický leták 91./
Sokrz.

2-1191
017.1(437)Brno:460-07 (11.46)

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

KLIMEŠOVÁ, Věra
Drůbežnictví. (Vyd.) Brno, Universitní knihovna. [Brno], 1962. 20 p. 21 cm.
/Výberový seznam 75 č./
2-1188
(11.44)
017.1(437)Brno:636.5

(JAKUBIČEK, Milan)
Francie. Soubor turistických průvodců v originále. (Vyd.) Brno, Universitní knihovna. [Brno], 1962. 6 p. 21 cm.
/Bibliografický leták 97./
Soksz.
2-1189
(11.42)
017.1(437)Brno:914.4(083.85)

019 AJÁNLÓ BIBLIOGRÁFIA

JULINEK, Stanislav
Stanovy KSČ. Bibliografie na pomoc k diskusi o nových stanovách KSČ. (Vyd.) Brno, Universitní knihovna. [Brno], 1962. [1], 13 p. 21 cm.
/Bibliografický leták 96./
Soksz.
2-1190
(11.41)
019.922:3KP(437)

KLIMEŠOVÁ, Věra
Socialistická soutěž v zemědělství. (Vyd.) Brno, Universitní knihovna. [Brno], 1962. 8 p. 21 cm.
/Bibliografický leták 83./
2-1187
(11.44)
019.922:[331.876.1:63(437)

(KLIMEŠOVÁ, Věra)
Kompostování. (Vyd.) Brno, Universitní knihovna. [Brno], 1961. 12 p. 21 cm.
/Bibliografický leták 82./
2-1186
(11.44)
019.922:631.8

Anotiran tipov katalog za maszovite biblioteki. Szeptemvri 1956-szeptemvri 1960. (Izrab. C. Minkova, N. Manova, [i dr.].)[Izd.] Narodna biblioteka "Vaszil Kolarov", Naucsno-metodicsen otdel po bibliotekoznanie i preporöcsitelna bibliografija, [Szofija]. Szofija, Nauka i izkusztvo, 1961. 423 p. 21 cm.
2-1218
(1.44)
019.922(497.2)

Wichtige Werke zur Geschichte der deutschen Arbeiterbewegung. Hrsg. vom Zentralinstitut für Bibliothekswesen, [Berlin]. [Berlin], 1963. 50 p. 21 cm.
/Studienmaterial für die hauptberuflichen bibliothekarischen Mitarbeiter der allgemeinbildenden Bibliotheken in der Deutschen Demokratischen Republik 32.H./
2-1133
(11.41)
025.5:331[007](43)
019.941.:331[007](43)

02 KÖNYVTÁRTUDOMÁNY

NAUDÉ, G[abriel]
Advis pour dresser une bibliothèque. (Mit einem Nachwort von Horst Kunze.) Leipzig, Edition, 1963. 148 p. 1 t. 20 cm.
/Neudrucke aus dem Buch- und Bibliothekswesen./
Utószó német, francia, angol, orosz nyelven.
Bibliogr. 130. p.
Facsimile.
2-1105
(1.18)
02(083.13) 027.1(083.13)

021.6 KÖNYVTÁRI EGYÜTTMÜKÖDÉS

Organizacija bibliotecsnogo obszluzsivanija naszelenija. Szbornik sztatej. [Izd.] Biblioteka SzSzSzR im. V.I. Lenina [Moszkva], Moszkovszkij goszudarsztvennüj bibliotecsnüj insztitut. Moszkva, 1962. 220 p. 23 cm.
3-1380
(3.4) (9.)
021.6(47)(082)

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

Rol' obscsesztvennoszti v koordinaci: rabotü bibliotek. Szbornik sztatej.[Iz Goszudarsztvennaja Publicsnaja biblioteka im. M. E. Szaltükova-Scsedrina, [Leningrad]. (Szoszt. Usztin'ja Kaszparovna Mohova.) Leningrad, 1963. 112 p. 20 cm.
/Obscsesztvennüe nacsala - v bibliotecsno delo./
2-1070
(1.4)
021.64(47)(082)

021.7 KÖNYVTÁRPROPAGANDA

Veliká cesta. Metodický a bibliografický text pro práci knihoven k 45. výročí Velké říjnové socialistické revoluce. (Připr.) Státní knihovna ČSSR, Ustřední vědecko-metodický kabinet knihovnictví, [Praha]. Praha, Orbis, 1962. 192 p. 4 t. 20 cm.
/Kniznice Osvetových aktualit./
2-911
(9.91)
021.7:947"1917"(437)

(KARATÜGINA, T.F.)
Propaganda biblioteki i privlecsenie cstatelej. Metodicseszkoe poszobie. [Izd.] Goszudarsztvennaja publicsnaja naucsno-teniceszkaja biblioteka SzSzSzR, [Moszkva]. Moszkva, 1963. 44 p. 22 cm.
/V pomoscs rabotnikam tehnicseszkih bibliotek./
3-1589
021.7(083.13)

022 KÖNYVTÁRÉPITÉSZET. BERENDEZÉS

Jak zařídíme knihovnu. Příručka pro vybavení a zařízení středních a menších knihoven. (Napsal: František Franc, Jiří Kábrt [et alii].) (Připr.) Státní knihovna ČSSR, Ustřední vědecko-metodický kabinet knihovnictví [Praha]. Praha, Orbis, 1962. 119 p. 8 t. illusztr. 21 cm.
2-913
(4.)
022(023)

GAWRECKI, Drahoslav
Typisované zařízení pro knihovny v NDR /1961/. (Vyd.) Matica slovenská, (Martin). Martin, 1962. 100 p. 21 cm.
/Príručky pre výstavbu a zariadenie knižnic 9. č./
Soksz.
2-1225
022.4/.6(430.2)

GAWRECKI, Drahoslav
Nové regálové zařízení v zahraničních knihovnách. (Vyd.) Matica slovenská, (Vedecko-metodicky kabinet), (Martin). Martin, 1960. 3 db. 21 cm.
/Príručky pre výstavbu a zariadenie knižníc./
Soksz.
1. Všeobecná charakteristika kompaktních regálů. 16 p./3. č./
2. Otáčecí kompaktní regály. 17-68.p. /3.č./
3. Zásuvkové kompaktní regály. 41 p. /4. č./
4. Posuvné kompaktní regály. 56 p./5.č./
5. Nové cesty ekonomické organisace skladištních prostorů v SSSR a ČSR. 57-99. p. /5. č./
2-1224/1-3
022.4

023.5 KÖNYVTÁRI SZEMÉLYZET

FOSKETT, D[ouglas] J[ohn]
The creed of a librarian - no politics, no religion, no morals. [Ed. by] the Library Association. London, 1962. 16 p. 19 cm.
/Library Association Reference, Special and Information Section, North Western Group Occasional papers 3. no./
023.5.088.5(042)
2-1178
(5.41)

024 KÖNYVTÁRHASZNÁLAT

5.24 F 92
Free and rental policy in public libraries. Papers prepared for a Study Group convened by the New Zealand Library School, together with a report of the meeting of the Study Group on 30th and 31st August, 1961. [Ed. by] National Library Service, Library School, Wellington. Wellington, 1961. [1], VI, 75 p. 21 cm.
Soksz.
2-1168
(3.4)
024.2:027.022(931)(061.3)

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

Abonement gorodszkoj biblioteki. Prakticseszkoe poszobie. (Red. V.V. Nejman, E.E. Troickaja.)[Izd.] Biblioteka SzSzSzR im. V.I. Lenina, Naucsno-metodicseszkij otdel bibliotekovedenija i bibliografija. Moszkva, 1963. 223 p. 23 cm.

3-1413
(9.) (9.3) (3.41)

024.5/.6(47-201)(083.13)
028.8(47-201)(083.13)

[London], British Museum
[The] - - reading room. Notes for readei
[London], [1963]. 8 p. 1 t. 21 cm.
Xeromásolat.

2-1280

024.5:027.54(421)(083.13)

9. G 43

(GERSENZON, P.G. - VINOKUR, M.M.)
Differencirovannoe obszluzsivanie csitatelej v tehnicseszkih bibliotekah. Metodicseszkoe poszobie. [Izd.] Goszudarsztvenna ja publicsnaja naucsno-tehnicseszkaja biblioteka SzSzSzR, [Moszkva]. Moszkva, 1963. 47 p. 22 cm.
/V pomoscs' rabotnikam tehnicseszkih bibliotek./

3-1415
(3.33)

024.5:[026:62/69(47)(083.13)

025 KÖNYVTÁRTAN

Bibliotecsnüe fondü i katalogi. Ucsebnij dlja sztudentov bibliotecsnüh insztitutov. (Red. Ju. V. Grigor'ev.) [Izd.] Glavnoe upravlenie ucsebnüh zavedenij i kadrov. Moszkva, Szovetszkaja Roszszija, 1961.384 p. 23 cm.

3-1377

025.2/.8(47)(075.8)

KLENOV, A(lekszandr) V(ladimirovics) - PETROVSZKIJ, V(ladimir) V(aszil'evics)
Organizacija bibliotecsnüh fondov i katalogov. Ucsebnik dlja ucsaszcsihszja bibliotecsnüh tehnikumov. [Izd.] Glavnoe upravlenie ucsebnüh zavedenij i kadrov. Moszkva, Szovetszkaja Roszszija, 1959. 255 p. illusztr. 23 cm.

3-1350
(7.)

025(47)(075.3)

025.17 KÜLÖNGYÜJTEMÉNYEK

Akademija nauk Ukrajinszkoji RSzR, Derzsavna publicsna biblioteka
Zbirnük ogljadiv fondiv viddilu rukopüsziv. Kijiv, 1962. 116 p. 23 cm.

025.171(477.111)(082)

3-1335
(3.1) (12.)

12. D 31

DAVINSON, D[onald] E[dward]
Periodicals. A manual of practice for librarians. London, Grafton, 1960. XIV, 165 p. 2 t. 19 cm.
Bibliogr. 157-161. p.

2-1177

025.173(023) 025:05(023)

SAWICKA, Stanisława - SULERZYSKA, Teresa
Straty w rysunkach z Gabinetu Rycin Biblioteki Uniwersyteckiej 1939-1945. Warszawa, 1960. [4], 84 p. 32 t. 24 cm.
/Prace Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie 3./
Les pertes de desseins du Cabinet des Estampes de la Bibliothèque de l'Université de Varsovie 1939-1945.
I. Warszawa, Uniwersytet, Biblioteka

3-1417
(3.2) (12.62)

025.177 :027.7(438.11)(083.81)

12. W 32

[Washington], Library of Congress
The Music Division in the - -. Washington, 1960. [3], 25 p. 23 cm.

3-1302
(3.1)

025.178:027.54(753)

12. S 68

SOFFKE, Günther
Anlage und Verwaltung von Schallplattensammlungen in wissenschaftlichen Bibliotheken. Köln, Greven, 1961. 109 p. 21 cm.
/Arbeiten aus dem Bibliothekar-Lehrinstitut des Landes Nordrhein-Westfalen 19.H./
Soksz.
Bibliogr. 101-109. p.

2-1093
(3.1-3)

025.178(023)

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

025.3/4 KATALOGIZÁLÁS, OSZTÁLYOZÁS

7.3 K 59

KLENOV, A(lekszandr) V(ladimirovics)
Bibliotecsnüe katalogi. Rukovodsztvo dlja bibliotecsnüh rabotnikov. Izd. Vszeszojuznaja Knizsnaja palata, [Moszkva Moszkva, 1963. 352 p. 23 cm.
3-1395
025.3/.4(022)
025.34/.35(022)

7.1 E 10

EATON, Thelma
Cataloging and classification. An introductory manual. 2. ed. (5. pr.) Champaign Ill. Illini Union Bookstore, (1961.) XIV, 193 p. 28 cm.
4-901
025.3/.4(075.8) (7.2)

Gruppovaja obrabotka proizvedenij pecsati. Insztruktivno-metodicseszkie ukazanija. [Avtorü]: L.M. Dorohova, L. V. Trofimov i dr. [Izd.] Glavnoe upravlenie kul'turno-proszvetitel'nüh ucsrezsdenij. Moszkva, 1958. 96 p. 24 cm.
3-1359
025.3/.4(47)(083.133) (1.3) (7.19)

7.1 J 69

JOLLEY, L[eonard]
The principles of cataloguing. Forew. by R.O. MacKenna. London, Lockwood, 1960. VIII, 147 p. 21 cm.
/Crosby Lockwoods new Librarianship series 5./
025.32(023) 2-1131

7.1 S 67

SLOCUM, Robert B[igney]
Sample catalog cards. Illustrating solutions to problems in descriptive cataloging. New York, Scarecrow Pr. 1962. XXII, 23-190. p. 23 cm.
Soksz.
3-1483
025.32(083.13)

12. F 91

FRANK Otto
Ordnung in Einzelblattsammlungen. 2. neubearb. Aufl. Stuttgart, Dorotheen-Verl. 1962. 104 p. 21 cm.
/Handbuch der Klassifikation 2. H./
/[FID publication] 298. No./
Bibliogr. 93-95. p.
1. kiad. cime: Die Ordnung von Normensammlungen.
2-931
025.4:389.6(023) (7.2)
025.4:659.2(023)

(KUSUL', Alekszandra Jakovlevna)
Klaszszifikacija tehnicseszkoj literaturü v maszszovüh bibliotekah. Ucsebnoe poszobie. [Izd.] Moszkovszkij goszudarsztvennüj-bibliotecsnüj insztitut. Moszkva, 1962. 51 p. 22 cm.
3-1412
(7.25) (3.4)
025.4:62/69(075.8)

7.2 P 20

PALMER, Bernard I(ra)
Itself an education. Six lectures on classification. [Ed. by the] Library Association. London, 1962. [2], 70 p. 22 cm.
Bibliogr. 68. p.
3-1416
025.4.001

A Classificação Decimal Universal /CDU/. Descrição e comentários das regras em uso por E. Jacquemin. Trad. por Laura Maia de Figueiredo, Edson Mary da Fonseca. (Ed. por) Conselho Nacional de Pesquisas, Instituto Brasileiro de Bibliografia e Documentação, [Rio de Janeiro], Comissão Brasileira da Classificação Decimal Universal. Rio de Janeiro, 1960. 32 p. 23 cm.
/FID publ[ication] 312./
3-1327
025.45(04) (7.22)

025.5 TÁJÉKOZTATÁS, REFERENSZ

SZADOVA, M(arija) A(lekszandrovna)
V poiszkah knigi. Bibliograficseszkie rasüszkanija pri vüpolnenii csitatel'-szkih trebovanij. Pod red. i sz predisz-loviem M.A. Briszkmana. Moszkva, Vszeszojuznaja knizsnaja palata, 1963. 84 p. 22 cm.
Bibliogr. 81-82. p.
3-1240
(10.3)
025.5:01(083.13)

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

10.3 F 76

FOSKETT, D[ouglas] J[ohn]
Information service in libraries. Foreword by Raymond Smith. New York, Philosophical Library, (1961.) [IX], 142 p. 21 cm.
2-1135
025.5 024.5

9.1 C 10

CACÉRES, Genevieve
Regards neufs sur la lecture. Avec la collab. de J[offre] Dumazedier, G. Jean, J[ean] Hassenforder. Paris, Ed. du Seuil, (1961). 208 p. 2 t. 18 cm.
/Peuple et culture 2./
028 2-1101

Rabota sz csitateljami. Ucsebnik dlja sztudentov bibliotecsnüb tehnikumov. (Red. V.F. Szaharov, I.M. Caregradszkij.) Moszkva, Szovetszkaja Roszszija, 1961. 240 p. 23 cm.
3-1294
028(47)(075.8)

Práca s citatel'mi. [Rabota sz csitateljami. Red. V.F. Szaharov, I.M. Caregradszkij.] [Vyd.] Matica Slovenska, Martin. [Martin], 1962. 223 p. illusztr. 21 cm.
028(47)(075.8) 2-1162

9.1 R 44

Reading for life. Developing the college student's lifetime reading interest. Ed. with a pref. by Jacob M. Price. Ann Arbor, Mich. Univ. of Michigan Press, (1959.) XI, 271 p. 24 cm.
Bibliogr. 24–26. p.
3-1265
(3.2)
028.01:378.18(73)(082)

9.11 B 46

BELSON, William A.
Studies in readership. A report of an enquiry. Publ. [by] the Institute of Practitioners in Advertising, (London). London Business Publ. (1962.) VII, 226 p. 4 t. 2: cm.
x-1481
028.4:07(42)(047.31)

SŁOŃSKA, Irena
Dzieci i książki. (Red. Halina Juszczakowska, Blandyna Lisiecka.) 2. rozsz. wyd. Warszawa, Państwowe Zakłady Wyd. Szkolnych, 1959. 335 p. illusztr. 25 cm.
Bibliogr. 330–333. p.
3-1319
(9.1)
028.5(022)

Dziecko i młodzież w świetle zainteresowań czytelniczych. Praca zbiorowa. Red. Tadeusz Parnowski. (Okładne projektowała Krystyna Witkowska.) (Warszawa), Nasza Księgarnia, (1960). 204 p. 21 cm.
2-1103
028.5(047) (9.1)

DAFINOV, Zdravko
Rabota sz tehnicseszkata literatura v bibliotekite. Szofija, Nauka i izkusztvo, 1962. 124 p. 21 cm.
Bibliogr. 120–121. p.
2-1219
028.8:62(497.2) (3.33)

026/027 KÖNYVTÁRAK ÁLTALÁBAN

Contributions to American library history. Ed. Thelma Eaton. Champaign, Ill. The Illini Union Bookstore, (1961). XVII, 277 p. 24 cm.
3-1394
026/027(73)(091) (1.92)
02(73)(091)

026 SZAKKÖNYVTÁRAK

3.62 P 48

Das pädagogische Bibliothekswesen in Deutschland. München, etc. List. 21 cm.
/Harms pädagogische Reihe./
1. Tl. Koch, Nikolaus: Einführung in das pädagogische Bibliothekswesen. (1962). 30 p. /91. H./
2. Tl. Die zentralen pädagogischen Bibliotheken. (1963). 64 p. /92.H./
026:37(430.1) 2-1109/1-2

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

[Moszkva], Goszudarsztvennaja publicsnaja naucsno-tehnicseszkaja biblioteka SzSzSzR
Rabota tehnicseszkih bibliotek sz caitateljami. /Materialü szovescsanija./ (Red. P.G. Gersenzon, N.G. Sztarobinszkaja.) Moszkva, 1963. 35 p. 22 cm.
/V pomoscs' rabotnikam tehnicseszkih bibliotek./
3-1396
026:62/69(47)]:028(061.3)

Indian Association of Special Libraries and Information Centres
Constitution rules and regulations. Calcutta, [1963]. 6 p. 25 cm.
3-1329
026(54)(061.22.013)
002(54)(061.22.013) (10.92)

Indian Association of Special Libraries and Information Centres
List of members. /1962./ Calcutta, [1963]. 16 p. 25 cm.
Suppl. /1963./ [1963]. 17-20. p.
3-1328
002(54)(061.22.021) (10.92)
026(54)(061.22.021)

Bibliotecas especializadas brasileiras. Guia para Intercâmbio Bibliográfico, contendo plano para Aquisição Planificada. [Ed. por] Conselho Nacional de Pesquisas, Instituto Brasileiro de Bibliografia e Documentação, [Rio de Janeiro]. Rio de Janeiro, 1962. 375 p. 24 cm.
3-1422
026(81)(083.81) (3.3)

027.021 TUDOMÁNYOS KÖNYVTÁRAK

DAHL, Svend
Über das Verhältnis wissenschaftlicher Bibliotheken zu ihrem Publikum. /Auf Grund dänischer Erfahrungen./ Bp. Tankönyvkiadó, 1958. 49-59. p. 25 cm.
/Klny. Könyv és Könyvtár 1./
/A Debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem Könyvtárának közleményei 14./
3-1538
027.021(04)

027.022 KÖZMÜVELŐDÉSI KÖNYVTÁRAK

Colloquium over Openbare Bibliotheken, 1960, Brussel
[Referaate.] [Uitg.] Ministerie van Nationale Opvoeding en Cultuur, Dienst voor Volksopleiding en Openbare Bibliotheken. Antwerpen, Standaard-Boekhandel, 1962. 88 p. illusztr. 24 cm.
I. Belgium, Ministerie van Nationale Opvoeding en Cultuur.
3-1315
(3.4)
027.022:022.44(4)(061.3) (9.4)

MATTHIAS, Wolfgang
Die polytechnische Bildung und Erziehung der heranwachsenden Generation und ihre Unterstützung durch die allgemeinbildenden Bibliotheken. Hrsg. vom Zentralinstitut für Bibliothekswesen, [Berlin]. [Berlin], 1963. 48 p. 21 cm.
/Studienmaterial für die hauptberuflichen bibliothekarischen Mitarbeiter der allgemeinbildenden Bibliotheken in der Deutschen Demokratischen Republik 33. H./
2-1134
(9.6)
(9.93) (3.4)
371.38:027.022(078)

Rol' obscsesztvennoszti v rabote bibliotek. (Red. G.A. Szemenova.) [Izd.] Biblioteka SzSzSzR im. V.I. Lenina, [Moszkva]. Moszkva, 1963. 63 p. 22 cm.
/Obscsesztvennüe nacsala - v bibliotecsnoe delo./
3-1275
027.022(47)(04) (1.27)

(CSEREMISZINA, N.A. - KORNEEVA, Sz.I.)
Remont knig i provedenie szanitarnogo dlja v rajonnüh i szel'szkih bibliotekah. Metodicseszkoe poszobie. Red. O.V. Kozulina. [Izd.] Biblioteka SzSzSzR im. V.I. Lenina, Otdel gigienü i resztavracii knigi, [Moszkva]. Moszkva, 1960. 16 p. illusztr. 22 cm.
3-1247
025.85:027.022(47)(83.13) (1.3)
(8.3)

5.1 S 53
SHAFFER, Kenneth R[aymond]
Twenty-five cases in executive-trustee relationships in public libraries. Hamden, Conn. The Shoe String Press, 1960. [1], 187 p. 23 cm.
/Case studies in library administration 2. ser./
Sokasz.
3-1393
(3.4)
023.3:027.022(73)

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

3.4 K 97
KUHLMANN, Hans Joachim
Anfänge des Richtungsstreites. Arthur Heidenhain als Vermittler in den Auseinandersetzungen der Jahre 1909 bis 1914. (Reutlingen, 1961.) 135 p. 22 cm.
/Beiheft zur Zeitschrift "Bücherei und Bildung."/
Bibliogr. 126-135. p.
3-1480
(1.92)
027.022.001(43)"1909/1914"

027.54 NEMZETI KÖNYVTÁRAK

[London], British Museum
[The] - - reading room. Regulations for admission. [London], (1962.) 4 p. 21 cm.
/B.M. students 1./
Xerox-másolat.
2-1281
024.5:027.54(421)(083.13)

027.6 IPARI ÉS KÓRHÁZI KÖNYVTÁRAK

Göteborg, Sjukhusbibliotek
[Report on its activities.] ([By] Maja Spångberg.) (Transl. Edythe Granquist.) [Göteborg], 1962. 9 p. 21 cm.
F 2939
2-1176
(3.71)
027.6:362.111(485)Göteborg(041)

CAMPBELL, D[erek]J[ohn]- HANSON, C[hristopher] W[harton]
Survey of information/library units in industrial and commercial organizations. [Ed. by the] A[ssociation of] S[pecial] L[ibraries and] I[nformation] B[ureaux]. London, 1960. [6], 42, VI p. 25 cm.
Soksz.
3-1586
(10.3) (3.33)
027.6:659.25(420)(047.31)

027.7 EGYETEMI ÉS FŐISKOLAI KÖNYVTÁRAK

3.2 R 86
ROSSOFF, Martin
The library in high school teaching. 2. ed. New York, Wilson, 1961. 166 p. 20 cm.
Soksz.
2-1213
027.7 371.389.1 371.64

3.2 V 91
VISWANATHAN, C[aduveti] G[urusubramanya]
The high school library. Its organization and administration. (2. ed.) New York, Asia Publishing House, (1962). XVI, 170 p. 19 cm.
2-1214
027.7(023)

Göteborg, Medicinska Fakultetens Bibliotek
En vägledning. (Göteborg, 1959.) 11 p. 21 cm.
F 2940
2-1175
(3.22)
027.7(485)Göteborg(083.85)

027.8 ISKOLAI KÖNYVTÁRAK

3.62 S 12
SALLMON, Heinz
Aufgaben der Schülerbüchereien an den zehnklassigen Oberschulen. Berlin, Volk und Wissen, 1962. 140 p. 22 cm.
/Schriftenreihe Ausserunterrichtliche Bildung und Erziehung. 1. Bd./
Bibliogr. 135-137. p.
3-1205
027.8(430.2)

03 LEXIKONOK

0-03 C 24
COLLISON, Robert
Newnes dictionary of dates. (2. impr.) London, Newnes, (1962.) 428 p. 20 cm.
2-1169
03=20 059=20

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

05 PERIODIKUMOK

13.82 K 96

KRONICK, David A[braham]
A history of scientific and technical periodicals. The origins and development of the scientific and technological press 1665-1790. New York, Scarecrow Pr. 1962. 274 p. 23 cm.
Soksz. 3-1478
(12.3)

05(091)"16/17":5/6

07 HIRLAPOK

[Marx, Karl - ENGELS, Friedrich]
K. Marksz i F. Engel'sz o pecsati. (Szoszt. A.K. Belkov, B.P. Verevkin i dr. [Izd.] Vüszsaja partijnaja skola pri CK KPSzSz Kafedra zsurnalisztiki i literaturü. Moszkva, 1963. 388 p. 21 cm.
I. Kommunisztics eszkaja Partija Szovetszkogo Szojuza 2-1173

3K13:07

099 KÖNYVRITKASÁGOK

BLJUM, A(rlen Viktorovics) - DMITRIN, G(ennadij Kuz'mics)
Kniga i vremja. Raszszkazü o redkih izdanijah i bibliograficseszkih nahodkah Cseljabinszk; Knizsnoe izd. 1962. 112 p. illusztr. 18 cm.
002(091)(47) 2-1174
099(47)

31:02 STATISZTIKA. KÖNYVTÁRI STATISZTIKA

2.5 D 39

Definitions for library statistics. A preliminary draft. Prep. by LAD Statistics Coordinating Committee. Chairman: David C. Weber. [Ed. by the] American Library Association, Library Administration Division, Library Organization and Management Section. Chicago, 1961. [15] p. 23 cm. 3-1324

311.1:02(04)

Profiles of manpower in science and technology. [Ed. by the] National Science Foundation. Washington, 1963. 36 p. 21 cm.
5/6.007(73):31 2-1108

347.78 SZERZŐI JOG

LUBY, Štefan
Autoraké právo. [Vyd.] (Československá Akadémia vied, Kabinet právnych vied sav.) Bratislava, Slovenská Akad. vied, 1962. 403 p. 25 cm. 3-1352
347.78(439)(022) (13.6)

371.39 GÉPESÍTETT OKTATÁSI MÓDSZEREK

FINK Benjamin
Teaching machines. New York, Sterling, (1962). 176 p. illusztr. 21 cm.
2-1171
371.39 (4.4)

GOODMAN, Richard
Programmed learning and teaching machines. An introduction. 2. enl. ed. London, The English Universities Pr. (1963.) 64 p. illusztr. 22 cm.
/The English Univesities Press library of programmed texts./
3-1418
371.39 (4.4)

374 NÉPMÜVELÉS

FREYER, Friedrich Karl
Sozialistische Kulturarbeit auf dem Lande. [Hrsg.] Institut für Gesellschaftswissenschaften beim ZK der SED, [Berlin]. Berlin, Dietz, 1962. 204 p. 20 cm.
2-906
(9.6)

008[3K](430.2-202)
374[3K](430.2-202)

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

40/41 NYELVÉSZET

Novoe v lingvisztike. Moszkva, Izd. Inosztrannoj Literaturü. 21 cm.
1. vüp. Szoszt., red. i vsztupitel'-
müe sztat'ü V.A. Zveginceva. 1960. 464 p. 2-914
40/41(082)

413.164 TERMINOLÓGIAI SZÓTÁRAK

Slovník knihovnických termínů v šesti jazycích. Česky, rusky, polsky, německy, anglicky, francouzsky. (Zprac. Miroslav Nádvorník, Miloš Papírník, etc.) [Vyd.] Universitní knihovna v Olomouci. Praha, Státní pedagogické nakl. 1958. 636 p.22 cm. 3-1452
413.164:02=00

14.16 B 61

Biblioteksgloser. Dansk, engelsk, fransk tysk. [Udg.] Danmarks Biblioteksskole, [Köbenhavn]. Köbenhavn, Dansk Bibliografi Kontor, 1962. 29 p. 24 cm. 3-1268
413.164:02=398=00

14.16 G 47

Glossary of terms used in automatic data processing. [Ed. by the] British Standards Institution, [London]. London, 1962. 131 p. 21 cm. 2-1180 (4.48)
413.164:681.14-523.8=20
413.164:681.177=20
413.164:007=20

413.23 SZÓTÁRAK

Fachausdrücke für die 1-4. Klasse der deutschen Gymnasien in Ungarn. (Red. Gyula Szabó.) Bp. (Tankönyvkiadó, 1963.) 38[illegible] p. 18 cm.
Cim a borítófedélen: Német szakkifejezések gyüjteménye. 2-1161
413.232=30=945.11:373

14.2 A 16

Acronyms dictionary. A guide to alphabetic designations, contractions and initialisms. Detroit, Mich. Gale Research Comp. (1960.) 211 p. 23 cm.
Soksz. 3-1389
653.23=20

655 KÖNYVKIADÁS

CAMPBELL, G.A.
The making of a book. Reprint. London, Oxford Univ. Pr. (1961). [4], 88 p. illusztr. 19 cm.
/Men and women at work./ 2-1102
371.38:655 (4.46)

14.16 B 77

The bookman's glossary. 4. ed. rev. and enl. by Mary C. Turner. New York, Bowker, (1961). 212 p. 20 cm.
Bibliogr. 206-212. p. 3-1330
(13.2) (13.3)
655:413.164=20

4.46 F 76

FOSTER, Joanna
Pages, pictures, and print. A book in the making. New York, Harcourt, (1958). 96 p. illusztr. 23 cm. 3-1323
655(023) (13.3)

FUNKE, Fritz
Buchkunde. Ein Überblick über die Geschichte des Buch- und Schriftwesens. Leipzig, Harrassowitz, 1959. 311 p. 24 t. 25 cm.
/Lehrbücher für den Nachwuchs an wissenschaftlichen Bibliotheken 3. Bd./
Bibliogr. 289-292. p. 3-1502
003(091) 655.1(091)
75.056(091)

13.2 R 96

RUPPEL, Aloys
Die Technik Gutenbergs und ihre Vorstufen. 2. erw. Aufl. Düsseldorf, VDI-Verl. 1961. [12], 116 p. illusztr. 21 cm.
/Beiträge zur Technikgeschichte/
655.111 2-1181

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

Schriftmusterkartei. Ratschläge zur praktischen Anwendung der Schriftmuster-Karteikarten. Leipzig, Verl. für Buch- und Bibliothekswesen, 1962. 76 p. 22 cm.
3-1206
(13.1)

655.247(083.13)

4.46 P 63

PETERSEN, Joachim
Der Flexodruck. Frankfurt/Main, Keppler, [1962.] 108 p. 5 mell. 21 cm.

655.344 2-1215

13.3 U 73

The university as publisher. Ed. by Eleanor Harman. [Toronto], Univ. of Toronto Pr. (1961). VII, 167 p. 24 cm.
3-1297

378.4(71)Toronto:655.41(082)

KRAUS, Herbert
Der Büchernarr. Eine Alt-Berliner Erzählung um Rolf Hartwig. Würzburg, Holzner, (1962.) 244 p. 20 cm.
2-1172
(13.5)

830-31 Kraus:655.42(43-2.1)

681.14:007 GÉPI ADATFELDOLGOZÁS

4.48 S 39

SCHULTHEISS, Louis A[very] - CULBERTSON, Don S. - HEILIGER, Edward M[artin]
Advanced data processing in the University Library. [Ed. by] the (University of Illinois) New York, Scarecrow Pr. 1962. XIV, 388 p. 23 cm.
Soksz. 3-1479
Bibliogr. 343-378. p. (3.2)

007:681.14]:027.7

681.177.63 GÉPI VÁLOGATÁS

(Organization of large files with self-organizing capability.) Final report to the National Science Foundation on self-organizing processors. (Research study), Nov. 1962. Los Argeles, Calif. Advanced Information Systems Inc. [1962.] [1], 56 26 lev. 19 cm.
Xerox másolat.
2-928
(4.48)

681.177.63:65.012.011.54(047.31)

778 FÉNYKÉPEZÉS

4.41 C 32

CROY, Otto
Reproduktion und Dokumentation. Seebruck am Chiemsee, Heering-Verl. 1962. 231 p. illusztr. 23 cm.
3-1321
(10-11)

002:778.1(023)

930.85 KULTURTÖRTÉNET

DOWNS, Robert B[ingham]
Molders of the modern mind. 111 books that shaped western civilization. 2.print. New York, Barnes and Noble, (1962). XX, 396 p. 21 cm.
/College outline series 114. no./
2-1212

930.85(075.8) (11.41)

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

ÚJABB FORDÍTÁSOK A KÖNYVTÁRTUDOMÁNYI SZAKKÖNYVTÁRBAN

F 2911 SALVAN, Paule:Réforme de la formation professionnelle. = B. Bibl. Fr. 8. ann. 1963. 6. no. 233–249. p. Bibliogr. 248–249. p.
A könyvtárosképzés reformja.
(1.7) (1.22)

F 2913 Clérmont-Ferrand. Bibliobus urbain. = B. Bibl. Fr. 8. ann. 1963. 5. no. 227–228. p.
Üzembehelyezték a Clermont-Ferrand-i uj városi autobuszkönyvtárat. (3.73)

F 3008 MÁLEK,Rudolf – SEIFERTOVÁ,Dita – KALINOVÁ, Vlasta: Pomoc knihoven mimoškolnímu vzdělávání. = Čtenář. 14. roč. 1962. 9. no. 306–311. p.
Hogyan segitik a könyvtárak az iskolánkivüli oktatást. – A prágai Városi Könyvtár tapasztalatairól és a Politikai és Tudományos Ismereteket Terjesztő Társasággal való együttmüködésérol. A libereci és pozsonyi könyvtárosok idevágó tapasztalatai. (9.61) (3.41) (9.95)
3:3862

F 3027 WALLRAF, Karlheinz: Der Untertitel ein notwendiges Übel? = BuB. 15. Jg. 1963. 4. no. 137–145. p.
Szükséges rossz-e az alcim [annotáció]?
4:1148 (10.25) (7.2)

F 3028 COBLANS, Herbert: Ordnungsformen von Informationsgut – Versuch einer Systematik. = Nachr. Dok. 13. Jg. 1962. 1. no. 8–12. p. Bibliogr. 12. p.
A tájékoztatási anyag megjelenési formái. Rendszerezési kisérlet.
3:711 (10-2.3)
Ref. MTA Tájékoztató. 1962. 3/4. sz. 118. p.
Ref. MKT. 9. évf.1962. 5.sz. 92. p.
KDSz. 1962. 3. sz.
3:711
R 67

F 3031 LINNENKOHL, Hans: Bedarfs- und Kontaktprobleme mittlerer und kleinerer Dokumentationsstellen in der Industrie. = Nachr. Dok. 11. Jg. 1960. 2.H. 72–77. p. Bibliogr.
A felhasználás iránti igény és a használóval való kapcsolat problémái az ipar közepes és kisebb dokumentációs intézményeiben. – Adalék az üzemen kivüli tájékoztatás ujabb szervezeti formáihoz.
1:2625 (11.9)

F 3032 HALDENWANGER,H. – EVEN,G.: Nutzeffekt und Kosten der Literaturbearbeitung in einer kleinen Dokumentationsstelle der Industrie. = Nachr. Dok. 9. Jg. 1958. 3. no. 145–149. p.
Az irodalom feldolgozásának hasznossági foka és költségei az ipar egy kis dokumentációs szervénél. (5.6) (1.31)

F 3036 Im Hause der Bibliotheken. 2 Dortmunder Bürgerbrief. 1963.2.no. [8] lev. illusztr.
A dortmundi "Könyvtárak Háza". (3.4)

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

F 3038 SICHELSCHMIDT, Gustav: Bücherei-arbeit in soziologischer Sicht. = DWF. 12. Jg. 1963-1964. 1. no. [7]-9. p.
A könyvtári munka szociológiai szempontból.

F 3039 SICHELSCHMIDT, Gustav: Bücherei und Bildung. Problematisches zum bibliothekarischen Beruf. = DWF. 12. Jg. 1963-1964. 2. no. 46-48. p.
Könyvtár és művelődés. A könyvtárosi hivatás egy problémája.

F 3040 BRISZKMAN, M.A.: Szpornüe vopro - szü teorii bibliografii i posztroenija ucsebnika "Obscsaja bibliografija". = Szov. Bibliogr. 1960. 3/617. no.78-95.p.
A bibliográfia elméletének és az Általános bibliográfia c. tankönyv szerkezeti felépítésének vitás kérdései.
1:3070

F 3041 BURTON, R.E. - KEBLER, R.W.: The "half-life" of some scientific and technical literatures. = Amer. Doc. 11. vol. 1960. 1. no. 18-22. p. Illusztr.
Tudományos és müszaki irodalmi termékek "felezési ideje." - Hasznos élettartam. (11.)
1:1921

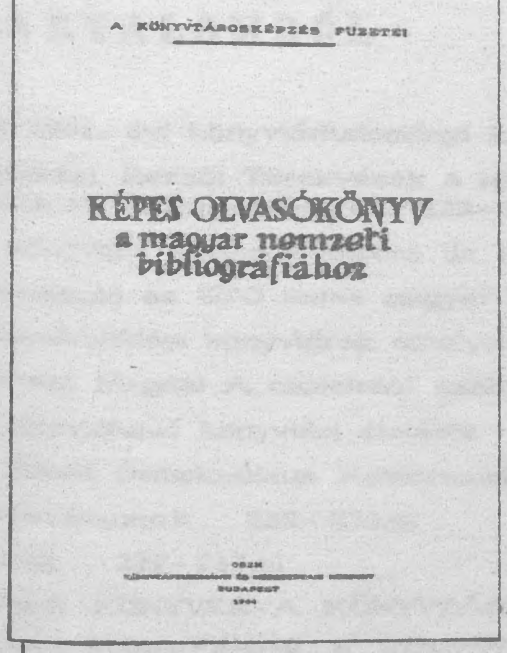

A "Könyvtárosképzés füzetei" sorozatban megjelent a Magyar nemzeti bibliográfia c. jegyzet és ehhez elkészült 300 oldal terjedelemben a "Képes olvasókönyv a magyar nemzeti bibliográfiához" c. kiadvány.

Az olvasókönyv fő célja, hogy megkönnyitse a tájékoztató munka oktatását.

Elsősorban a magyar nemzeti bibliográfia legjelentősebb és legjellegzetesebb alkotásainak bevezetőit adja az olvasókönyv ugy, ahogyan azt a szerző megfogalmazta.

Az olvasókönyv másik célkitüzése az, hogy a bevezetők tényei mellett az egyes müvekről vizuális élményt is nyujtson; ezért közli a bibliográfiák cimoldalait és esetenként néhány jellemző oldalt, mely a mü szerkezetének jobb megértését szolgálja.

Az olvasókönyv a következő részekre oszlik: A magyar nemzeti bibliográfia kezdetei; Nagy retrospektiv összefoglalások; Éves összefoglalások; Kereskedelmi összefoglalások; Kurrens magyar nemzeti bibliográfia; Sajtóbibliográfiák; Analitikus sajtóbibliográfiák (Repertóriumok); Másodfoku bibliográfiák; Hungarica; Életrajzi lexikonok. - A jegyzet ára 7,50 Ft, az Olvasókönyv ára pedig 24 Ft. Kaphatók a KMK Kiadványi Osztályán (Bp. VIII. Muzeum u. 3.)

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

KÖNYVTÁRI FIGYELŐ. 10. évf. 1964. 1-2. sz. Kiadja a Könyvtártudományi és Módszertani Központ. F.k.: Barabási Rezső. Szerkeszti Bóday Pál. 1964. március 20. Példányszám: 650. Terjedelem: 7 A5 iv. Készült a KMK sokszorositójában (Bp. VIII. Muzeum u. 3.) F.v.: Vermes Lászlóné.

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban